

2023

**Sprawozdanie roczne dotyczące wspólnych
przedsięwzięć UE za rok budżetowy 2023**

EUROPEJSKI
TRYBUNAŁ
OBRACHUNKOWY

PL

EUROPEJSKI TRYBUNAŁ OBRACHUNKOWY
12 rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUKSEMBURG

Tel. +352 4398-1

Formularz kontaktowy: eca.europa.eu/pl/Pages/ContactForm.aspx

Strona internetowa: eca.europa.eu

Twitter: @EUAuditors

Więcej informacji o Unii Europejskiej można znaleźć w portalu Europa (<http://europa.eu>).

Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2024

Spis treści

Rozdział 1 Wspólne przedsięwzięcia UE w kontekście kontroli Trybunału	5
Wstęp	6
Wspólne przedsięwzięcia UE	8
Wspólne przedsięwzięcia działające w oparciu o wieloletnie programy unijne w zakresie badań naukowych i innowacji	8
Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej	14
Budżety na płatności i zasoby kadrowe wspólnych przedsięwzięć w 2023 r.	15
Mechanizmy budżetowe i mechanizmy udzielania absolutorium	16
Kontrola przeprowadzona przez Trybunał	18
Trybunał wydaje poświadczenie wiarygodności dla każdego wspólnego przedsięwzięcia	18
Trybunał korzysta z wyników prac kontrolnych innych niezależnych kontrolerów	18
Podejście kontrolne Trybunału opiera się na ocenie najważniejszych czynników ryzyka	20
Podejście kontrolne Trybunału w przypadku płatności z tytułu umów o udzielenie dotacji	22
Rozdział 2 Przegląd wyników kontroli	24
Wstęp	25
Opinie kontrolne dotyczące wspólnych przedsięwzięć	26
Opinie na temat wiarygodności rozliczeń	26
Inne kwestie dotyczące rocznego sprawozdania finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia CA	27
Opinie na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń	27

Opinie na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń	28
Szereg obszarów wymaga wprowadzenia usprawnień	29
Uchybienia we wdrażaniu programów w zakresie badań naukowych i innowacji przez wspólne przedsięwzięcia	29
W płatnościach z tytułu umów o udzielenie dotacji utrzymują się błędy systemowe związane z kosztami personelu i wyposażeniem EuroHPC nie osiągnęło swojego celu w zakresie rekrutacji, a Trybunał wykrył uchybienia w jego procedurach rekrutacyjnych	34
Rozwiązania dotyczące oceny ryzyka, planowanie, monitorowanie i sprawozdawczość F4E w zakresie zasobów są niekompletne	35
W ramach kontroli wewnętrznej F4E brakuje zintegrowanego procesu zarządzania ryzykiem	36
Niewystarczające wytyczne dla SNS i GH EDCTP3 dotyczące ich pierwszych rocznych sprawozdań finansowych	37
Monitorowanie działań podjętych w odpowiedzi na uwagi sformułowane przez Trybunał w poprzednich latach	39
Wspólne przedsięwzięcia w większości przypadków podjęły działania w odpowiedzi na uwagi sformułowane przez Trybunał w poprzednich latach	39
Wspólne przedsięwzięcia zrealizowały większość zaleceń Trybunału dotyczących działań, które miały zostać wdrożone do końca 2023 r.	40
Rozdział 3 Poświadczenia wiarygodności wydane w odniesieniu do wspólnych przedsięwzięć UE	50
3.1. Informacje leżące u podstaw poświadczeń wiarygodności	51
Wspólne przedsięwzięcia realizujące programy ramowe UE	55
3.2. Wspólne Przedsięwzięcie w celu Badań z zakresu Zarządzania Ruchem Lotniczym w Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej 3 (SESAR 3)	56

3.3. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Ekologicznego Lotnictwa (CA)	66
3.4. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia (IHI)	77
3.5. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czystego Wodoru (Clean H2)	88
3.6. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów	100
3.7. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Biotechnologicznej Europy Opartej na Obiegu Zamkniętym (CBE)	112
3.8. Wspólne Europejskie Przedsięwzięcie Kolejowe (EU-Rail)	124
3.9. Wspólne Przedsięwzięcie w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali (EuroHPC)	134
3.10. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inteligentnych Sieci i Usług (SNS)	149
3.11. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Programu EDCTP3 w dziedzinie Globalnego Zdrowia (GH EDCTP3)	154
Wspólne Przedsięwzięcie działające w ramach Euratomu	161
3.12. Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej (F4E)	162
Wykaz akronimów	181

EUROPEJSKI
TRYBUNAŁ
OBRACHUNKOWY

Rozdział 1

Wspólne przedsięwzięcia UE w kontekście kontroli

Trybunału

Wstęp

1.1. Europejski Trybunał Obrachunkowy jest zewnętrznym kontrolerem finansów UE¹. Działając w tym charakterze – niezależnego strażnika interesów finansowych obywateli Unii – przyczynia się on do poprawy zarządzania finansami UE. Więcej informacji na temat pracy Trybunału można znaleźć w jego sprawozdaniach z działalności, rocznych sprawozdaniach z wykonania budżetu UE, sprawozdaniach specjalnych, przeglądach oraz opiniach w sprawie nowych lub zmienionych przepisów unijnych bądź w sprawie innych decyzji mających wpływ na zarządzanie finansami.

1.2. W ramach swoich uprawnień Trybunał przeprowadza badanie rocznych sprawozdań finansowych oraz transakcji leżących u ich podstaw w odniesieniu do wspólnych przedsięwzięć. Są to organy UE ustanowione na podstawie przepisów art. 187 i 188 [Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej \(TFUE\)](#) i (w przypadku Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej – F4E) na podstawie art. 45–51 [Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej](#).

1.3. W niniejszym sprawozdaniu przedstawiono wyniki kontroli wspólnych przedsięwzięć za rok budżetowy 2023. Sprawozdanie ma następującą strukturę:

- o w rozdziale 1 omówiono wspólne przedsięwzięcia i charakter przeprowadzonej kontroli;
- o w rozdziale 2 przedstawiono ogólne wyniki kontroli oraz analizę stosowanego przez wspólne przedsięwzięcia systemu kontroli realizacji dotacji opartego na analizie ryzyka;
- o w rozdziale 3 zamieszczono poświadczenie wiarygodności dla każdego z jedenastu wspólnych przedsięwzięć (zob. [rys. 1.4](#)) wraz z opiniami kontrolnymi Trybunału odnoszącymi się do wiarygodności rocznych sprawozdań finansowych wspólnych przedsięwzięć oraz legalności i prawidłowości dochodów i płatności leżących u ich podstaw, z uwzględnieniem wszelkich innych kwestii i uwag niepodważających tych opinii.

1.4. Ogólnie rzecz biorąc, przeprowadzona przez Trybunał kontrola jedenastu wspólnych przedsięwzięć za rok budżetowy zakończony 31 grudnia 2023 r. dała wyniki podobne do zgłaszanych w poprzednich latach. Poświadczenia wiarygodności wydane przez Trybunał dla każdego wspólnego przedsięwzięcia obejmują:

- o opinie bez zastrzeżeń co do wiarygodności sprawozdań finansowych wszystkich jedenastu wspólnych przedsięwzięć;

¹ Art. 285–287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

- o opinie bez zastrzeżeń co do legalności i prawidłowości transakcji leżących u podstaw rozliczeń jedenastu wspólnych przedsięwzięć.

1.5. W punktach przedstawiających inne kwestie i w objaśnieniach uzupełniających Trybunał wskazał obszary istotne dla czytelników, a w swoich uwagach omówił obszary wymagające poprawy. Ustalenia te nie podważają opinii kontrolnych Trybunału.

Wspólne przedsięwzięcia UE

1.6. Wspólne przedsięwzięcia działają na zasadzie partnerstwa między UE, reprezentowaną przez Komisję, a partnerami z sektora prywatnego, którymi są przedstawiciele środowisk branżowych i badawczych. W niektórych przypadkach stroną partnerstwa są także organizacje międzyrządowe i państwa uczestniczące. Podstawowym celem wspólnych przedsięwzięć jest wspieranie działań mających na celu przełożenie wiedzy naukowej na przełomowe innowacje rynkowe w oparciu o wspólną wizję strategiczną. Wspólne przedsięwzięcia powinny też pomóc sprostać wyzwaniom społecznym, którym obecnie branża przemysłowa nie poświęca wystarczającej uwagi.

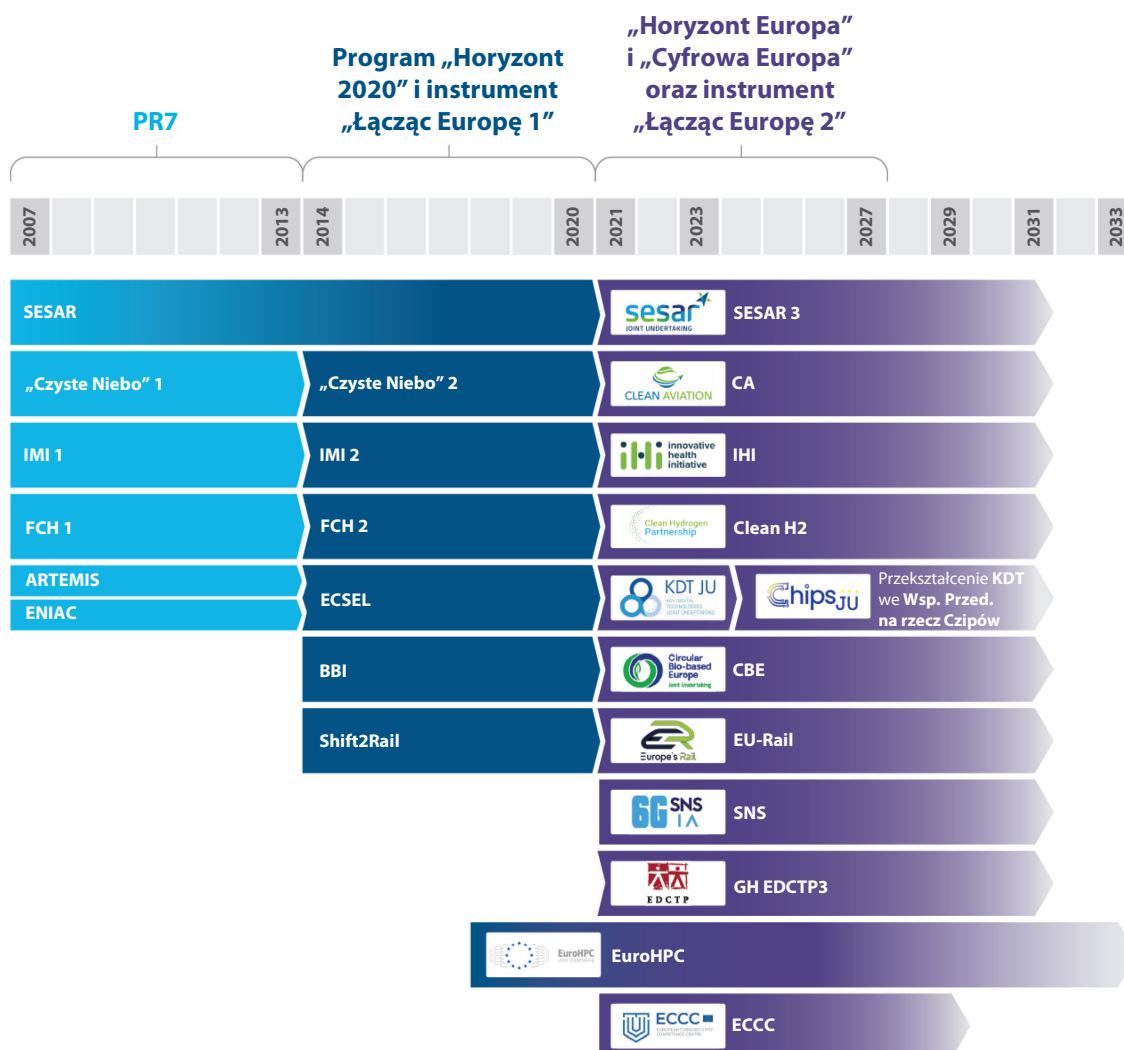
Wspólne przedsięwzięcia działające w oparciu o wieloletnie programy unijne w zakresie badań naukowych i innowacji

Rozwój wspólnych przedsięwzięć w obszarze badań naukowych i innowacji

1.7. Wspólne przedsięwzięcia działające w ramach wieloletnich programów unijnych w zakresie badań naukowych i innowacji są organami UE mającymi osobowość prawną. Każde z nich przyjmuje własne plany badań naukowych i innowacji w swoich strategicznych obszarach działalności. Plany te są wdrażane za pośrednictwem naborów wniosków bądź postępowań o udzielenie zamówienia.

1.8. Na rys. 1.1 poniżej ukazano ewolucję wspólnych przedsięwzięć działających w obszarze badań naukowych i innowacji od momentu utworzenia pierwszych sześciu z nich na podstawie siódmego programu ramowego (7PR) w zakresie badań i rozwoju technologicznego na etapie wieloletnich ram finansowych (WRF) na lata 2007–2013. Zmiany dotyczące okresu programowania 2014–2020 wprowadzono w ramach programu „Horyzont 2020” i instrumentu „Łącząc Europę” (CEF 1), a zmiany dotyczące okresu 2021–2027 – w ramach programów „Horyzont Europa” i „Cyfrowa Europa” oraz instrumentu „Łącząc Europę 2” (CEF 2).

Rys. 1.1 – Wspólne przedsięwzięcia UE – ewolucja w czasie

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie rozporządzeń Rady ustanawiających wspólne przedsięwzięcia.

1.9. Wspólne przedsięwzięcia działające na podstawie WRF na lata 2021–2027 realizują strategię badań naukowych i innowacji w obszarach transportu, energii, ochrony zdrowia, bioprzemysłu o obiegu zamkniętym, kluczowych podzespołów i układów elektronicznych, obliczeń superkomputerowych i systemów sieciowych. Zostały one ustanowione na podstawie rozporządzeń Rady opisanych poniżej.

1.10. W listopadzie 2021 r. Rada przyjęła [rozporządzenie \(UE\) 2021/2085](#) (tzw. Jednolity Akt Podstawowy) ustanawiające dziewięć wspólnych przedsięwzięć, które mają za zadanie wdrażać działania w ramach programu „Horyzont Europa” – wieloletniego programu w zakresie badań naukowych i innowacji. Siedem wspólnych przedsięwzięć (SESAR, ECSEL, IMI 2, „Czyste Niebo 2”, FCH 2, Shift2Rail i BBI) funkcjonowało już w ramach programu „Horyzont 2020”. W ramach programu „Horyzont Europa” kontynuują one działalność jako nowe podmioty prawne pod zmienioną nazwą i ze zmodyfikowanym zakresem obowiązków. Utworzono dwa nowe wspólne przedsięwzięcia: Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz

Inteligentnych Sieci i Usług (SNS) oraz Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Programu EDCTP3 w dziedzinie Globalnego Zdrowia. W tym roku Trybunał skontrolował te dwa wspólne przedsięwzięcia po raz pierwszy, po tym, jak w ostatnim kwartale 2023 r. uzyskały one niezależność finansową.

1.11. W maju 2021 r. na podstawie [rozporządzenia \(UE\) 2021/887](#) ustanowione zostało oddzielnie Europejskie Centrum Kompetencji w dziedzinie Cyberbezpieczeństwa (ECCC). To nowe wspólne przedsięwzięcie zostanie jednak skontrolowane przez Trybunał dopiero po uzyskaniu niezależności finansowej, co ma nastąpić w ostatnim kwartale 2024 r.

1.12. W lipcu 2021 r. na potrzeby WRF na lata 2021–2027 Rada przyjęła nowe rozporządzenie ustanawiające, [rozporządzenie \(UE\) 2021/1173](#) w sprawie ustanowienia Wspólnego Przedsięwzięcia w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali (EuroHPC), w którym wydłużono okres jego funkcjonowania do 31 grudnia 2033 r. EuroHPC otrzymuje obecnie znacznie wyższe finansowanie z programów „Horyzont Europa” i „Cyfrowa Europa” oraz z instrumentu „Łącząc Europę”. Środki te mają zostać przeznaczone na rozwój i wdrażanie konkurencyjnych obliczeń wielkiej skali i obliczeń superkomputerowych wysokiej jakości, a także na szersze wykorzystywanie infrastruktury obliczeń superkomputerowych w nauce i przemyśle w UE.

1.13. Wreszcie we wrześniu 2023 r. weszły w życie [europejski akt w sprawie czipów](#) i [rozporządzenie Rady \(UE\) 2023/1782](#) zmieniające Jednolity Akt Podstawowy i przekształcające Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Kluczowych Technologii Cyfrowych (KDT) we Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów. W ramach swoich poszerzonych kompetencji Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów ma wspierać rozwój innowacyjnych technologii półprzewodnikowych nowej generacji oraz przyczynić się do zwiększenia unijnych zdolności produkcyjnych w zakresie czipów w ramach inicjatywy „Czipy dla Europy”. Będzie ono w tym celu korzystało ze środków z [programu „Cyfrowa Europa”](#).

Wkłady na rzecz wspólnych przedsięwzięć w obszarze badań naukowych i innowacji

1.14. Wszyscy członkowie danego wspólnego przedsięwzięcia przyczyniają się do finansowania jego działań w zakresie badań i innowacji. Komisja zapewnia wkłady pieniężne z unijnych programów w zakresie badań naukowych i innowacji z przeznaczeniem na współfinansowanie konkretnych programów realizowanych w tej dziedzinie przez dane wspólne przedsięwzięcie. Członkowie z sektora prywatnego reprezentujący konkretne branże lub jednostki badawcze wnoszą wkłady rzeczowe o określonej minimalnej wartości. Mają one postać wkładów rzeczowych na rzecz działalności operacyjnej wspólnych przedsięwzięć oraz wkładów rzeczowych na rzecz działalności dodatkowej. Więcej szczegółowych informacji można znaleźć w [ramce 1.1](#). W niektórych przypadkach państwa uczestniczące (w przypadku Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów, EuroHPC i ECCC) lub organizacje międzyrządowe

(w przypadku SESAR) wnoszą również wkład finansowy na rzecz działalności wspólnych przedsięwzięć. Ponadto podmioty prawne lub państwa pragnące wesprzeć realizację celów konkretnego wspólnego przedsięwzięcia w określonym obszarze badań naukowych mogą zawnieść o przyznanie im statusu członka stowarzyszonego lub wnoszącego wkład partnera. W przypadku Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Programu EDCTP3 w dziedzinie Globalnego Zdrowia jedynym innym członkiem poza UE jest prywatne stowarzyszenie państw uczestniczących (EDCTP). W większości przypadków UE i członkowie z sektora prywatnego wnoszą wkłady pieniężne o tej samej wysokości w celu sfinansowania kosztów administracyjnych wspólnego przedsięwzięcia, chociaż w przypadku EuroHPC i GH EDCTP3 wszystkie tego rodzaju koszty ponosi UE (czyli Komisja).

Ramka 1.1

Wkłady rzeczowe członków z sektora prywatnego na rzecz działalności operacyjnej wspólnych przedsięwzięć

Jak przewidziano w rozporządzeniach ustanawiających wspólne przedsięwzięcia, wszyscy członkowie z sektora prywatnego są zobowiązani wnieść wkład o określonej minimalnej wartości na poczet kosztów projektów danego wspólnego przedsięwzięcia z zakresu badań naukowych i innowacji. W ramach programu „Horyzont 2020” ten wkład na rzecz działalności operacyjnej odpowiada łącznym kosztom poniesionym przez członków z sektora prywatnego w trakcie realizacji działań badawczych i innowacyjnych wspólnego przedsięwzięcia, pomniejszonym o wkład na poczet tych kosztów wniesiony przez pozostałych członków wspólnego przedsięwzięcia (współfinansowanie unijne, wkład państw uczestniczących lub organizacji międzyrządowych), a także jakikolwiek inny wkład UE na poczet tych kosztów. W ramach programów „Horyzont Europa” i „Cyfrowa Europa” wkład ten odpowiada z kolei kosztom kwalifikowalnym poniesionym przez członków z sektora prywatnego w związku z wdrażaniem działań wspólnych przedsięwzięć, pomniejszonym o wkłady wspólnego przedsięwzięcia i państw uczestniczących bądź jakikolwiek inny wkład UE na poczet tych kosztów. Łączna kwota poświadczonych i zatwierdzonych wkładów na rzecz działalności operacyjnej jest ujmowana w rocznych sprawozdaniach finansowych wspólnych przedsięwzięć.

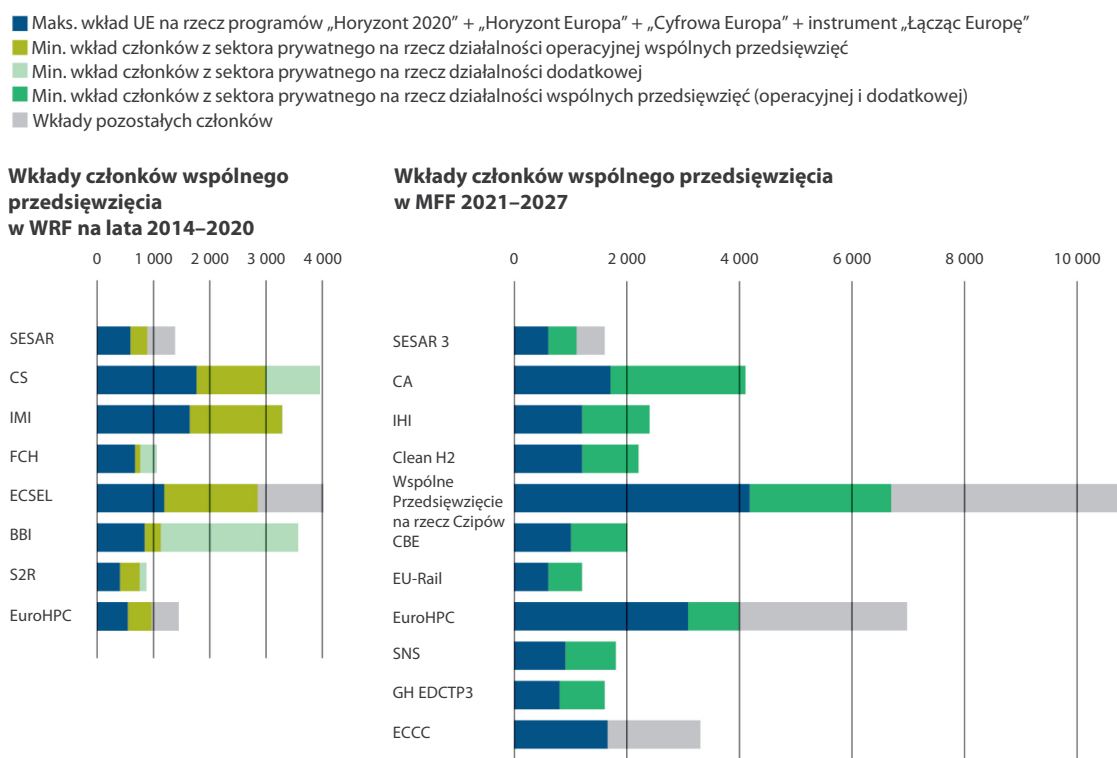
Wkłady rzeczowe członków z sektora prywatnego na rzecz działalności dodatkowej wspólnych przedsięwzięć

W ramach programu „Horyzont 2020” członkowie z sektora prywatnego niektórych wspólnych przedsięwzięć („Czyste Niebo”, FCH, BBI, S2R) muszą ponadto przekazać minimalne wkłady rzeczowe na poczet kosztów działalności dodatkowej, która wykracza poza program prac danego wspólnego przedsięwzięcia, lecz przyczynia się do realizacji jego ogólnych celów. W ramach programu „Horyzont Europa” członkowie wspólnych przedsięwzięć z sektora prywatnego w ramach programu Small Business Act (SBA) mogą wnieść wkłady finansowe na rzecz działalności dodatkowej. Wkłady te obejmują niekwalifikowalne koszty działań finansowanych bezpośrednio przez te wspólne przedsięwzięcia pomniejszone o jakikolwiek inny wkład UE na poczet tych kosztów. W uzupełnieniu do wkładów na rzecz działalności operacyjnej członkowie z sektora prywatnego są zobowiązani przekazywać wkłady na rzecz działalności dodatkowej, tak by ich wkłady odpowiadały wkładom UE. Kwoty wkładów na rzecz działalności dodatkowej określa się w rocznych planach działań dodatkowych wspólnych przedsięwzięć. Łączna kwota poświadczonych i zatwierdzonych wkładów rzeczowych na rzecz działalności dodatkowej jest podawana w informacji dodatkowej do sprawozdań finansowych wspólnych przedsięwzięć. W związku z tym wkłady te nie podlegają kontroli przez Trybunał Obrachunkowy.

1.15. Na *rys. 1.2* przedstawiono wszystkie wartości docelowe wkładów członków na rzecz wspólnych przedsięwzięć w WRF na lata 2014–2020 i WRF na lata 2021–2027, określone w odnośnych rozporządzeniach ustanawiających, z uwzględnieniem przekształcenia Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Kluczowych Technologii Cyfrowych (KDT) we Wspólne

Przedsięwzięcie na rzecz Czipów. W WRF na lata 2021–2027 największy wzrost budżetu odnotowano w przypadku EuroHPC i Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów.

Rys. 1.2 – Wartości docelowe wkładów członków na rzecz wspólnych przedsięwzięć w obszarze badań naukowych i innowacji (w mln euro)

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy.

1.16. Jak pokazano na [rys. 1.3](#), w WRF na lata 2021–2027 głównymi źródłami finansowania wspólnych przedsięwzięć są programy „Horyzont Europa” i „Cyfrowa Europa”, w ramach których przewidziano łącznie 17,0 mld euro na dofinansowanie działalności wspólnych przedsięwzięć w zakresie badań naukowych i innowacji. Wspólne przedsięwzięcia mogą wykorzystać do 11,6 mld euro (czyli około 12%) łącznego budżetu programu „Horyzont Europa” wynoszącego 95,5 mld euro. W ramach programu „Cyfrowa Europa” tylko EuroHPC, ECCC i Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów otrzymają 5 mld euro z funduszy UE – czyli 61,7% łącznego budżetu programu w wysokości 8,1 mld euro – na realizację dużych projektów w zakresie budowania zdolności, uruchamiania infrastruktury i inwestycji związanych ze strategią jednolitego rynku cyfrowego dla Europy.

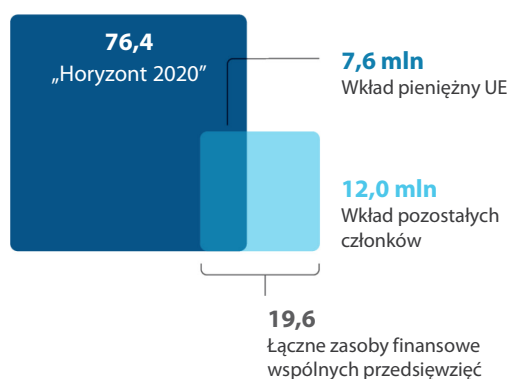
1.17. W WRF 2014–2020 środki unijne na rzecz wspólnych przedsięwzięć w wysokości 7,6 mld euro miały przyczynić się do pozyskania 12,0 mld euro (tj. 158% finansowania unijnego) na realizację projektów z zakresu badań naukowych i innowacji o przybliżonej łącznej wartości 19,6 mld euro. Kwota ta miała obejmować wkłady członków z sektora prywatnego, wkłady państw uczestniczących i organizacji międzynarodowych (zob. [tabela 2.1](#)). W WRF 2021–2027 UE ma przeznaczyć na rzecz wspólnych przedsięwzięć 17,0 mld euro. Środki te mają przyczynić się do pozyskania 21,1 mld euro (tj. 124% finansowania unijnego) na realizację

projektów z zakresu badań naukowych i innowacji o przybliżonej łącznej wartości 38,1 mld euro. Kwota ta obejmuje wkłady członków z sektora prywatnego, wkłady państw uczestniczących i organizacji międzynarodowych (zob. [rys. 1.3](#)).

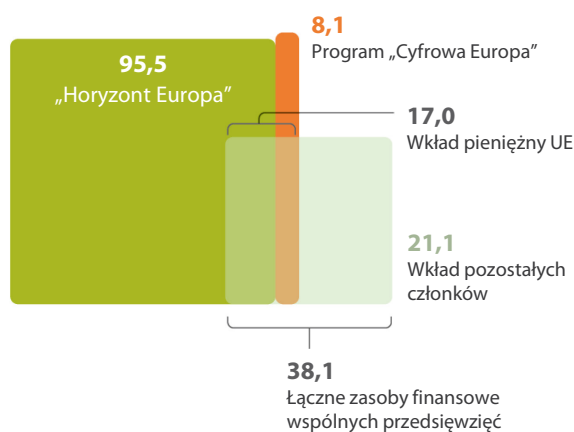
Rys. 1.3 – łączna kwota wkładów unijnych i innych wkładów pozyskanych na rzecz wspólnych przedsięwzięć

(w mld euro)

WRF na lata 2014–2020

WRF na lata 2021–2027

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy.

Modele zarządzania we wspólnych przedsięwzięciach w obszarze badań naukowych i innowacji

1.18. Aby zapewnić ścisłą współpracę i koordynację działań z partnerami i z zainteresowanymi podmiotami, większość wspólnych przedsięwzięć ustanowiła strukturę zarządzania składającą się z rady zarządzającej, organu doradczego do spraw naukowych, grupy przedstawicieli państw oraz grupy zainteresowanych podmiotów działających w danym obszarze badań naukowych i innowacji.

1.19. Choć szeroko zakrojona forma prawna wspólnych przedsięwzięć jest taka sama, każde z nich może przyjąć odmienne podejście, pozwalające na realizację badań naukowych i innowacji w odpowiadającym mu sektorze. Większość wspólnych przedsięwzięć (CA, IHI, Clean H2, CBE, SNS i EU-Rail) działa w oparciu o model dwustronny, polegający na tym, że Komisja i członkowie z danej branży sektora prywatnego i z jednostek badawczych (w tym członkowie stowarzyszeni) mają swoich przedstawicieli w radzie zarządzającej i wnoszą wkłady na rzecz działalności operacyjnej danego wspólnego przedsięwzięcia. W przypadku Wspólnego Przedsięwzięcia GH EDCTP3 jedynym członkiem oprócz UE reprezentowanym w radzie zarządzającej jest stowarzyszenie państw uczestniczących (EDCTP). W niektórych wspólnych przedsięwzięciach przyjęto z kolei model trójstronny, zgodnie z którym w skład rady zarządzającej wchodzi również albo państwa uczestniczące (w przypadku Wspólnego

Przedsięwzięcia na rzecz Czipów, EuroHPC i ECCC), albo wiodące organizacje międzyrządowe (w przypadku SESAR), które wnoszą też wkłady na rzecz działalności tych przedsięwzięć.

Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej

1.20. Porozumienie w sprawie międzynarodowego eksperymentalnego reaktora termojądrowego (ITER) weszło w życie 24 października 2007 r. i z prawnego punktu widzenia tego samego dnia powstała Międzynarodowa Organizacja Energii Termojądrowej (ITER-IO), która odpowiada za realizację projektu ITER. Celem projektu jest przede wszystkim budowa instalacji do syntezy jądrowej trwająca w Cadarache (we Francji).

1.21. W projekt ITER zaangażowanych jest siedmiu międzynarodowych partnerów: UE – reprezentowana przez Europejską Wspólnotę Energii Atomowej (Euratom)², Stany Zjednoczone, Rosja, Japonia, Chiny, Korea Południowa i Indie. UE odgrywa wiodącą rolę w projekcie i wzięła na siebie 45,4% kosztów budowy. Udział finansowy każdego z pozostałych członków projektu ITER wynosi około 9,1%. Powyższy podział zmieni się w operacyjnej fazie testów jądrowych, kiedy to Euratom wnieśli wkład pokrywający 34% kosztów działalności³. W 2017 r. łączne planowane nakłady UE na rzecz realizacji zobowiązań zaciągniętych przez nią w porozumieniu w sprawie ITER oraz przeprowadzenia powiązanych działań na okres do 2035 r. wynosiły 18,2 mld euro (według wartości bieżących)⁴.

1.22. Członkowie ITER-IO, za pośrednictwem agencji krajowych, wnoszą wkład na rzecz projektu głównie poprzez dostarczanie komponentów, sprzętu i materiałów oraz udostępnianie budynków i świadczenie usług bezpośrednio dla ITER-IO (wkłady rzeczowe). Przekazują również wkłady finansowe (pieniężne) do budżetu ITER-IO. Członkowie ITER wspólnie odpowiadają za produkcję kluczowych komponentów reaktora, a zadania w tym zakresie przydzielono z uwzględnieniem interesów poszczególnych członków, jak również mając na uwadze ich zdolności techniczne i przemysłowe⁵.

1.23. Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej (F4E) zostało ustanowione w kwietniu 2007 r. na okres 35 lat jako

² Członkami Euratomu są państwa członkowskie UE.

³ Dokumenty ITER pt. „Value estimates for ITER Phases of Construction, Operation, Deactivation and Decommissioning and Form of Party Contributions” i „Cost Sharing for all Phases of the ITER Project”.

⁴ Dane szacunkowe na podstawie komunikatu Komisji COM(2017) 319 oraz powiązanego dokumentu roboczego służb Komisji SWD(2017) 232, tabela 4.

⁵ ITER.org.

agencja wewnętrzna UE. Jednym z jego głównych zadań jest zarządzanie unijnym wkładem w realizację projektu ITER. Ponadto F4E koordynuje działania i przeprowadza niezbędne postępowania o udzielenie zamówienia powiązane z budową demonstracyjnego reaktora syntezy jądrowej wraz z instalacjami. F4E jest finansowane głównie przez Euratom (około 80%) oraz Francję (około 20%), państwo, w którym powstaje reaktor ITER.

1.24. Jak wynika z szacunków Komisji z 2017 r. łączna pula środków z Euratomu konieczna do tego, by F4E mogło sfinansować europejską część realizacji projektu ITER i powiązane działania do 2035 r. wynosi 15 mld euro (w wartościach bieżących). Zakłada się, że Francja jako kraj przyjmujący oraz pozostałe państwa członkowskie Euratomu (w tym Szwajcaria i – do 2020 r. – Zjednoczone Królestwo) wniosą dodatkowy wkład w wysokości 3,2 mld euro (w wartościach bieżących)⁶.

1.25. We wrześniu 2023 r. Zjednoczone Królestwo zostało członkiem stowarzyszonym Euratomu. Nie uczestniczy ono jednak w prowadzonym przez Euratom programie fuzji jądrowej, ponieważ woli nadal realizować krajowy program i strategię w tym zakresie.

Budżety na płatności i zasoby kadrowe wspólnych przedsięwzięć w 2023 r.

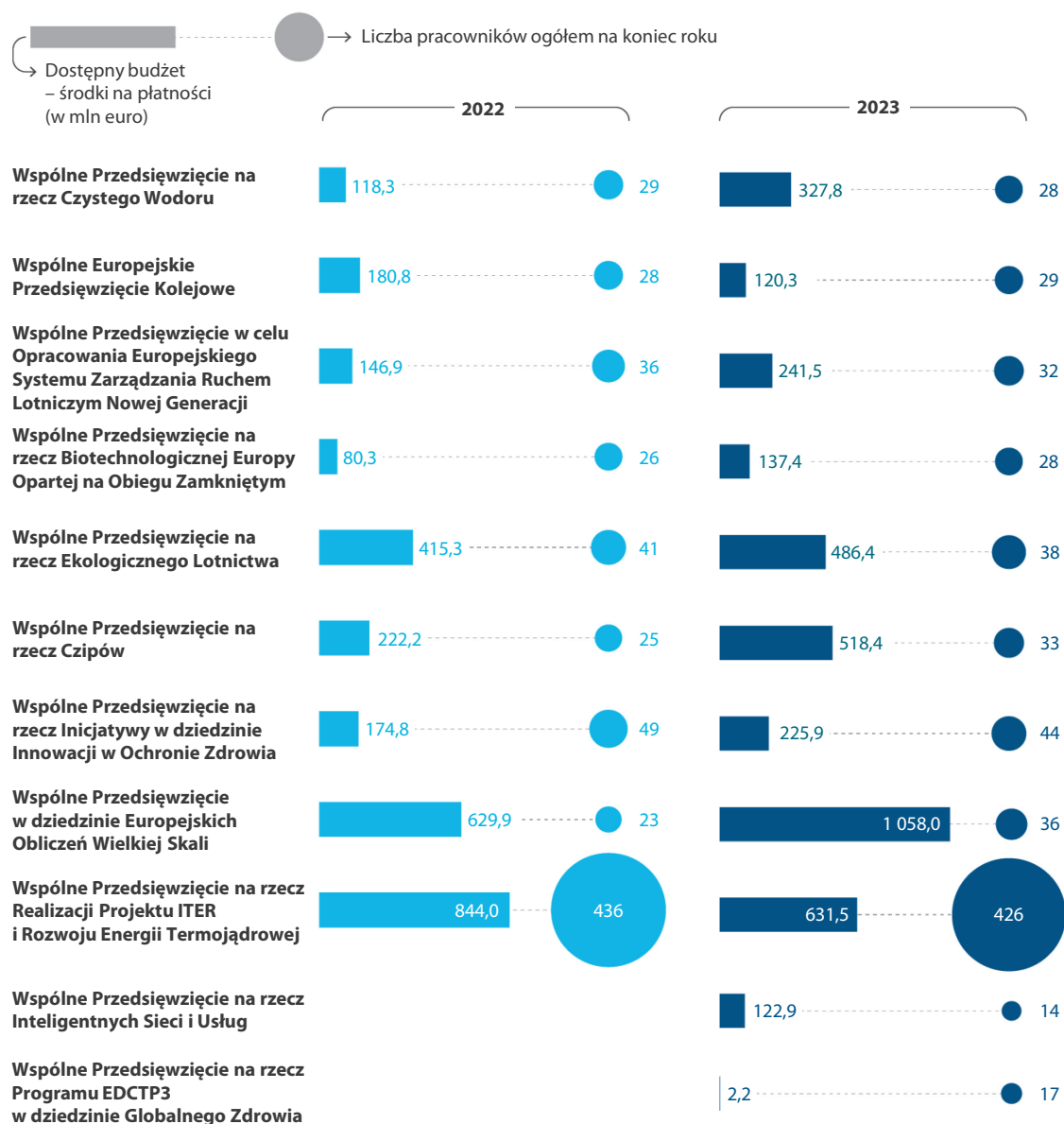
1.26. Na *rys. 1.4* przedstawiono ogólne informacje na temat obszarów badań naukowych i innowacji poszczególnych wspólnych przedsięwzięć, jak również dane dotyczące ich budżetów na płatności i zasobów kadrowych na lata budżetowe 2022 i 2023. W 2023 r. łączny budżet (środki na płatności) wszystkich wspólnych przedsięwzięć działających w ramach unijnych programów w zakresie badań naukowych i innowacji wyniósł 3,3 mld euro (w 2022 r. – 2,0 mld euro). Budżet na płatności F4E opiewał na 0,6 mld euro (w 2022 r. – 0,8 mld euro). Wzrost budżetu na płatności wspólnych przedsięwzięć działających w ramach unijnych programów w zakresie badań naukowych i innowacji w 2023 r. wynika z tego, że: w 2022 r. przedsięwzięcia te rozpoczęły wdrażanie programów badawczych w ramach WRF na lata 2021–2027 (programy „Horyzont Europa”, „Cyfrowa Europa” oraz instrument „Łącząc Europę 2”); poszerzono kompetencje EuroHPC i Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów; do łącznego budżetu wliczono budżety Wspólnych Przedsięwzięć SNS i GH EDCTP3, które osiągnęły niezależność finansową w 2023 r.

1.27. Na koniec 2023 r. we wspólnych przedsięwzięciach działających w ramach unijnych programów w zakresie badań naukowych i innowacji zatrudnionych było 299 pracowników (w 2022 r. – 257 pracowników). Zwiększenie liczby pracowników wynika z tego, że EuroHPC i Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów zatrudniły dodatkowy personel, aby móc wywiązać się z szerszego zakresu obowiązków i wdrożyć działania przewidziane w WRF na lata

⁶ Dane szacunkowe na podstawie komunikatu Komisji COM(2017) 319 oraz powiązanego dokumentu roboczego służb Komisji SWD(2017) 232, tabela 4.

2021–2027, oraz z uwzględnienia danych dotyczących Wspólnych Przedsięwzięć SNS i GH EDCTP3. We Wspólnym Przedsięwzięciu F4E zatrudnionych było 426 pracowników (w 2022 r. – 436). W danych tych uwzględniono urzędników, pracowników zatrudnionych na czas określony i pracowników kontraktowych, a także oddelegowanych ekspertów krajowych (zob. *rys. 1.4*).

Rys. 1.4 – Budżety na płatności i zasoby kadrowe wspólnych przedsięwzięć (w 2022 i 2023 r.)

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych wspólnych przedsięwzięć.

Mechanizmy budżetowe i mechanizmy udzielania absolutorium

1.28. Za coroczne procedury budżetowe i procedurę udzielenia absolutorium dla wspólnych przedsięwzięć odpowiadają Parlament Europejski i Rada. Przebieg procedury udzielania absolutorium przedstawiono na *rys. 1.5*.

Rys. 1.5 – Coroczna procedura udzielania absolutorium

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy.

Kontrola przeprowadzona przez Trybunał

Trybunał wydaje poświadczenie wiarygodności dla każdego wspólnego przedsięwzięcia

1.29. Zgodnie z wymogami art. 287 TFUE Trybunał skontrolował:

- a) roczne sprawozdania finansowe jedenastu wspólnych przedsięwzięć za rok budżetowy zakończony 31 grudnia 2023 r.;
- b) legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tych sprawozdań.

1.30. Na podstawie przeprowadzonej kontroli Trybunał przedstawia Parlamentowi Europejskiemu i Radzie poświadczenie wiarygodności dla każdego wspólnego przedsięwzięcia dotyczące wiarygodności jego sprawozdania finansowego oraz legalności i prawidłowości transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania. W stosownych przypadkach poświadczenia wiarygodności uzupełniane są o uwagi (zob. [rozdział 3](#)), które nie podważają opinii kontrolnych.

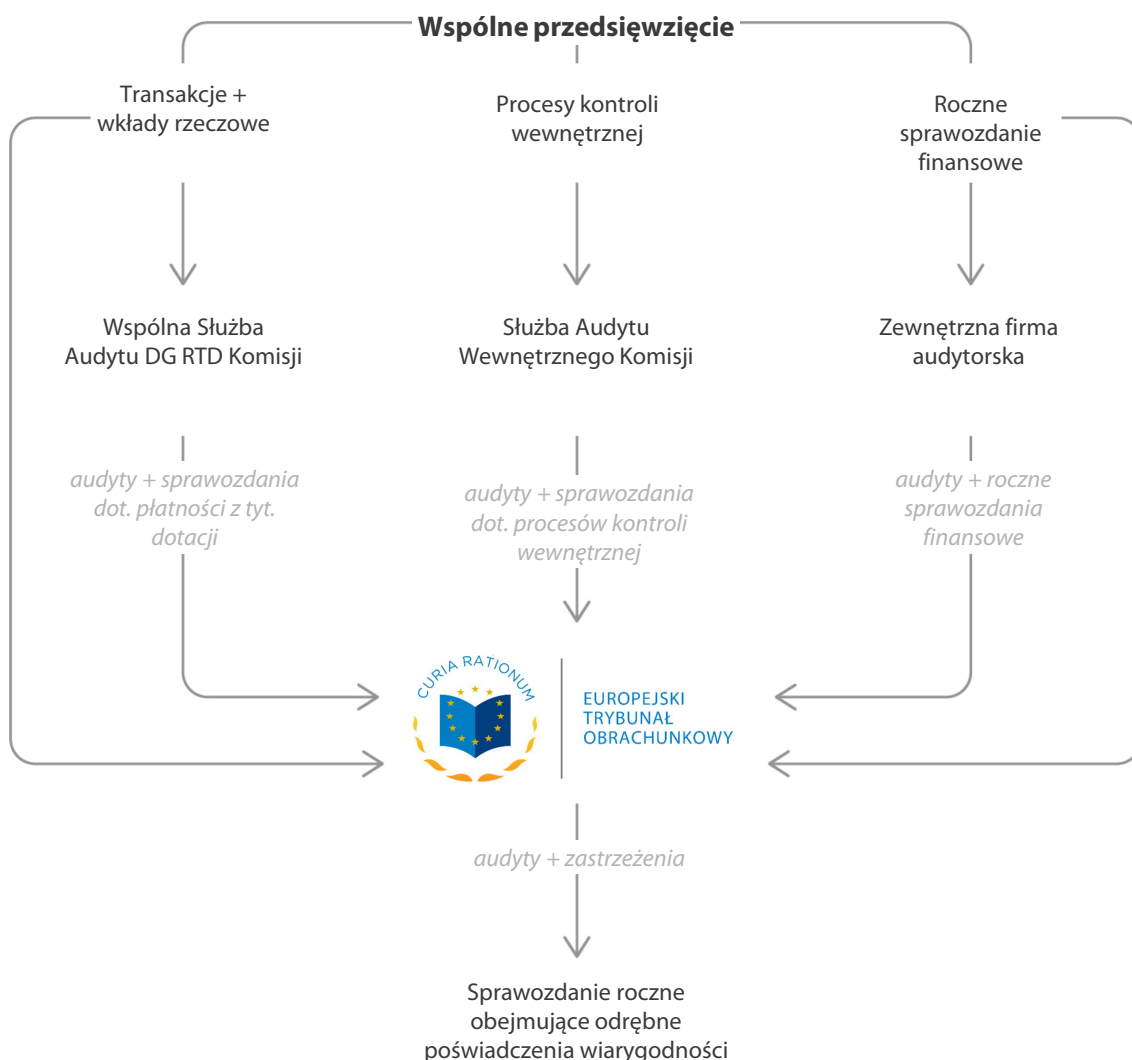
Trybunał korzysta z wyników prac kontrolnych innych niezależnych kontrolerów

1.31. Zgodnie z art. 70 i 71 rozporządzenia finansowego UE roczne sprawozdania finansowe wspólnych przedsięwzięć muszą zostać skontrolowane przez niezależnego audytora zewnętrznego. Choć każde ze wspólnych przedsięwzięć zleca przeprowadzenie kontroli wiarygodności swojego sprawozdania finansowego niezależnej zewnętrznej firmie audytorskiej, to jednak Trybunał Obrachunkowy ponosi pełną odpowiedzialność za wszystkie aspekty tej kontroli oraz sporządzenie specjalnych sprawozdań z kontroli (w tym poświadczenia wiarygodności dla każdego wspólnego przedsięwzięcia). Trybunał zweryfikował jakość wyników prac przeprowadzonych przez zewnętrzne firmy audytorskie w oparciu o międzynarodowe standardy kontroli i uzyskał wystarczającą pewność co do tego, że może je wykorzystać jako podstawę do sporządzenia opinii kontrolnych dotyczących wiarygodności rocznych sprawozdań finansowych wspólnych przedsięwzięć za 2023 r.

1.32. Wspólna Służba Audytu Komisji przeprowadza audyty *ex post* losowo dobranych płatności okresowych i końcowych z tytułu umów o udzielenie dotacji w ramach programów „Horyzont 2020” i „Horyzont Europa”, w tym płatności z tytułu umów o udzielenie dotacji na rzecz wspólnych przedsięwzięć realizujących działania badawcze. W przypadku płatności

końcowych sprawozdanie finansowe beneficjentów musi zostać poświadczone. Poświadczenie takie ma postać merytorycznego sprawozdania sporządzonego przez niezależnego audytora lub urzędnika publicznego. Ma ono dawać Komisji bądź organowi UE udzielającemu dotacji pewność co do tego, że koszty zadeklarowane w sprawozdaniach finansowych są kwalifikowalne. Trybunał uwzględnia wyniki audytów przeprowadzonych przez Wspólną Służbę Audytu przy sporządzaniu opinii na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń. Ponadto Służba Audytu Wewnętrznego Komisji kontroluje skuteczność systemów kontroli wewnętrznej wspólnych przedsięwzięć w odniesieniu do kluczowych procedur administracyjnych na podstawie regularnych ocen ryzyka (zob. [rys. 1.6](#)).

Rys. 1.6 – Wykorzystanie przez Trybunał prac innych niezależnych kontrolerów

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy.

Podejście kontrolne Trybunału opiera się na ocenie najważniejszych czynników ryzyka

1.33. Kontrola rocznych sprawozdań finansowych wspólnych przedsięwzięć oraz transakcji leżących u ich podstaw za 2023 r. została przygotowana w taki sposób, by uwzględniała najważniejsze czynniki ryzyka wskazane w dokonanej przez Trybunał ocenie ryzyka za 2023 r., której wyniki omówiono pokrótce poniżej.

Ryzyko dotyczące wiarygodności sprawozdań finansowych było na poziomie niskim do średniego

1.34. Roczne sprawozdania finansowe za 2023 r. dla wszystkich wspólnych przedsięwzięć z wyjątkiem F4E sporządzono z wykorzystaniem rozwiązań dotyczących zaplecza administracyjnego w zakresie usług księgowych wprowadzonych w 2022 r. Audyt wiarygodności sprawozdań finansowych przeprowadzony przez niezależne zewnętrzne firmy audytorskie, poddany następnie przeglądowi przeprowadzanemu przez Trybunał, potwierdził dobrą jakość usług księgowych w ramach tych rozwiązań administracyjnych. W związku z tym Trybunał uznał, że ryzyko dotyczące wiarygodności sprawozdań finansowych jest co do zasady niskie. Oceniał też, że ryzyko to kształtuje się na średnim poziomie w przypadku Wspólnych Przedsięwzięć SNS i GH EDCTP3 ze względu na przeniesienie środków budżetowych i aktywów z Komisji w momencie osiągnięcia niezależności finansowej przez te przedsięwzięcia.

Ryzyko dotyczące legalności i prawidłowości dochodów było ogólnie niskie

1.35. Na dochody wspólnych przedsięwzięć w 2023 r. złożyły się głównie wkłady finansowe z funduszy badawczych Komisji („Horyzont Europa” i „Horyzont 2020”) i budżetu Euratomu, w związku z czym w przypadku wszystkich wspólnych przedsięwzięć Trybunał ocenia ryzyko dotyczące legalności i prawidłowości dochodów jako niskie.

Ryzyko dotyczące legalności i prawidłowości wydatków administracyjnych było ogólnie niskie z wyjątkiem wydatków niektórych wspólnych przedsięwzięć związanych z naborem pracowników

1.36. Płatności z tytułu wynagrodzeń oraz wydatków administracyjnych mają zazwyczaj rutynowy charakter. Co więcej, za zarządzanie wynagrodzeniami odpowiada Urząd Administracji i Wypłacania Należności Indywidualnych działający w strukturach Komisji, który Trybunał kontroluje w ramach szczegółowych ocen wydatków administracyjnych. W minionych latach w kosztach osobowych nie wykryto żadnych istotnych błędów. Ryzyko dotyczące legalności i prawidłowości procedur naboru było zasadniczo niskie, ale Trybunał uznał je za średnie w przypadku Wspólnych Przedsięwzięć SNS i GH EDCTP3, które po raz pierwszy

poddano kontroli w tym roku, a także w przypadku EuroHPC i Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów, które w krótkim czasie zatrudniły dużą liczbę pracowników, aby móc wywiązać się z szerszego zakresu obowiązków i realizować działania przewidziane w WRF na lata 2021–2027.

Ryzyko dotyczące legalności i prawidłowości wydatków operacyjnych było ogólnie średnie

1.37. Trybunał ocenił, że w przypadku płatności okresowych i końcowych z tytułu umów o udzielenie dotacji na rzecz wspólnych przedsięwzięć ryzyko było średnie, co uzasadnił tym, że deklaracje kosztów składane przez beneficjentów są zazwyczaj skomplikowane, a wcześniejsze kontrole wykazały uchybienia w audytach *ex post* przeprowadzanych przez Wspólną Służbę Audytu Komisji i poświadczaniu sprawozdań finansowych wymaganym na etapie końcowych płatności z tytułu umów o udzielenie dotacji.

1.38. W przypadku F4E i EuroHPC Trybunał ocenił ryzyko związane z wydatkami operacyjnymi na zamówienia jako średnie ze względu na złożone procedury udzielania zamówień o dużej wartości.

Ryzyko dotyczące zarządzania budżetem było na poziomie niskim do średniego

1.39. Trybunał sklasyfikował ryzyko dotyczące zarządzania budżetem jako średnie w przypadku EuroHPC i Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów z uwagi na znaczne zwiększenie budżetów operacyjnych, które miały zostać zrealizowane w krótkim czasie i przy stosunkowo niewielkich zasobach kadrowych. Ocenił też ryzyko jako średnie w przypadku Wspólnego Przedsięwzięcia F4E z uwagi na możliwość dalszego wzrostu kosztów i wystąpienia opóźnień w realizacji projektu ITER. Ryzyko to w przypadku F4E wynika z planowanych nowych założeń projektu i innych ważnych czynników niezależnych od Wspólnego Przedsięwzięcia (takich jak niezbędne naprawy komponentów na potrzeby projektu, zmiany w koncepcji oraz czasowe zaprzestanie działań montażowych).

Ryzyko dotyczące wdrażania programów kształtowało się na poziomie niskim do wysokiego

1.40. Ryzyko oceniono jako wysokie w przypadku EuroHPC, ponieważ przyjęte przez Wspólne Przedsięwzięcie rozwiązania w zakresie finansowania dotacji mogą nie pozwolić członkom z sektora prywatnego na osiągnięcie minimalnej wartości docelowej wkładów na rzecz programów „Horyzont Europa” i „Cyfrowa Europa”. Oceniono je również jako wysokie w przypadku CBE, ponieważ jego członkowie z sektora prywatnego w dużym stopniu polegają

na działaniach finansowanych z wkładów na rzecz działalności dodatkowej. W przypadku wszystkich pozostałych wspólnych przedsięwzięć Trybunał ocenia to ryzyko jako niskie.

Trybunał zgłasza przypadki podejrzenia nadużycia finansowego właściwym organom UE

1.41. W sprawach dotyczących przypadków podejrzenia nadużycia finansowego i innej nielegalnej działalności naruszającej interesy finansowe UE Trybunał współpracuje z Europejskim Urzędem ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF), natomiast w sprawach związanych z przypadkami podejrzenia popełnienia przestępstwa naruszającego interesy finansowe UE zwraca się do Prokuratury Europejskiej (EPPO). Trybunał powiadamia OLAF i EPPO o wszelkich podejrzeniach, które powziął w toku prowadzonych prac kontrolnych, mimo że celem jego kontroli nie jest konkretnie poszukiwanie nadużyć finansowych. W odniesieniu do roku finansowego 2023 skierował on do OLAF jedno takie powiadomienie.

Podejście kontrolne Trybunału w przypadku płatności z tytułu umów o udzielenie dotacji

1.42. Jeżeli chodzi o badanie płatności z tytułu umów o udzielenie dotacji dokonanych przez dziesięć wspólnych przedsięwzięć, które wdrażają projekty z zakresu badań naukowych i innowacji, Trybunał uzupełnił poziom pewności uzyskany na podstawie audytów *ex post* przeprowadzonych przez Wspólną Służbę Audytu Komisji o własną szczegółową kontrolę (badanie bezpośrednie) na poziomie beneficjentów w odniesieniu do próby 30 transakcji stanowiących płatność z tytułu umów o udzielenie dotacji. Transakcje te zostały losowo dobrane do próby (z wykorzystaniem metody doboru próby na podstawie jednostki monetarnej) z populacji wszystkich płatności okresowych (rozliczenie) i końcowych z tytułu umów o udzielenie dotacji dokonanych przez wspólne przedsięwzięcia w 2023 r. Populacja składała się głównie z płatności z tytułu działań w ramach programu „Horyzont 2020”, ponieważ zgodnie z planem płatności okresowe na rzecz działań w ramach programów „Horyzont Europa” i „Cyfrowa Europa” miały nastąpić dopiero w 2024 r.

1.43. W odniesieniu do każdego wspólnego przedsięwzięcia Trybunał oparł swoją opinię na temat legalności i prawidłowości płatności z tytułu umów o udzielenie dotacji leżących u podstaw rozliczeń na odrębnej ocenie następujących aspektów:

- a) poziom błędu wykazany odrębnie dla każdego wspólnego przedsięwzięcia na podstawie wyników audytów *ex post* przeprowadzonych przez Wspólną Służbę Audytu Komisji w odniesieniu do płatności z tytułu umów o udzielenie dotacji w ramach programu „Horyzont 2020”. Trybunał dokonał także analizy poprawności i kompletności obliczeń reprezentatywnego poziomu błędu i poziomu błędu rezydualnego;

- b) wspólny poziom błędu obliczony na podstawie wyników przeprowadzonego przez Trybunał bezpośredniego badania płatności z tytułu umów o udzielenie dotacji w odniesieniu do wszystkich wspólnych przedsięwzięć;
- c) ustalenia dotyczące transakcji poszczególnych wspólnych przedsięwzięć w ramach badania bezpośredniego przeprowadzonego przez Trybunał.

1.44. W programach „Horyzont Europa” i „Cyfrowa Europa” w WRF na lata 2021–2027 wprowadzono szereg istotnych zmian w ramach kontroli wewnętrznej wspólnych przedsięwzięć. W szczególności w [strategii kontroli programu „Horyzont Europa”](#) Komisja wskazała, że Wspólna Służba Audytu przeprowadzi audyty *ex post* jedynie w odniesieniu do reprezentatywnej próby wydatków zadeklarowanych w ramach całego programu i nie będzie już przeprowadzać indywidualnych reprezentatywnych audytów *ex post* dotyczących poszczególnych zainteresowanych stron, takich jak wspólne przedsięwzięcia. Zgodnie z nowymi ustaleniami wspólne przedsięwzięcia mogą się zwrócić jedynie o przeprowadzenie audytów *ex post* opartych na analizie ryzyka w odniesieniu do beneficjentów i projektów wyraźnie uznanych za obciążonych wysokim ryzykiem. Komisja (DG CONNECT przy udziale Europejskiej Agencji Wykonawczej ds. Zdrowia i Cyfryzacji) planuje zastosować podobną wspólną strategię kontroli w odniesieniu do płatności z tytułu umów o udzielenie dotacji w ramach programu „Cyfrowa Europa”.

EUROPEJSKI
TRYBUNAŁ
OBRACHUNKOWY

Rozdział 2

Przegląd wyników kontroli

Wstęp

2.1. W niniejszym rozdziale przedstawiono przegląd wyników przeprowadzonej przez Trybunał dorocznej kontroli wspólnych przedsięwzięć za rok budżetowy 2023, w tym ocenę stosowanych przez nie mechanizmów kontroli realizacji dotacji opartych na ryzyku, a także wyniki innych prac kontrolnych dotyczących wspólnych przedsięwzięć przeprowadzonych przez Trybunał w odnośnym roku. Na podstawie swoich prac kontrolnych Trybunał formułuje zalecenia dotyczące działań, jakie powinny podjąć wspólne przedsięwzięcia.

Opinie kontrolne dotyczące wspólnych przedsięwzięć

Opinie na temat wiarygodności rozliczeń

2.2. Trybunał wydał opinie bez zastrzeżeń w odniesieniu do wiarygodności rozliczeń w rocznych sprawozdaniach finansowych jedenastu wspólnych przedsięwzięć. W opinii Trybunału sprawozdanie finansowe wspólnych przedsięwzięć za rok zakończony 31 grudnia 2023 r. przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach sytuację finansową wspólnych przedsięwzięć na dzień 31 grudnia 2023 r. oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto za zakończony w tym dniu rok budżetowy, zgodnie z przepisami regulaminów finansowych wspólnych przedsięwzięć i z regułami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji, które opierają się na powszechnie przyjętych międzynarodowych standardach rachunkowości sektora publicznego.

Objaśnienia uzupełniające dotyczące rocznego sprawozdania finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia F4E

2.3. Trybunał zwraca uwagę na następujące kwestie ujęte w sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia F4E za 2023 r.:

- o W oparciu o cel pośredni i założenia dotyczące kosztów z 2016 r. F4E oceniło całkowity koszt realizacji swoich zobowiązań w zakresie dostaw w ramach projektu ITER („szacunkowy koszt końcowy”) na 21,2 mld euro (w wartościach z 2023 r.). W związku z tym kwota ta może zostać gruntownie zmieniona, gdy Rada ITER zatwierdzi nowe założenia i wymogi projektu ITER.
- o Rada zarządzająca zleciła nowemu dyrektorowi F4E – mianowanemu w maju 2023 r. – reorganizację ówczesnej struktury Wspólnego Przedsięwzięcia w celu poprawy jego efektywności i lepszego dostosowania do osiągnięcia celów, w tym celów związanych z przyszłymi założeniami projektu ITER.
- o Problemy związane z łańcuchem dostaw wywołane przez pandemię COVID-19 i agresję Rosji na Ukrainę wywierają utrzymujący się silny wpływ inflacyjny na działania Wspólnego Przedsięwzięcia F4E. Wspólne Przedsięwzięcie oszacowało, że całkowity wpływ na szacunkowy koszt końcowy wyniesie 258 mln euro (w wartościach z 2008 r.).

Objaśnienia uzupełniające dotyczące rocznego sprawozdania finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia EuroHPC

2.4. Trybunał zwraca uwagę na zmianę w podejściu księgowym do wkładów pieniężnych otrzymanych przez Wspólne Przedsięwzięcie EuroHPC, która doprowadziła do przekształcenia odpowiednich danych porównawczych z poprzedniego roku, a także na ocenę ekspozycji finansowej dokonanej przez EuroHPC w związku z sytuacją finansową istotnego dostawcy, której potencjalny wpływ finansowy na Wspólne Przedsięwzięcie został oszacowany na 88 mln euro.

Objaśnienia uzupełniające dotyczące rocznych sprawozdań finansowych Wspólnych Przedsięwzięć SNS i GH EDCTP3

2.5. Trybunał zwraca uwagę na fakt, że zanim te wspólne przedsięwzięcia osiągnęły niezależność finansową w czwartym kwartale 2023 r., za ich utworzenie i początkowe działania odpowiadała Komisja.

Inne kwestie dotyczące rocznego sprawozdania finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia CA

2.6. Trybunał zwraca uwagę, że CA nadal wdraża nowy informatyczny system budżetowy, księgowy i finansowy o nazwie SUMMA. Został on wprowadzony na zasadzie pilotażu w ramach prac rozwojowych i testowych nad systemem dla Komisji Europejskiej.

Opinie na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń

2.7. Tak jak w dwóch minionych latach w przypadku wszystkich wspólnych przedsięwzięć Trybunał wydał opinie bez zastrzeżeń w odniesieniu do legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw ich rocznych sprawozdań finansowych za rok zakończony 31 grudnia 2023 r. W opinii Trybunału transakcje po stronie dochodów były legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Opinie na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń

2.8. Tak jak w dwóch minionych latach w przypadku wszystkich wspólnych przedsięwzięć Trybunał wydał opinie bez zastrzeżeń w odniesieniu do legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw ich rocznych sprawozdań finansowych za rok zakończony 31 grudnia 2023 r. W opinii Trybunału transakcje po stronie płatności były legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Szereg obszarów wymaga wprowadzenia usprawnień

2.9. Nie podważając swoich opinii kontrolnych, Trybunał sformułował uwagi, aby uwypuklić kwestie wymagające wprowadzenia usprawnień w obszarach wdrażania programów, zasobów ludzkich oraz systemu zarządzania i kontroli w odniesieniu do płatności. Podsumowanie tych uwag, omówionych szczegółowo w [rozdziale 3](#), przedstawiono poniżej.

Uchybienia we wdrażaniu programów w zakresie badań naukowych i innowacji przez wspólne przedsięwzięcia

Niektóre wspólne przedsięwzięcia nie osiągną docelowych wartości wkładów do końca trwania programu „Horyzont 2020”

2.10. W odniesieniu do programu „Horyzont 2020” (WRF na lata 2014–2020) docelowy poziom wkładu, który członkowie w każdej kategorii (UE, członkowie prywatni, państwa uczestniczące, organizacje międzynarodowe) mają wnieść na poczet działań realizowanych przez poszczególne wspólne przedsięwzięcia w zakresie badań naukowych i innowacji w ramach programu, został określony w rozporządzeniach ustanawiających dane wspólne przedsięwzięcia. Te docelowe poziomy ukazano w [tabeli 2.1](#).

2.11. Jak wynika z [tabeli 2.1](#), na koniec 2023 r. (dziesiątego roku trwania programu) wspólne przedsięwzięcia osiągnęły wartości docelowe wkładów członków wyznaczone w odnośnych rozporządzeniach ustanawiających w zróżnicowanym zakresie. Wspólne Przedsięwzięcia CA, Clean H2 i EU-Rail przekroczyły 100% wartości docelowych wkładów głównie dlatego, że ich członkowie z sektora prywatnego wnieśli również wkłady na rzecz działań dodatkowych spoza zakresu programu prac badawczych tych wspólnych przedsięwzięć. Inne wspólne przedsięwzięcia, które uzyskały dotychczas niższe wartości wkładów, wyjaśniły, że ten stan rzeczy wynika z długiego czasu trwania projektów, który jest spowodowany specyfiką ich obszarów badawczych (w przypadku IHI i EuroHPC), z dużej skali działania globalnych konsorcjów wdrażających projekty (w przypadku IHI), z niewystarczających możliwości wniesienia wkładów przez partnerów z sektora prywatnego (w przypadku EuroHPC) oraz z faktu, że państwa uczestniczące uznają swoje koszty i zgłaszają je dopiero po ukończeniu projektów, na które przeznaczają wsparcie (Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Chipów).

Tabela 2.1 – WRF na lata 2014–2020: łączna kwota wkładów wniesionych przez członków (w mln euro)

Wartości docelowe wkładów członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym i decyzjami prawnymi)				Wspólne przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont 2020”	Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2023 r.)						
Wkłady pieniężne wniesione przez UE (a)	Wkł. rzeczowe na dział. op. i wkł. pieniężne wniesione przez innych członków (1) (b)	Wkł. rzeczowe na dział. dod. wniesione przez innych członków (2) (c)	łącznie (d)= (a)+(b)+(c)		Wkłady pieniężne wniesione przez UE (e)	Zatwierdzone wkł. rzeczowe na dział. op. i wkł. pieniężne wniesione przez innych członków (1) (f)	Zgłoszone, ale niezatwierdzone wkł. rzeczowe na dział. op. wniesione przez innych członków (1) (g)	Wkł. rzeczowe na dział. dod. (h)	łącznie (i) = (e)+(f)+(g)+(h)	Wskaźnik osiągnięcia docelowej wartości wkładów (j) = (i) / (d)	
585,0	790,5	nie dot.	1 375,5	SESAR	563,0	538,9	105,1	nie dot.	1 207,0	88%	
1 755,0	1 228,6	965,3	3 948,9	Czyste Niebo 2 – CA	1 713,5	859,8	244,3	1 407,7	4 225,3	107%	
1 638,0	1 638,0	nie dot.	3 276,0	IMI 2 – IHI	1 125,0	1 111,6	182,3	nie dot.	2 418,9	74%	
665,0	95,0	285,0	1 045,0	FCH 2 – Clean H2	634,4	87,0	47,7	1 039,1	1 808,2	173%	
1 185,0	2 827,5	nie dot.	4 012,5	ECSEL – Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów	1 172,5	1 624,1	1 052,0	nie dot.	3 848,6	96%	
835,0	285,5	2 444,5	3 565,0	BBI – CBE (4)	783,3	114,1	58,6	2 150,6	3 106,6	87%	
398,0	350,0	120,0	868,0	S2R – EU-RAIL	395,7	328,4	44,7	266,8	1 035,6	119%	
536,0	908,0	nie dot.	1 444,0	EuroHPC (3)	445,0	129,6	70,3	nie dot.	644,9	45%	
7 597,0	8 123,1	3 814,8	19 534,8	Łącznie	6 832,4	4 793,5	1 805,0	4 864,2	18 295,0	94%	

(1) Obejmują wkłady rzeczowe na działalność operacyjną i wkłady pieniężne wniesione przez państwa uczestniczące (w przypadku Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów i EuroHPC) i organizacje międzynarodowe (w przypadku SESAR).

(2) Wkłady rzeczowe na rzecz działalności dodatkowej poza planem prac wspólnych przedsięwzięć.

(3) W przypadku EuroHPC wkład UE obejmuje 100 mln euro z instrumentu „Łącząc Europę”.

(4) W przypadku CBE docelowe wartości wkładów pieniężnych, które mają wniesić UE i członkowie z sektora prywatnego, obniżono o 140 mln euro. Docelowe wartości wkładów rzeczowych, które mają wniesić członkowie z sektora prywatnego, podano zgodnie z rocznymi programami prac Wspólnego Przedsięwzięcia.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych wspólnych przedsięwzięć.

2.12. W tabeli 2.2 przedstawiono zobowiązania prawne członków wspólnych przedsięwzięć, jeśli chodzi o wartość podpisanych umów o udzielenie dotacji lub zamówień w ramach programu „Horyzont 2020”, które stanowią podstawę wkładów wnoszonych przez członków na rzecz działalności operacyjnej wspólnych przedsięwzięć.

Tabela 2.2 – WRF na lata 2014–2020: wkłady członków przeznaczane na koszty operacyjne (w mln euro)

Wkłady członków na poczet kosztów operacyjnych (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym i decyzjami prawnymi)				Wspólne przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont 2020”	Podpisane umowy o udzielenie dotacji i udzielone zamówienia (według stanu na 31.12.2023 r.)					
Maksymalny wkład pieniężny UE	Min. wkł. rzeczowe na dział. op. i wkł. pieniężne wniesione przez innych członków (1)	łącznie	Przyznane dofinansowanie UE		%	Zobowiązania innych członków do wniesienia wkł. rzeczowych na dział. op. i wkł. pieniężnych (1)	%	łącznie	Wskaźnik wdrożenia programu	
555,8	747,0	1 302,8	555,8	100%	613,3	82%	1 169,1	90%		
1 716,0	1 189,6	2 905,6	1 716,0	100%	1 073,6	90%	2 789,6	96%		
1 595,4	1 595,4	3 190,8	1 452,1	91%	1 499,4	94%	2 951,5	93%		
646,0	76,0	722,0	646,0	100%	159,1	209%	805,1	112%		
1 169,7	2 787,5	3 957,2	1 169,7	100%	2 650,7	95%	3 820,4	97%		
816,1	266,6	1 082,7	815,8	100%	258,4	97%	1 074,2	99%		
384,5	336,5	721,0	384,5	100%	360,1	107%	744,6	103%		
526,0	896,0	1 422,0	525,6	100%	556,7	62%	1 082,3	76%		
7 409,5	7 894,6	15 304,0	7 265,5	98%	7 171,3	91%	14 436,8	94%		

(1) Obejmują wkłady rzeczowe na działalność operacyjną i wkłady pieniężne wniesione przez państwa uczestniczące (w przypadku Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów i EuroHPC) i organizacje międzynarodowe (w przypadku SESAR).

(2) Wartości docelowe wkładów rzeczowych na rzecz działalności operacyjnej uzgodnione w rocznych planach prac Wspólnego Przedsięwzięcia + zmniejszona kwota wkładów pieniężnych na działalność operacyjną.

(3) Państwa uczestniczące finansują część kosztów niepokrytą przez UE, a członkowie z sektora prywatnego przekazują jedynie wkłady dodatkowe, wykraczające ponad maksymalne koszty kwalifikowalne działań realizowanych w ramach dotacji.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych wspólnych przedsięwzięć.

2.13. Jeżeli chodzi o Wspólne Przedsięwzięcie SESAR, to jego członek Eurocontrol, będący organizacją międzynarodową, objął zobowiązaniami jedynie 70% wartości docelowej wkładu. W efekcie Wspólne Przedsięwzięcie nie dysponowało wszystkimi wkładami, które zgodnie z planem miały posłużyć do pełnego wdrożenia części programu „Horyzont 2020”, za którą ono odpowiada.

2.14. W 2023 r. CBE zwiększyło poziom docelowy wkładów na rzecz działań dodatkowych wnoszonych przez członków z sektora prywatnego do 2 444,5 mln euro. Kwota ta stanowi część ogólnej wartości docelowej wynoszącej 2 730 mln euro. Ponieważ wkłady na rzecz działań dodatkowych są przeznaczane na działania spoza programu prac badawczych Wspólnego Przedsięwzięcia, ustanowienie wysokiego docelowego poziomu tych wkładów stanowi zagrożenie dla ogólnej realizacji przez nie programu „Horyzont 2020”.

2.15. Na koniec 2023 r. członkowie EuroHPC z sektora prywatnego zgłosili jedynie kwotę 18,4 mln euro wkładów rzeczowych na rzecz projektów w ramach programu „Horyzont 2020”. Jest to kwota znacznie niższa niż minimalna wartość docelowa wynosząca 420 mln euro, która ma zostać osiągnięta do końca programu. Jak stwierdził Trybunał już w sprawozdaniu rocznym dotyczącym wspólnych przedsięwzięć UE za 2022 r. (pkt. 3.9.17), rozwiązania Wspólnego Przedsięwzięcia EuroHPC dotyczące finansowania działań realizowanych w ramach dotacji nie zapewniły wniesienia przez członków z sektora prywatnego wkładów rzeczowych na poziomie określonym w rozporządzeniu ustanawiającym Wspólne Przedsięwzięcie w odniesieniu do programu „Horyzont 2020”. Znaczne ograniczenie wysokości wkładów rzeczowych wnoszonych przez innych członków EuroHPC (z sektora prywatnego, organizacji międzynarodowych) na rzecz działalności operacyjnej stanowi zagrożenie dla ogólnej realizacji przypisanej Wspólnemu Przedsięwzięciu części programu „Horyzont 2020”.

Wspólne Przedsięwzięcie EuroHPC może nie osiągnąć wartości docelowych wkładów członków z sektora prywatnego do końca trwania programów „Horyzont Europa” i „Cyfrowa Europa”

2.16. W ramach nowego rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie EuroHPC w WRF na lata 2021–2027 wartości docelowe wkładów członków z sektora prywatnego wzrosły ponad dwukrotnie w porównaniu z poprzednim okresem WRF (z 420 mln euro do 900 mld euro). Jak zauważył Trybunał już w sprawozdaniu rocznym dotyczącym wspólnych przedsięwzięć UE za 2022 r. (pkt 3.9.19), jeżeli rozwiązania przyjęte przez Wspólne Przedsięwzięcie w zakresie finansowania pozostaną takie same w odniesieniu do programów w WRF na lata 2021–2027, nie osiągnie ono docelowej wartości wkładów członków z sektora prywatnego, która na ten okres jest znacznie wyższa. Zagraża to osiągnięciu ogólnych celów Wspólnego Przedsięwzięcia w ramach programów w okresie 2021–2027.

Działanie 1

Wspólne Przedsięwzięcie EuroHPC powinno wesprzeć Komisję w ponownym oceniu bieżących docelowych wartości wkładów członków z sektora prywatnego na rzecz programów na lata 2021–2027 („Horyzont Europa” i „Cyfrowa Europa”), tak aby zapewnić osiągnięcie tych wartości docelowych.

Termin realizacji: połowa 2025 r.

Dotychczas wspólne przedsięwzięcia osiągnęły średnio 16% wartości docelowych wkładów wnoszonych przez członków w ramach programów realizowanych w WRF na lata 2021–2027

2.17. W **tabeli 2.3** pokazano, że według stanu na koniec 2023 r. (czyli na koniec trzeciego roku obowiązywania WRF na lata 2021–2027), wspólne przedsięwzięcia osiągnęły około 16% docelowej wartości wkładów wnoszonych przez członków w ramach nowych programów w zakresie badań naukowych i innowacji (programy „Horyzont Europa” i „Cyfrowa Europa” oraz instrument „Łącząc Europę 2”). Zgodnie z nowymi rozporządzeniami ustanawiającymi wspólne przedsięwzięcia wartość docelowa wkładów członków z sektora prywatnego może zostać osiągnięta za pomocą wkładów rzeczowych na rzecz działalności operacyjnej wspólnych przedsięwzięć lub wkładów rzeczowych na rzecz działań dodatkowych.

Tabela 2.3 – Wkłady członków na rzecz programów „Horyzont Europa”, „Cyfrowa Europa” i instrumentu „Łącząc Europę” 2 (w mln euro)

Wkłady członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym i decyzjami prawnymi)				Wspólne Przedsięwzięcia w ramach programów „Horyzont Europa” i „Cyfrowa Europa”	Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2023 r.)								Wskaźnik osiągnięcia docelowej wartości wkładów
Wkład pieniężny wniesiony przez UE	Wkłady członków z sektora prywatnego (1)	Wkłady pozostałych członków (2)	Łącznie		Zatwierdzone wkł. pieniężne wniesione przez UE	Niezatwierdzone wkł. pieniężne wniesione przez UE	Zatwierdzone wkł. wniesione przez członków z sektora prywatnego	Zgłoszone, ale niezatwierdzone wkł. wniesione przez członków z sektora prywatnego	Zatwierdzone wkł. wniesione przez pozostałych członków	Zgłoszone, ale niezatwierdzone wkł. wniesione przez członków z sektora prywatnego	Łącznie		
600,0	500,0	500,0	1 600,0	SESAR 3	157,2	2,0	7,7	55,5	13,0	14,9	250,3	16%	
1 700,0	2 400,0	nie dot.	4 100,0	CA	376,7	176,9	3,8	507,8	nie dot.	nie dot.	1 065,2	26%	
1 200,0	1 200,0	nie dot.	2 400,0	IHI	72,9	9,9	2,8	14,4	nie dot.	nie dot.	100,0	4%	
1 200,0	1 000,0	nie dot.	2 200,0	Clean H2	277,8	61,1	685,3	247,2	nie dot.	nie dot.	1 271,4	58%	
4 175,0	2 537,4	4 112,7	10 825,1	Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów	241,8	278,7	1,5	76,0	81,9	nie dot.	679,9	6%	
1 000,0	1 000,0	nie dot.	2 000,0	CBE	80,2	7,4	1,7	65,2	nie dot.	nie dot.	154,5	8%	
600,0	600,0	nie dot.	1 200,0	EU-RAIL	178,6	8,9	75,8	70,3	nie dot.	nie dot.	333,6	28%	
3 081,3	900,0	2 989,3	6 970,6	EuroHPC 2	100,7	657,0	0,0	0,8	36,6	101,9	897,0	13%	
900,0	900,0	nie dot.	1 800,0	SNS	288,9	14,6	0,7	219,9	nie dot.	nie dot.	524,1	29%	
800,0	800,0	nie dot.	1 600,0	GH	48,9	1,2	nie dot.	152,8	nie dot.	nie dot.	202,9	13%	
15 296,3	11 837,4	7 602,0	34 695,8	Łącznie	1 823,6	1 217,7	779,3	1 409,8	131,3	116,8	5 478,8	16%	

(1) Obejmują wkłady rzeczowe wniesione przez członków z sektora prywatnego na rzecz działalności operacyjnej i dodatkowej oraz wniesione wkłady pieniężne.

(2) Obejmują wkłady pieniężne wniesione przez państwa uczestniczące (w przypadku Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów i EuroHPC 2) i organizacje międzynarodowe (w przypadku SESAR 3).

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych wspólnych przedsięwzięć.

Wspólne przedsięwzięcia napotkały trudności w realizacji budżetu operacyjnego na 2023 r.

2.18. Około 95% budżetów na płatności wspólnych przedsięwzięć składa się przede wszystkim z płatności z tytułu umów o udzielenie dotacji na rzecz beneficjentów (budżet operacyjny). Kilka wspólnych przedsięwzięć zgłosiło niski wskaźnik wykonania budżetu operacyjnego w 2023 r. (poniżej 70%), co wynikało głównie z wolniejszego niż oczekiwano rozpoczęcia projektów w ramach programów „Horyzont Europa” i „Cyfrowa Europa” (w przypadku CA, Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów i EuroHPC). Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów wyjaśniło ponadto, że do takiej sytuacji przyczyniło się też opóźnienie w przekształceniu Wspólnego Przedsięwzięcia KDT we Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów we wrześniu 2023 r., czemu towarzyszyło znaczne zwiększenie budżetu na płatności z tytułu działalności operacyjnej na 2023 r. Ponadto na wdrożenie budżetu operacyjnego programu „Horyzont 2020” we Wspólnym Przedsięwzięciu na rzecz Czipów oraz w EuroHPC i EU-Rail wpłynęły opóźnienia w realizacji bieżących działań w ramach programu „Horyzont 2020”.

2.19. W F4E ważne czynniki zewnętrzne w połączeniu z opóźnieniami w długotrwałym procesie aktualizacji założeń z 2016 r. wpłynęły na działania operacyjne Wspólnego Przedsięwzięcia planowane na 2023 r. Spowodowało to znaczny wzrost poziomu przeniesień niewykorzystanych środków na zobowiązania do przyszłych budżetów.

Wskaźnik wykonania budżetu na płatności administracyjne w kilku wspólnych przedsięwzięciach był niski w 2023 r.

2.20. Około 3–11% budżetu wspólnych przedsięwzięć na 2023 r. przeznaczono na wydatki administracyjne z tytułu wynagrodzeń i inne koszty bieżące (budżet administracyjny). Wskaźnik wykonania tego budżetu w kilku wspólnych przedsięwzięciach był niski (poniżej 75%) ze względu na wysoki poziom przeniesień niewykorzystanych środków budżetowych na wynagrodzenia (w przypadku EuroHPC i CBE) lub na umowy o świadczenie usług, które zostały albo zawarte późno, albo zawieszono pod koniec roku, co spowodowało, że usługi nie zostały zafakturowane (SESAR, Clean H2, CBE, EuroHPC).

W kilku wspólnych przedsięwzięciach nastąpiła kumulacja niewykorzystanych wkładów finansowych UE na znacznym poziomie

2.21. Pomimo niskiego wskaźnika wykonania budżetów na płatności z tytułu działalności operacyjnej na 2023 r. (19–51%) Wspólne Przedsięwzięcie CA, Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów i Wspólne Przedsięwzięcie EuroHPC zwróciły się w 2023 r. o wniesienie przez UE dodatkowych wkładów finansowych, na poziomie znacznie przekraczającym ich zapotrzebowanie na środki na płatności zaplanowane na ten rok. W efekcie w tych wspólnych przedsięwzięciach powstały nadwyżki finansowe w wysokości około 1,5 mld euro, których UE

nie mogła zatem przeznaczyć na sfinansowanie innych swoich działań w 2023 r. Praktyka ta wskazuje na niedociągnięcia w planowaniu przepływu środków pieniężnych w tych trzech wspólnych przedsięwzięciach.

Działanie 2

Wspólne Przedsięwzięcie CA, Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów i Wspólne Przedsięwzięcie EuroHPC powinny, po pierwsze, opracować mechanizmy naprawcze w celu ograniczenia nadwyżek środków pieniężnych do rozsądnego poziomu, oraz, po drugie, w koordynacji z Komisją odpowiednio dostosować swoje wnioski o przekazanie środków pieniężnych na poszczególne lata budżetowe do szacowanych potrzeb w zakresie wydatków.

Termin realizacji: koniec 2025 r.

W płatnościach z tytułu umów o udzielenie dotacji utrzymują się błędy systemowe związane z kosztami personelu i wyposażeniem

2.22. Podobnie jak w poprzednich latach, kontrole próby płatności z tytułu umów o udzielenie dotacji w ramach programu „Horyzont 2020” przeprowadzone przez Trybunał w 2023 r. na poziomie beneficjentów wykazały, że utrzymują się błędy systemowe, głównie w zakresie zadeklarowanych kosztów personelu i wyposażenia. Populacja płatności okresowych w ramach programów „Horyzont Europa” i „Cyfrowa Europa” była zbyt mała, aby płatności te weszły w skład próby Trybunału za 2023 r. Główne błędy, jakie kontrolerzy wykryli w płatnościach z tytułu umów o udzielanie dotacji, były następujące:

- nieprawidłowe naliczenie stawek godzinowych;
- zadeklarowanie niekwalifikujących się premii;
- nieprzestrzeganie zasady podwójnego pułapu;
- uwzględnienie godzin pracowanych poza okresem ewidencjonowania czasu pracy, podczas urlopu lub dotyczących personelu pracującego wyłącznie przy innych projektach;
- zadeklarowanie niekwalifikowalnych kosztów wyposażenia (takich jak niekwalifikowalne odsetki od pożyczki);
- zadeklarowanie podlegającego odliczeniu podatku od wartości dodanej.

2.23. Trybunał dokonał ekstrapolacji błędów wspólnych przedsięwzięć i stwierdził, że w wydatkach z tytułu dotacji w 2023 r. średni poziom błędów jest nieznacznie niższy niż próg istotności wynoszący 2% (w odniesieniu do płatności okresowych i końcowych oraz rozliczeń).

Ponadto poziomy błędny rezydualny obliczone przez Wspólną Służbę Audytu Komisji na podstawie wyników kontroli *ex post* poszczególnych wspólnych przedsięwzięć plasowały się również poniżej progu istotności.

EuroHPC nie osiągnęło swojego celu w zakresie rekrutacji, a Trybunał wykrył uchybienia w jego procedurach rekrutacyjnych

2.24. Poziom zatrudnienia we Wspólnym Przedsięwzięciu EuroHPC w odniesieniu do WRF na lata 2021–2027 określono w ocenach skutków finansowych regulacji zawartych we wniosku Komisji w sprawie nowego rozporządzenia ustanawiającego [COM\(2020\) 569](#). Aby w WRF wdrożyć środki w wysokości około 7 mld euro, EuroHPC otrzymało 39 dodatkowych stanowisk, które miały zostać obsadzone do 2023 r. Wspólne Przedsięwzięcie zdołało jednak zatrudnić tylko 21 dodatkowych pracowników, osiągając łączną liczbę 36 pracowników. Wspólne Przedsięwzięcie przypisuje swoje poważne trudności z osiągnięciem wartości docelowej w zakresie rekrutacji temu, że dysponuje niewielką liczbą pracowników administracyjnych, a także wyzwaniom w naborze ekspertów specjalizujących się w rzadkich dziedzinach.

2.25. Ponadto w przypadku skontrolowanych przez Trybunał procedur rekrutacji komisja rekrutacyjna nie sporządziła listy wszystkich kandydatów posiadających niezbędne kwalifikacje i doświadczenie, lecz jedynie tych, którzy według komisji w największej mierze odpowiadali poszukiwanemu profilowi. W szczególności komisja rekrutacyjna nie uzgodniła z góry, że wykorzystana zostanie siatka punktowa, w której w jasny sposób określono by wagę podstawowych kryteriów, ani nie udokumentowała w wystarczający sposób przebiegu procesu decyzyjnego w ramach naboru. Ograniczyło to przejrzystość procedur naboru i stworzyło ryzyko naruszenia ogólnej zasady równego traktowania kandydatów.

Działanie 3

Wspólne Przedsięwzięcie EuroHPC powinno wykorzystać zwiększone zasoby kadrowe do osiągnięcia swojego celu w zakresie rekrutacji do końca 2024 r. Aby zwiększyć przejrzystość procedur rekrutacyjnych i uzasadnić proces decyzyjny komisji rekrutacyjnej, EuroHPC powinno na etapie wstępnej selekcji kandydatów korzystać z uprzednio uzgodnionej siatki punktowej, zgodnie z praktyką pozostałych wspólnych przedsięwzięć i innych organów UE.

Termin realizacji: koniec 2024 r.

Rozwiązania dotyczące oceny ryzyka, planowanie, monitorowanie i sprawozdawczość F4E w zakresie zasobów są niekompletne

2.26. Od 2019 r. F4E w prawie takim samym stopniu korzystało z usług zewnętrznych usługodawców co swojego personelu statutowego. W odniesieniu do 2023 r. Trybunał odnotował dalszą dużą zależność F4E od usługodawców zewnętrznych i związane z tym ryzyko, o którym poinformował także w sprawozdaniach rocznych dotyczących wspólnych przedsięwzięć za lata 2019 i 2021 (odpowiednio pkt 3.9.19 i 2.55–2.58). Trybunał stwierdził, że w 2023 r. Wspólne Przedsięwzięcie nie uwzględniło w swoim rejestrze ryzyka szeregu istotnych zagrożeń związanych z wysokim poziomem zlecenia zadań usługodawcom zewnętrznym w perspektywie długoterminowej, takich jak większa zależność od wykonawców i niższa efektywność personelu wynikająca z decentralizacji zarządzania. Biorąc pod uwagę brak takich zagrożeń w rejestrze ryzyka, w mechanizmach kontroli wewnętrznej Wspólnego Przedsięwzięcia może zabraknąć odpowiednich środków ograniczających ryzyko.

2.27. W 2023 r. Służba Audytu Wewnętrznego Komisji przeprowadziła audyt w obszarze zarządzania zasobami ludzkimi i etyki we Wspólnym Przedsięwzięciu F4E i poinformowała, że nie ustanowiło ono jeszcze scentralizowanej jednostki w zakresie koordynacji zlecenia zadań usługodawcom zewnętrznym i zarządzania nimi ani nie określiło metodyki oceny zagregowanych potrzeb w zakresie zasobów ludzkich. W związku z tym decyzje Wspólnego Przedsięwzięcia w sprawie zlecenia zadań usługodawcom zewnętrznym były zależne od dostępności zasobów budżetowych, a nie wynikały z dokładnej oceny obciążenia pracą oraz wymaganych umiejętności i kompetencji.

Działanie 4

F4E powinno ustanowić scentralizowaną jednostkę ds. koordynacji zlecenia zadań usługodawcom zewnętrznym i zarządzania nimi oraz przyjąć kompleksową metodykę regularnej oceny łącznych potrzeb w zakresie zasobów kadrowych (tj. personelu statutowego i usługodawców zewnętrznych) w oparciu o obciążenie pracą i wymagane umiejętności. Wspólne Przedsięwzięcie powinno również uzupełnić swój rejestr ryzyka o najważniejsze zagrożenia wynikające z wysokiego poziomu zlecenia zadań usługodawcom zewnętrznym w perspektywie długoterminowej.

Termin realizacji: koniec 2024 r.

W ramach kontroli wewnętrznej F4E brakuje zintegrowanego procesu zarządzania ryzykiem

2.28. Jednostka audytu wewnętrznego Wspólnego Przedsięwzięcia nie była w stanie przedstawić zadowalających dowodów na to, że do planowania działań w zakresie audytu wewnętrznego regularnie wykorzystuje informacje dotyczące zarządzania ryzykiem. Ponadto ramy kontroli wewnętrznej Wspólnego Przedsięwzięcia nie obejmują jeszcze zintegrowanego procesu zarządzania ryzykiem zgodnie z wymogami [przyjętych przez Komisję ram kontroli wewnętrznej opartych na zasadach](#). To niedociągnięcie może ograniczać zdolność Wspólnego Przedsięwzięcia do skutecznego zarządzania ryzykiem i osiągnięcia jego celów strategicznych.

Działanie 5

Aby skutecznie zarządzać ryzykiem, F4E powinno wprowadzić zintegrowany proces zarządzania ryzykiem do swoich ram kontroli wewnętrznej.

Termin realizacji: połowa 2025 r.

Niewystarczające wytyczne dla SNS i GH EDCTP3 dotyczące ich pierwszych rocznych sprawozdań finansowych

2.29. Komisja, tworząc nowe wspólne przedsięwzięcia, odpowiada za ich ustanowienie i wszelką początkową działalność, aż do czasu, gdy będą one mogły samodzielnie zarządzać swoimi budżetami. Międzynarodowe Standardy Rachunkowości Sektora Publicznego nie zawierają wytycznych dotyczących sporządzania rocznych sprawozdań finansowych przez te podmioty w pierwszym roku ich zdolności operacyjnej. W efekcie przed nowymi wspólnymi przedsięwzięciami, takimi jak SNS czy GH EDCTP3, pojawiły się wyzwania dotyczące przedstawienia ich pierwszych sprawozdań finansowych w 2023 r., zgodnie z informacjami przekazanymi przez Komisję w kontekście uzyskania przez nie niezależności finansowej. W szczególności trudno było dokonać rozróżnienia pomiędzy zasobami finansowymi, którymi zarządzała Komisja, a zasobami finansowymi, którymi zarządzały te wspólne przedsięwzięcia po osiągnięciu przez nie niezależności finansowej.

Działanie 6

Należy opracować wytyczne w zakresie rachunkowości, określając w nich zasady sporządzania pierwszych rocznych sprawozdań finansowych przez nowe wspólne przedsiębiorstwa. Wytyczne te powinny zawierać instrukcje dotyczące tego, jak dokonać rozróżnienia między zasobami finansowymi wdrażanymi przez Komisję a zasobami finansowymi wdrażanymi przez wspólne przedsiębiorstwo po uzyskaniu przez nie niezależności finansowej.

Termin realizacji: połowa 2025 r.

Monitorowanie działań podjętych w odpowiedzi na uwagi sformułowane przez Trybunał w poprzednich latach

2.30. W niniejszym rozdziale przedstawiono w zarysie działania podjęte przez wspólne przedsięwzięcia w odpowiedzi na uwagi sformułowane przez Trybunał w poprzednich latach, które opisano szczegółowo w tabelach dotyczących działań następczych w [rozdziale 3](#), a także działania zalecane przez Trybunał w rozdziale 2 sprawozdań rocznych dotyczących wspólnych przedsięwzięć za 2021 r. i 2022 r.

Wspólne przedsięwzięcia w większości przypadków podjęły działania w odpowiedzi na uwagi sformułowane przez Trybunał w poprzednich latach

2.31. Wspólne przedsięwzięcia podjęły działania naprawcze w odpowiedzi na uwagi przedstawione w specjalnych sprawozdaniach rocznych z poprzednich lat. Szczegółowe informacje na ten temat zamieszczono w załącznikach do rozdziału 3.

2.32. W [ramce 2.1](#) wyjaśniono, co oznaczają poszczególne statusy działań następczych przyjęte na potrzeby niniejszego sprawozdania i przedstawiono przykłady typowych sytuacji, w jakich mają one zastosowanie.

Ramka 2.1

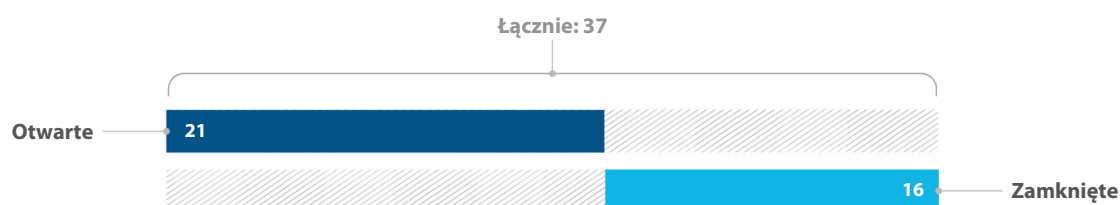
Wyjaśnienie statusów działań następczych przyjętych w rozdziale 3

Kwestia zamknięta: Istnieją dowody potwierdzające, że wspólne przedsięwzięcie lub inny podmiot podjęły działania naprawcze w następstwie uwagi bądź że uwaga nie ma już zastosowania, na przykład ze względu na to, że umowa, w związku z którą sformułowano daną uwagę, wygasła lub ze względu na to, że w związku ze zmianą okoliczności koszt rozwiązania danej kwestii przewyższałby ewentualne korzyści.

Kwestia otwarta: nie podjęto żadnych działań naprawczych w następstwie uwagi bądź istnieją pewne dowody na podjęcie działań naprawczych, lecz proces nie został jeszcze zakończony.

2.33. Jak pokazano na *rys. 2.1*, z 37 uwag, w przypadku których nie poczyniono wystarczających kroków do końca 2022 r., 16 (43%) zostało zamkniętych w 2023 r., gdyż wspólne przedsięwzięcia podjęły działania naprawcze. Na koniec 2023 r. otwartych pozostało 21 kwestii (57%).

Rys. 2.1 – Status działań podjętych w związku z uwagami z ubiegłych lat

Uwaga: Wszystkie uwagi sformułowane w poprzednich latach dotyczące IHI i SESAR zostały zamknięte, ponieważ te wspólne przedsięwzięcia podjęły działania naprawcze w 2023 r.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy.

Wspólne przedsięwzięcia zrealizowały większość zaleceń Trybunału dotyczących działań, które miały zostać wdrożone do końca 2023 r.

2.34. W 2023 r. Trybunał po raz pierwszy ocenił realizację działań zaleconych wspólnym przedsięwzięciom w rozdziale 2 sprawozdań rocznych dotyczących wspólnych przedsięwzięć za lata 2021 i 2022, w tym działań związanych z kontrolami zagadnień przekrojowych.

2.35. W swojej ocenie Trybunał oparł się na wywiadach przeprowadzonych z pracownikami wspólnych przedsięwzięć zaangażowanymi w monitorowanie projektów operacyjnych i finansowych, kontrolę wewnętrzną i zarządzanie zasobami ludzkimi. Zbadał też dokumentację potwierdzającą przedstawioną przez wspólne przedsięwzięcia.

2.36. W *tabeli 2.4* przedstawiono ustalenia z przeprowadzonego przez Trybunał monitorowania realizacji zaleconych działań. Inaczej niż w przypadku zaleceń z kontroli w proponowanych przez Trybunał działaniach nie określono terminu wdrożenia. Mimo to spośród 15 działań zaproponowanych w sprawozdaniach rocznych za lata 2021 i 2022 dotyczących wspólnych przedsięwzięć do końca 2023 r. dziewięć zostało zrealizowanych w pełni, a dwa w przeważającej mierze.

2.37. Trzy działania, które zrealizowano częściowo, dotyczyły podejścia kontrolnego opartego na analizie ryzyka w ramach programów z nowych WRF, wdrożenia systemu rejestracji czasu oraz zlecenia zadań zewnętrznym usługodawcom przez F4E. Działanie, które nie zostało w ogóle zrealizowane, dotyczyło zarządzania zasobami ludzkimi, w którym to obszarze wspólne przedsięwzięcia są w dużym stopniu zależne od Komisji i stosowanych przez nią platform zarządzania tymi zasobami. W odniesieniu do działań, które nie zostały jeszcze w pełni zrealizowane, jak również działań przedstawionych w niniejszym rozdziale, Trybunał określił obecnie ostateczny termin realizacji, biorąc pod uwagę opinie wspólnych przedsięwzięć na temat wykonalności tych działań (zob. [tabela 2.4](#)).

Tabela 2.4 – Monitorowanie realizacji działań zaleconych przez Trybunał w odniesieniu do lat 2021 i 2022

Poziom realizacji: w pełni; w przeważającej mierze; częściowo; niezrealizowane.

Nr działania / rok	Wspólne przedsięwzięcia	Działanie zalecone przez Trybunał	Postępy w realizacji działań – analiza Trybunału	
			Poziom realizacji	Uwagi
1/2021	Wszystkie wspólne przedsięwzięcia	Zgodnie z art. 83 a ust. 2 regulaminu pracowniczego wspólne przedsięwzięcia jako pracodawcy powinny odprowadzać należną od nich część składki do unijnego programu emerytalnego po ogłoszeniu przez Komisję rocznej wysokości składki.		Wspólne przedsięwzięcia odprowadziły do systemu emerytalnego UE należne składki pracodawcy za 2022 r. w kwocie zafakturowanej przez Komisję. Wysokość rocznej składki została obliczona według wytycznych Komisji.
		W tym kontekście wspólne przedsięwzięcia powinny porozumieć się z Komisją w sprawie dążenia – w momencie przedstawiania wniosków zmieniających stosowne akty prawne – do ściślejszego uzgodnienia przepisów regulaminu pracowniczego i zapisów w rozporządzeniach ustanawiających poszczególne wspólne przedsięwzięcia, jeśli chodzi o wysokość składek wpłacanych przez pracodawców do systemu emerytalnego UE.		Wspólne przedsięwzięcia porozumiały się z Komisją, jednak dalsze działania dotyczące rozwiązywania sprzeczności w przepisach prawnych nie wchodzą w zakres ich kompetencji.
2/2021	SESAR, CA, IHI, Clean H2, CBE, KDT, EU-Rail	Wspólne przedsięwzięcia działające w oparciu o Jednolity Akt Podstawowy powinny opracować wspólne wytyczne zawierające jednolitą definicję kosztów administracyjnych, które to koszty powinny służyć za podstawę do obliczania dorocznych wkładów finansowych członków.		W 2023 r. wspólne przedsięwzięcia zastosowały zharmonizowaną metodę określania kosztów administracyjnych. Na przykład wszystkie wspólne przedsięwzięcia uznają obecnie wydatki z tytułu zaangażowania ekspertów w procesy przygotowania naborów

Nr działania / rok	Wspólne przedsięwzięcia	Działanie zalecone przez Trybunał	Postępy w realizacji działań – analiza Trybunału	
			Poziom realizacji	Uwagi
				wniosków i udzielania dotacji za koszty operacyjne, a nie za koszty administracyjne.
3/2021	EuroHPC	Wspólne Przedsięwzięcie EuroHPC powinno wdrożyć wiarygodne procedury poświadczania i zatwierdzania wkładów rzeczowych.		W 2023 r. EuroHPC opracowało wewnętrzne wytyczne i wdrożyło procedury dotyczące poświadczania i zatwierdzania wkładów rzeczowych. Wspólne Przedsięwzięcie zapewniło też członkom (państwowym uczestniczącym i członkom z sektora prywatnego) i wyznaczonym przez nich audytorom metodykę i wytyczne dotyczące sprawozdawczości w zakresie wkładów rzeczowych na rzecz działalności operacyjnej i projektów inwestycyjnych realizowanych w ramach programu „Horyzont 2020”. W 2023 r. zewnątrzni biegli rewidenci badający wiarygodność rocznego sprawozdania finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia nie zgłosili żadnych braków w tym zakresie.
4/2021	Wszystkie wspólne przedsięwzięcia (z wyjątkiem F4E)	Wspólne przedsięwzięcia powinny wzmocnić swoje systemy kontroli wewnętrznej, zdecydowanie zachęcając pewne kategorie beneficjentów bardziej narażonych na występowanie błędów, w tym MŚP i nowych beneficjentów, do korzystania z narzędzia Personnel Costs Wizard.		Wspólne przedsięwzięcia aktywnie zachęcały beneficjentów do korzystania z narzędzia Personnel Costs Wizard. Systematycznie informowały one swoich członków z sektora prywatnego o regularnie odbywających się seminariach internetowych Komisji na temat deklaracji kosztów personelu i zdecydowanie zalecały udział w nich nowym beneficjentom, w szczególności MŚP.
5/2021	EuroHPC	Wspólne Przedsięwzięcie powinno obsadzić kluczowe stanowiska, które są niezbędne do tego, aby zapewnić zarządzanie finansami i kontrolę wewnętrzną oraz ciągłość działania		W 2023 r. wszystkie kluczowe stanowiska kierownicze w EuroHPC zostały obsadzone. Zespoły ds. zarządzania projektami zostały wzmocnione poprzez zatrudnienie doświadczonych specjalistów ds. projektów.

Nr działania / rok	Wspólne przedsięwzięcia	Działanie zalecone przez Trybunał	Postępy w realizacji działań – analiza Trybunału	
			Poziom realizacji	Uwagi
		i osiągnięcie najważniejszych celów operacyjnych.		
6/2021	Wszystkie wspólne przedsięwzięcia (z wyjątkiem F4E)	Wspólne przedsięwzięcia powinny wdrożyć system rejestracji czasu pracy, aby uzyskać obiektywne dane na temat tego, ile czasu pracownicy poświęcają na poszczególne działania.		<p>W 2023 r. w ramach rozwiązań dotyczących zaplecza administracyjnego wspólnych przedsięwzięć w zakresie zasobów ludzkich rozpoczęto harmonizację i optymalizację narzędzi informatycznych w tej dziedzinie udostępnionych wszystkim wspólnym przedsięwzięciom (Sysper i Systal). W 2024 r. Komisja rozpoczęła wdrażanie nowej zintegrowanej platformy do zarządzania zasobami ludzkimi, obejmującej system rejestracji czasu pracy, która ma zastąpić obecne narzędzia.</p> <p>Termin realizacji: do końca 2025 r.</p>
7/2021	Wszystkie wspólne przedsięwzięcia (z wyjątkiem F4E)	Wspólne przedsięwzięcia powinny opracować sformalizowany model bądź wytyczne wskazujące, jak oszacować potrzeby kadrowe (w tym zapotrzebowanie na niezbędne kompetencje) w odniesieniu do każdego obszaru działalności i działu, mając na względzie optymalne wykorzystanie zasobów kadrowych.		<p>Realizacja tego działania musi być w pełni wspierana przez Komisję (w szczególności przez partnerskie dyrekcje generalne i DG BUDG), która podejmuje ostateczne decyzje w sprawie przydziału zasobów na rzecz wspólnych przedsięwzięć na przyszłość. W związku z tym można będzie je skutecznie wdrożyć dopiero przy opracowywaniu nowego mandatu wspólnych przedsięwzięć (pod koniec 2026 r.). Będzie to wymagało ścisłej współpracy wszystkich wspólnych przedsięwzięć badawczych oraz wyraźnego zaangażowania ze strony ich kadry kierowniczej wyższego szczebla.</p> <p>Termin realizacji: do końca 2027 r.</p>

Nr działania / rok	Wspólne przedsięwzięcia	Działanie zalecone przez Trybunał	Postępy w realizacji działań – analiza Trybunału	
			Poziom realizacji	Uwagi
8/2021	F4E	Kierownictwo Wspólnego Przedsięwzięcia powinno zintensyfikować działania, jakie podjęto już w celu zniwelowania ryzyka związanego z korzystaniem z pracowników zewnętrznych, w szczególności ryzyka nieefektywnego zarządzania ze względu na niejasny podział obowiązków pomiędzy pracowników etatowych i zewnętrznych.		<p>W 2022 r. utworzono grupę roboczą, aby zbadać kwestię polegania w dużym stopniu na zasobach zewnętrznych, w celu lepszego planowania i uzasadnienia ich zaangażowania. Grupa robocza opracowała następnie politykę dotyczącą zlecenia zadań usługodawcom zewnętrznym. W czasie przeprowadzania kontroli (marzec 2024 r.) polityka ta była na etapie zatwierdzania przez kierownictwo Wspólnego Przedsięwzięcia.</p> <p>W 2023 r. w ramach audytu przeprowadzanego przez Służbę Audytu Wewnętrznego dotyczącego zarządzania zasobami ludzkimi i etyki w F4E zgłoszono istotne problemy związane z jednostką w zakresie koordynacji zlecenia zadań usługodawcom zewnętrznym i zarządzania nimi (zob. pkt 2.27).</p> <p>Termin realizacji: do końca 2025 r.</p>
1/2022	EuroHPC, IHI, CBE i Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów	Wspólne przedsięwzięcia powinny ustanowić plan działania wraz z harmonogramem jego realizacji, który pozwoli im sfinalizować wdrażanie projektów zatwierdzonych w poprzednich WRF.		<p>Zaktualizowany system eGrant (Compass) zapewnia nowe narzędzia w zakresie sprawozdawczości i monitorowania, które wspólne przedsięwzięcia mogą wykorzystywać na potrzeby procesu stopniowego wygaszania monitorowania i oceny wniosków o przedłużenie i zawieszenia płatności.</p> <p>Termin realizacji: do końca 2024 r.</p>

Nr działania / rok	Wspólne przedsięwzięcia	Działanie zalecone przez Trybunał	Postępy w realizacji działań – analiza Trybunału	
			Poziom realizacji	Uwagi
2/2022	EuroHPC i CBE	Aby zapewnić osiągnięcie wartości docelowej wkładów członków z sektora prywatnego CBE i EuroHPC w WRF na lata 2021–2027, te wspólne przedsięwzięcia powinny – w oparciu o strategiczny plan realizacji programu – co roku monitorować poziom wkładów wniesionych przez poszczególnych członków z sektora prywatnego.		Oba te wspólne przedsięwzięcia opracowały wieloletni program prac i budżet w odniesieniu do swoich działań w WRF na lata 2021–2027, co ma pozwolić na zaplanowanie w perspektywie wieloletniej szacowanych wkładów ich członków. Parlament Europejski wezwał Komisję do przeprowadzenia ponownej oceny docelowego poziomu wkładów członków z sektora prywatnego na rzecz EuroHPC w WRF na lata 2021–2027. Termin realizacji: do końca 2024 r.
3/2022	Wszystkie wspólne przedsięwzięcia (z wyjątkiem F4E)	Aby zwiększyć przejrzystość, wszystkie wspólne przedsięwzięcia powinny ujawniać w swoich rocznych sprawozdaniach finansowych istotne informacje dotyczące wkładów członków na poziomie programu. W odniesieniu do każdego programu, w którym uczestniczą, wspólne przedsięwzięcia powinny przedstawiać w podziale na kategorie członków do końca roku wszystkie istotne informacje, w tym obowiązujące wartości docelowe dotyczące wkładów ustalone dla danego programu, wysokość otrzymanych wkładów oraz wysokość zobowiązań prawnych w tym zakresie.		Szczegółowe informacje na temat różnych rodzajów wkładów członków przedstawiono w rocznym sprawozdaniu finansowym wspólnych przedsięwzięć działających w ramach unijnych programów w zakresie badań naukowych i innowacji za 2023 r. w podziale na programy. Informacje te umożliwiają również porównanie faktycznie otrzymanych wkładów z wartościami docelowymi określonymi w ramach prawnych.
4/2022	SESAR	W ramach programu „Horyzont 2020” Wspólne Przedsięwzięcie powinno usprawnić swoje podejście do monitorowania ryzyka w odniesieniu do kontroli <i>ex ante</i> , tak by móc		Działanie zostało zamknięte, ponieważ Wspólne Przedsięwzięcie dokonało wszystkich pozostałych płatności końcowych w ramach programu „Horyzont 2020” w ostatnim kwartale 2023 r.

Nr działania / rok	Wspólne przedsięwzięcia	Działanie zalecone przez Trybunał	Postępy w realizacji działań – analiza Trybunału	
			Poziom realizacji	Uwagi
		wskazać beneficjentów, którzy mogą stanowić zagrożenie, a obecnie nie są ujęci w populacji objętej kontrolą (takich jak beneficjenci, którzy nigdy nie zostali poddani kontroli <i>ex post</i> i nowi beneficjenci), oraz projekty obciążone ryzykiem.		
5/2022	UE-Rail, EuroHPC i Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów	Wspólne Przedsięwzięcia EU-Rail i EuroHPC powinny wdrożyć ustrukturyzowane, oparte na analizie ryzyka podejście do kontroli <i>ex ante</i> obejmujące ocenę ryzyka związanego z projektami i beneficjentami. Ponadto EU-Rail, EuroHPC i Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów powinny opracować praktyczne wewnętrzne wytyczne dotyczące sposobu wdrażania monitorowania opartego na analizie ryzyka na poziomie projektów i beneficjentów oraz sposobu korzystania przez zatrudnionych przez nie pracowników z modułu zarządzania ryzykiem dostępnego w systemie COMPASS.		<p>Na początku 2024 r. EuroHPC wdrożyło wewnętrzne wytyczne dotyczące podejścia do kontroli opartego na analizie ryzyka w odniesieniu do działań i projektów w ramach programu „Horyzont 2020”.</p> <p>EU-Rail będzie realizować działania w ramach programu „Horyzont Europa” wyłącznie w oparciu o dotacje w postaci płatności ryczałtowych. Pod koniec 2023 r. EU-Rail wdrożyło własną strategię kontroli <i>ex ante</i> w ramach programu „Horyzont Europa”, która obejmuje oparte na analizie ryzyka podejście do dotacji w postaci płatności ryczałtowych. Strategia ta będzie miała również zastosowanie do bieżących dotacji w postaci płatności ryczałtowych w ramach programu „Horyzont 2020”.</p> <p>W maju 2024 r. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów wdrożyło wewnętrzną strategię kontroli <i>ex ante</i> opartą na analizie ryzyka dotyczącą działań w ramach programów „Horyzont 2020” i „Horyzont Europa”.</p>
6/2022	SESAR, CA, Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz	Wspólne przedsięwzięcia powinny zapewnić, aby wszystkim działaniom w zakresie wzmocnionego monitorowania towarzyszyły konkretne działania kontrolne ukierunkowane na wykryte rodzaje		Wspólne przedsięwzięcia uwzględniły szczegółowe wytyczne dotyczące wzmocnionego monitorowania w swoich instrukcjach strategicznych dotyczących wewnętrznej kontroli <i>ex ante</i> opartej na analizie ryzyka. Najnowsze sprawozdania

Nr działania / rok	Wspólne przedsięwzięcia	Działanie zalecone przez Trybunał	Postępy w realizacji działań – analiza Trybunału	
			Poziom realizacji	Uwagi
	Czipów, EU-Rail i EuroHPC	ryzyka oraz aby we wcześniej ustalonym terminie podjęte zostały stosowne działania następcze.		dotyczące wzmocnionych działań monitorujących wykazały, że pracownicy poszczególnych wspólnych przedsięwzięć stosują je prawidłowo.
7/2022	Wszystkie wspólne przedsięwzięcia (poza EU-Rail i F4E)	<p>W ramach programu „Horyzont Europa” wszystkie wspólne przedsięwzięcia powinny wdrożyć podejście do zarządzania dotacjami oparte na analizie ryzyka. Podejście to powinno obejmować główne etapy zarządzania dotacjami, od przygotowania umowy o udzielenie dotacji do płatności. W tym kontekście wspólne przedsięwzięcia powinny w szczególności zapewnić, by:</p> <p>a) beneficjenci i projekty, które mogą być obarczone ryzykiem, podlegały zintensyfikowanym kontrolom <i>ex ante</i> lub audytom <i>ex post</i>;</p> <p>b) istotne wyniki audytów <i>ex post</i> były należycie uwzględniane w ocenie ryzyka na potrzeby przyszłych kontroli <i>ex ante</i>.</p>		<p>W lutym 2024 r. wspólne przedsięwzięcia działające w dziedzinie innowacji i badań naukowych opracowały wspólne podejście w zakresie wdrażania i wytyczne dotyczące strategii kontroli Wspólnej Służby Audytu Komisji w ramach programu „Horyzont Europa”, które przewidują alternatywne mechanizmy i wskaźniki uzyskiwania pewności kompensujące fakt, że strategia kontroli Komisji w ramach tego programu nie zaspokajała szczególnych potrzeb wspólnych przedsięwzięć w zakresie wiarygodności w odniesieniu do płatności z tytułu umów o udzielenie dotacji. W szczególności w ramach programu „Horyzont Europa” Wspólna Służba Audytu Komisji przestała przeprowadzać kontrole <i>ex post</i> reprezentatywnej próby beneficjentów i obliczać poziom błędów w poszczególnych wspólnych przedsięwzięciach. Wspólne podejście wspólnych przedsięwzięć znajduje się obecnie w fazie testowania przez Wspólną Służbę Audytu Komisji.</p> <p>EU Rail – jedyne wspólne przedsięwzięcie wykorzystujące wyłącznie dotacje w postaci płatności ryczałtowych w ramach programu „Horyzont Europa” – zrezygnowało ze wspólnego systemu i w grudniu 2023 r. przyjęło własną strategię kontroli w odniesieniu do dotacji w postaci płatności ryczałtowych.</p> <p>Termin realizacji: do końca 2024 r.</p>

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy.

Odpowiedzi wspólnych przedsięwzięć na uwagi przedstawione w rozdziałach 1 i 2

1.13 Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Chipów pragnie podkreślić, że dodatkowe finansowanie w ramach aktu w sprawie czipów jest znaczące i wynosi 925 mln euro z programu „Horyzont Europa” oraz 1450 mln euro z programu „Cyfrowa Europa”.

2.29 W odpowiedzi na wniosek Trybunału o dokonanie podziału na środki finansowe zarządzane przez Komisję i środki finansowe zarządzane przez Wspólne Przedsięwzięcie SNS i Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Programu EDCTP3 w dziedzinie Globalnego Zdrowia po uzyskaniu przez nie autonomii finansowej, wspólne przedsięwzięcia zawarły w informacji dodatkowej do ostatecznego rocznego sprawozdania finansowego za 2023 r. odpowiednie dodatkowe informacje, mające poprawić przejrzystość ujawnianych informacji.

Działanie 6 Wspólne Przedsięwzięcie SNS i Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Programu EDCTP3 w dziedzinie Globalnego Zdrowia powiadomią (poprzez ustalenia zaplecza administracyjnego wspólnych przedsięwzięć dotyczących usług księgowych) o tej kwestii DG ds. Budżetu Komisji, która jest jedynym unijnym organem decydującym o tym, czy nowo utworzone organy UE (takie jak wspólne przedsięwzięcia i agencje) muszą sporządzać szczegółowe wytyczne przy składaniu pierwszych rocznych sprawozdań finansowych.

EUROPEJSKI
TRYBUNAŁ
OBRACHUNKOWY

Rozdział 3

**Poświadczenia wiarygodności
wydane w odniesieniu do wspólnych
przedsięwzięć UE**

3.1. Informacje leżące u podstaw poświadczeń wiarygodności

Podstawa do wydania opinii

3.1.1. Trybunał przeprowadził kontrolę zgodnie z wydanymi przez Międzynarodową Federację Księgowych (IFAC) Międzynarodowymi Standardami Rewizji Finansowej (ISA) i kodeksami etyki oraz Międzynarodowymi Standardami Najwyższych Organów Kontroli (ISSAI) wydanymi przez INTOSAI. Obowiązki Trybunału wynikające z tych standardów opisano bardziej szczegółowo w części niniejszego sprawozdania dotyczącej zadań Trybunału. Trybunał spełnił wymogi dotyczące niezależności i wywiązał się z innych obowiązków etycznych określonych w Kodeksie etyki zawodowych księgowych wydanym przez Radę Międzynarodowych Standardów Etycznych dla Księgowych. Trybunał uważa, że uzyskane dowody kontroli stanowią wystarczającą i odpowiednią podstawę do wydania niniejszej opinii.

Zadania kierownictwa i osób odpowiedzialnych za zarządzanie

3.1.2. Zgodnie z art. 310-325 TFUE i regulaminami finansowymi wspólnych przedsięwzięć kierownictwo każdego wspólnego przedsięwzięcia odpowiada za sporządzenie i prezentację swojego sprawozdania finansowego w oparciu o przyjęte międzynarodowe standardy rachunkowości sektora publicznego oraz za legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tych sprawozdań. Do zadań kierownictwa należy także zaprojektowanie, wdrożenie i utrzymywanie mechanizmów kontroli wewnętrznej umożliwiających sporządzenie i prezentację sprawozdania finansowego, które nie zawiera istotnych zniekształceń spowodowanych nadużyciem lub błędem. Kierownictwo odpowiada również za dopilnowanie, by ujęte w sprawozdaniu finansowym działania, transakcje finansowe i informacje były zgodne z obowiązującymi przepisami i ramami regulacyjnymi. Kierownictwo poszczególnych wspólnych przedsięwzięć ponosi ostateczną odpowiedzialność za legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw sprawozdania finansowego danego wspólnego przedsięwzięcia.

3.1.3. Przy sporządzaniu sprawozdania finansowego kierownictwo odpowiada za ocenę zdolności wspólnych przedsięwzięć do kontynuacji działalności, za ujawnienie, w stosownych przypadkach, problematycznych kwestii związanych z kontynuacją działalności oraz za prowadzenie rachunkowości przy założeniu kontynuacji działalności, chyba że zamierza ono zlikwidować jednostkę lub zaprzestać działalności albo nie ma żadnej realnej alternatywy dla likwidacji lub zaprzestania działalności.

3.1.4. Do zadań osób odpowiedzialnych za zarządzanie należy nadzór nad sprawozdawczością finansową wspólnego przedsięwzięcia.

Zadania Trybunału dotyczące kontroli sprawozdań finansowych i transakcji leżących u ich podstaw

3.1.5. Celem Trybunału jest uzyskanie wystarczającej pewności, że sprawozdania finansowe wspólnych przedsięwzięć nie zawierają istotnych zniekształceń, a leżące u ich podstaw transakcje są legalne i prawidłowe, a także przedstawienie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, na podstawie przeprowadzonej przez siebie kontroli, poświadczeń wiarygodności dotyczących wiarygodności rozliczeń oraz legalności i prawidłowości transakcji leżących u ich podstaw. Wystarczająca pewność oznacza wysoki poziom pewności, lecz nie stanowi gwarancji, że kontrola zawsze wykaże istotne zniekształcenia lub niezgodności. Mogą one być spowodowane nadużyciem lub błędem i są uważane za istotne, jeżeli można zasadnie oczekiwać, że pojedynczo lub łącznie wpłyną one na decyzje gospodarcze podejmowane przez użytkowników na podstawie takiego sprawozdania.

3.1.6. Jeżeli chodzi o dochody, Trybunał weryfikuje wkłady otrzymane od Komisji Europejskiej, innych partnerów lub państw uczestniczących i ocenia stosowane przez wspólne przedsięwzięcia procedury poboru opłat i ewentualnych innych dochodów.

3.1.7. Jeżeli chodzi o wydatki, Trybunał bada transakcje płatnicze po tym, jak wydatki zostaną poniesione, zaksięgowane i zatwierdzone. Badanie to obejmuje wszystkie kategorie płatności w chwili wypłaty środków z wyjątkiem zaliczek. Trybunał bada zaliczki po przedstawieniu przez odbiorcę środków uzasadnienia ich właściwego wykorzystania oraz po przyjęciu tego uzasadnienia przez wspólne przedsięwzięcie na drodze rozliczenia danej zaliczki, w tym samym roku lub w latach kolejnych.

3.1.8. Zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rewizji Finansowej (ISA) i Międzynarodowymi Standardami Najwyższych Organów Kontroli (ISSAI) Trybunał stosuje profesjonalny osąd i zachowuje zawodowy sceptycyzm przez cały okres trwania kontroli. Przeprowadza ponadto wymienione poniżej działania:

- Trybunał określa i ocenia ryzyko wystąpienia – w wyniku nadużyć lub błędów – istotnego zniekształcenia w sprawozdaniach finansowych lub istotnej niezgodności transakcji leżących u ich podstaw z wymogami ram prawnych Unii Europejskiej. Opracowuje również i przeprowadza procedury kontroli w odpowiedzi na to ryzyko oraz uzyskuje dowody kontroli, które stanowią wystarczającą i odpowiednią podstawę do wydania opinii. Ryzyko niewykrycia istotnego zniekształcenia lub niezgodności jest wyższe, jeśli takie zniekształcenie lub niezgodność wynika z nadużycia, niż gdy wynika z błędu, ponieważ nadużycie może wiązać się ze zмовą, fałszerstwem, umyślnymi zaniechaniami, podaniem fałszywych informacji lub obejściem mechanizmów kontroli wewnętrznej.
- Trybunał dąży do zrozumienia mechanizmów kontroli wewnętrznej istotnych w kontekście prowadzonej przez siebie kontroli, tak by wypracować procedury kontroli

stosowne do okoliczności, nie zaś w celu wydania opinii na temat skuteczności tych mechanizmów kontroli.

- Trybunał ocenia stosowność przyjętych zasad (polityki) rachunkowości oraz racjonalność szacunków księgowych i odnośnych informacji podanych przez kierownictwo.
- Trybunał wydaje opinię na temat tego, czy kierownictwo właściwie prowadziło rachunkowość przy założeniu kontynuacji działalności, oraz, na podstawie uzyskanych dowodów kontroli, ocenia, czy występuje istotny poziom niepewności w odniesieniu do zdarzeń lub uwarunkowań, które mogą podać w istotną wątpliwość zdolność wspólnego przedsięwzięcia do kontynuowania działalności. Jeśli Trybunał stwierdzi, że taki poziom niepewności istnieje, ma obowiązek zwrócić uwagę w swoim sprawozdaniu na odpowiednie informacje w sprawozdaniu finansowym bądź – jeśli takie ujawnione informacje są niewystarczające – wydać opinię zmodyfikowaną. Wnioski Trybunału opierają się na dowodach kontroli uzyskanych do momentu sporządzenia sprawozdania. Przyszłe zdarzenia lub okoliczności mogą jednak spowodować, że jednostka zaprzestanie kontynuowania działalności.
- Trybunał ocenia ogólną prezentację, strukturę i treść sprawozdania, w tym przedstawione w nim informacje, a także orzeka, czy sprawozdanie to rzetelnie odzwierciedla transakcje i zdarzenia leżące u jego podstaw.
- Trybunał uzyskuje wystarczające i odpowiednie dowody kontroli dotyczące sytuacji finansowej wspólnych przedsięwzięć, pozwalające wyrazić opinię na temat ich sprawozdań finansowych i transakcji leżących u ich podstaw. Trybunał odpowiada za kierowanie kontrolą, jej nadzór oraz wykonanie. Spoczywa na nim wyłączna odpowiedzialność za opinię pokontrolną.
- Trybunał bierze pod uwagę prace kontrolne niezależnego audytora zewnętrznego przeprowadzone w odniesieniu do sprawozdań finansowych wspólnych przedsięwzięć zgodnie z art. 70 ust. 6 rozporządzenia finansowego.

3.1.9. W odniesieniu do wydatków wspólnych przedsięwzięć na badania naukowe w ramach programu „Horyzont 2020” audyty *ex post* przeprowadza Wspólna Służba Audytu DG RTD Komisji. Jeżeli chodzi o wyniki kontroli *ex post* przeprowadzonej przez Wspólną Służbę Audytu, Komisja uznała w swoim wniosku dotyczącym rozporządzenia w sprawie programu „Horyzont 2020”⁷, że realnym celem jest ryzyko błędu w skali rocznej w przedziale od 2% do 5%, biorąc pod uwagę koszty kontroli i złożoność zasad zwrotu kosztów projektów badawczych. Ostatecznym celem przyjętym przez Komisję jest osiągnięcie w momencie zamknięcia programu „Horyzont 2020” poziomu błędu rezydualnego możliwie najbardziej zbliżonego do 2%. W odniesieniu do wydatków wspólnego przedsięwzięcia na badania naukowe w ramach programu „Horyzont Europa” Wspólna Służba Audytu pozostaje odpowiedzialna za audyty *ex post*. Przyjęła jednak inne podejście audytowe – oparte na

⁷ COM(2011) 809.

analizie ryzyka *ex post* – w związku z czym nie oblicza już reprezentatywnych poziomów błędu dla wspólnych przedsięwzięć.

3.1.10. Trybunał informuje kierownictwo o takich kwestiach jak planowany zakres i termin przeprowadzenia kontroli, jak również o istotnych ustaleniach, w tym o wszelkich poważnych uchybieniach w mechanizmach kontroli wewnętrznej wykrytych w trakcie kontroli.

3.1.11. Spośród kwestii zgłoszonych wspólnym przedsięwzięciom Trybunał wskazuje te, które miały największe znaczenie w kontroli sprawozdania finansowego za bieżący okres i które w związku z tym określane są mianem kluczowych obszarów badania. Trybunał opisuje te kwestie w swoim sprawozdaniu, chyba że przepisy prawa zakazują podania ich do wiadomości publicznej bądź jeśli, w niezmiernie rzadkich przypadkach, Trybunał stwierdzi, że dana kwestia nie powinna zostać poruszona w sprawozdaniu, ponieważ można racjonalnie założyć, że negatywne konsekwencje takiego kroku przewyższą korzyści dla interesu publicznego.

Wspólne przedsięwzięcia realizujące programy ramowe UE

3.2. Wspólne Przedsięwzięcie w celu Badań z zakresu Zarządzania Ruchem Lotniczym w Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej 3 (SESAR 3)

Wstęp

3.2.1. Wspólne Przedsięwzięcie w celu Badań z zakresu Zarządzania Ruchem Lotniczym w Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej 3 (SESAR 3) z siedzibą w Brukseli zostało ustanowione w listopadzie 2021 r. w ramach programu „Horyzont Europa” na okres kończący się w dniu 31 grudnia 2031 r.⁸ Wspólne Przedsięwzięcie SESAR 3 zastąpiło Wspólne Przedsięwzięcie SESAR, ustanowione w lutym 2007 r. w ramach siódmego programu ramowego w zakresie badań (7PR) na okres ośmiu lat⁹ (SESAR 1), którego czas trwania został w czerwcu 2014 r. wydłużony w ramach programu „Horyzont 2020”¹⁰.

3.2.2. Wspólne Przedsięwzięcie SESAR 3 jest partnerstwem publiczno-prywatnym mającym na celu opracowanie zmodernizowanego systemu zarządzania ruchem lotniczym w Europie oraz przyspieszenie – poprzez badania naukowe i innowacje – utworzenia [cyfrowej europejskiej przestrzeni powietrznej](#). Jego członkami są UE, reprezentowana przez Komisję, Europejska Organizacja ds. Bezpieczeństwa Żeglugi Powietrznej ([Eurocontrol](#)) oraz ponad 50 organizacji reprezentujących cały łańcuch wartości w sektorze lotnictwa, w tym porty lotnicze, wszelkiego rodzaju użytkownicy przestrzeni powietrznej, instytucje zapewniające służby żeglugi powietrznej, operatorzy bezzałogowych statków powietrznych i dostawcy usług oraz przedstawiciele przemysłu wytwórczego i społeczność naukowa.

⁸ [Rozporządzenie Rady \(UE\) 2021/2085](#) ustanawiające wspólne przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont Europa”.

⁹ [Rozporządzenie Rady \(WE\) nr 219/2007](#) w sprawie utworzenia wspólnego przedsięwzięcia w celu opracowania europejskiego systemu zarządzania ruchem lotniczym nowej generacji (SESAR).

¹⁰ [Rozporządzenie Rady \(UE\) 721/2014](#) zmieniające rozporządzenie (WE) nr 219/2007.

Wspólne Przedsięwzięcie w celu Badań z zakresu Zarządzania Ruchem Lotniczym w Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej 3 (SESAR 3)

3.2.3. W *tabeli 3.2.1* przedstawiono najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia.

Tabela 3.2.1 – Najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia

	2023	2022	Zmiana
Dostępny budżet – środki na płatności (mln euro) ⁽¹⁾	241,5	146,9	64%
Dostępny budżet – środki na zobowiązania (mln euro) ⁽¹⁾	111,2	158,8	-30%
Stan zatrudnienia na dzień 31 grudnia ⁽²⁾	32	36	-11%

(1) Dostępny budżet obejmuje niewykorzystane środki z poprzednich lat, które zostały ponownie ujęte w budżecie Wspólnego Przedsięwzięcia na bieżący rok, dochody przeznaczone na określony cel i środki przydzielone na następny rok.

(2) W stanie zatrudnienia uwzględniono urzędników, pracowników zatrudnionych na czas określony i pracowników kontraktowych oraz oddelegowanych ekspertów krajowych.

Źródło: dane przekazane przez Wspólne Przedsięwzięcie.

3.2.4. Zmiany w wysokości budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia widoczne w *tabeli 3.2.1* wynikają w dużej mierze z tego, na jakim etapie wdrażania są w danym roku wieloletnie programy w dziedzinie badań naukowych i innowacji. Zmniejszony budżet na zobowiązania na 2023 r. odzwierciedla mniejszą liczbę zaproszeń do składania wniosków dotyczących projektów w ramach programu „Horyzont Europa”. Zwiększenie budżetu na płatności na 2023 r. pokrywało płatności okresowe związane z trwającymi projektami w ramach programu „Horyzont 2020” oraz znaczne płatności zaliczkowe w związku z umowami o udzielenie dotacji i innymi umowami, które Wspólne Przedsięwzięcie planowało podpisać do końca 2023 r. w ramach programu „Horyzont Europa”.

Informacje leżące u podstaw poświadczenia wiarygodności

3.2.5. W sekcji **3.1** sprawozdania opisano podejście kontrolne przyjęte przez Trybunał, podstawę do sporządzenia opinii Trybunału, zadania kierownictwa Wspólnego Przedsięwzięcia SESAR 3 i osób odpowiedzialnych za zarządzanie, a także zadania Trybunału dotyczące kontroli sprawozdania finansowego i transakcji leżących u jego podstaw. Podpisy zamieszczone na s. **180** stanowią integralną część opinii.

Poświadczenie wiarygodności przedstawione przez Europejski Trybunał Obrachunkowy Parlamentowi Europejskiemu i Radzie – sprawozdanie niezależnego kontrolera

Opinia

3.2.6. Trybunał zbadał:

- a) sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia SESAR 3 obejmujące sprawozdanie finansowe¹¹ oraz sprawozdanie z wykonania budżetu¹² za rok budżetowy zakończony 31 grudnia 2023 r.,
- b) legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania, zgodnie z postanowieniami art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

Wiarygodność rozliczeń

Opinia na temat wiarygodności wstępnej wersji sprawozdania finansowego

3.2.7. W opinii Trybunału sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia SESAR 3 za rok zakończony 31 grudnia 2023 r. przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach jego sytuację finansową na dzień 31 grudnia 2023 r. oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto za zakończony w tym dniu rok budżetowy, zgodnie z przepisami regulaminu finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia i z regułami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji. Reguły te opierają się na powszechnie przyjętych międzynarodowych standardach rachunkowości sektora publicznego.

¹¹ Sprawozdanie finansowe składa się z bilansu, sprawozdania z finansowych wyników działalności, rachunku przepływów pieniężnych, zestawienia zmian w aktywach netto oraz opisu znaczących zasad (polityki) rachunkowości i informacji dodatkowej.

¹² Sprawozdanie z wykonania budżetu obejmuje sprawozdanie, które przedstawia zbiorczo wszystkie operacje budżetowe, i informację dodatkową.

Legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw rozliczeń

Dochody

Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń

3.2.8. W opinii Trybunału dochody leżące u podstaw rozliczeń Wspólnego Przedsięwzięcia SESAR 3 za rok zakończony 31 grudnia 2023 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Płatności

Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń

3.2.9. W opinii Trybunału płatności leżące u podstaw rozliczeń Wspólnego Przedsięwzięcia SESAR 3 za rok zakończony 31 grudnia 2023 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

3.2.10. Przedstawione poniżej uwagi nie podważają opinii Trybunału.

Uwagi dotyczące zarządzania budżetem

Wdrażanie programu „Horyzont 2020”

3.2.11. W tabeli **3.2.2** przedstawiono przegląd docelowych wartości wkładów członków, które mają zostać wniesione przez członków Wspólnego Przedsięwzięcia na poczet programu „Horyzont 2020”, w porównaniu z poziomem wniesionych przez członków wkładów (pieniężnych i rzeczowych), które zostały uznane za zatwierdzone i zgłoszone w rocznym sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia na koniec 2023 r.

Wspólne Przedsięwzięcie w celu Badań z zakresu Zarządzania Ruchem Lotniczym w Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej 3 (SESAR 3)

Tabela 3.2.2 – Wkłady członków na rzecz programu „Horyzont 2020” (w mln euro)

Członkowie	Wkłady członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym i porozumieniami dwustronnymi)				Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2023 r.)				
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	Działalność dodatkowa ⁽¹⁾	Łącznie	Wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe	Zgłoszone, lecz niezatwierdzone wkłady rzeczowe	Wkłady rzeczowe z tytułu działalności dodatkowej	Łącznie
UE (DG MOVE)	555,8	29,3	nie dot.	585,0	563,0	nie dot.	nie dot.	nie dot.	563,0
Eurocontrol	467,0	25,0	nie dot.	492,0	16,8	274,1	51,8	nie dot.	342,7
Członkowie z sektora prywatnego	280,0	18,5	nie dot.	298,5	14,0	234,1	53,3	nie dot.	301,4
Łącznie	1 302,8	72,8	nie dot.	1 375,5	593,7	508,2	105,1	nie dot.	1 207,0

(1) Działalność dodatkowa znajduje się poza zakresem kontroli Europejskiego Trybunału Obrachunkowego.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

Eurocontrol osiągnął jedynie około 70% swojego celu dotyczącego wkładu operacyjnego

3.2.12. Aby uzyskać pełen obraz osiągnięć w ramach Wspólnego Przedsięwzięcia w realizacji działań programu „Horyzont 2020”, należy również wziąć pod uwagę bieżący poziom zobowiązań operacyjnych jego członków, jeśli chodzi o podpisane umowy o udzielenie dotacji i udzielone zamówienia. Zobowiązania UE i członków z sektora prywatnego dotyczące działań operacyjnych Wspólnego Przedsięwzięcia osiągnęły już poziom docelowych wkładów operacyjnych na koniec 2022 r. Eurocontrol podjął jednak ostateczne zobowiązania prawne na poziomie jedynie 70% swojego celu dotyczącego wkładu operacyjnego. W efekcie Wspólne Przedsięwzięcie nie będzie dysponowało wszystkimi wkładami, które zgodnie z planem miały posłużyć do wdrożenia części programu, za którą odpowiada. Na koniec 2023 r. Wspólne Przedsięwzięcie nadal było zobowiązane do wpłaty około 36,8 mln euro (tj. 6,6%) na projekty i umowy, które nie zostały jeszcze ostatecznie zrealizowane, oraz do zatwierdzenia wkładów rzeczowych w wysokości 105,1 mln euro.

Wdrażanie programu „Horyzont Europa”

3.2.13. W tabeli 3.2.3 przedstawiono przegląd docelowych wartości wkładów członków, które mają zostać wniesione przez członków Wspólnego Przedsięwzięcia na poczet programu „Horyzont Europa”, w porównaniu z poziomem wniesionych przez członków wkładów (pieniężnych i rzeczowych), które zostały uznane za zatwierdzone i zgłoszone w rocznym sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia na koniec 2023 r.

Wspólne Przedsięwzięcie w celu Badań z zakresu Zarządzania Ruchem Lotniczym w Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej 3 (SESAR 3)

Tabela 3.2.3 – Wkłady członków na rzecz programu „Horyzont Europa” (w mln euro)

Członkowie	Wkłady wniesione przez członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym)			Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2023 r.)				
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	łącznie	Zatwierdzone wkłady pieniężne	Niezatwierdzone wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe ⁽¹⁾	Zgłoszone, lecz niezatwierdzone wkłady rzeczowe ⁽¹⁾	łącznie
UE (DG MOVE)	570,0	30,0	600,0	157,2	2,0	nie dot.	nie dot.	159,2
Członkowie z sektora prywatnego	475,0	25,0	500,0	0,0	nie dot.	7,7	55,5	63,2
Eurocontrol	475,0	25,0	500,0	6,1	nie dot.	7,0	14,9	27,9
łącznie	1 520,0	80,0	1 600,0	163,3	2,0	14,7	70,3	250,3

(1) Obejmują wkłady rzeczowe z tytułu działalności operacyjnej oraz wkłady rzeczowe z tytułu działalności dodatkowej.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

3.2.14. Według stanu na koniec 2023 r. członkowie Wspólnego Przedsięwzięcia zaciągnęli zobowiązania w wysokości 354 mln euro na poczet podpisanych umów o udzielenie dotacji i innych umów w ramach programu „Horyzont Europa”. Zatwierdzone wkłady pieniężne UE na rzecz Wspólnego Przedsięwzięcia w wysokości 157,2 mln euro dotyczyły głównie płatności zaliczkowych.

Niski poziom wykonania budżetu na płatności administracyjne na 2023 r.

3.2.15. Na koniec 2023 r. wskaźniki wykonania budżetu na płatności administracyjne (tytuł 2) spadły do 55% (w 2022 r. było to 81%). Według Wspólnego Przedsięwzięcia wynikało to z faktu, że Eurocontrol przesunął na późniejszy termin zafakturowanie dużej umowy o świadczenie usług informatycznych z 2023 r. na 2024 r.

Uwagi dotyczące systemów zarządzania i kontroli

3.2.16. Jeśli chodzi o wydatki w ramach programów „Horyzont 2020” i „Horyzont Europa”, audyty *ex post* przeprowadziła Wspólna Służba Audytu DG RTD Komisji. Wspólne Przedsięwzięcie poinformowało o reprezentatywnym poziomie błędów wynoszącym 4,8% i poziomie błędów rezydualnego sięgającym 0,6%¹³ w wydatkach w ramach programu „Horyzont 2020” (rozliczenia i płatności końcowe). Jeżeli zaś chodzi o program „Horyzont Europa”, Wspólna Służba Audytu przyjęła inne podejście audytowe – oparte na analizie ryzyka *ex post* – w związku z czym nie oblicza już reprezentatywnych poziomów błędów dla wspólnych

¹³ Skonsolidowane roczne sprawozdanie z działalności Wspólnego Przedsięwzięcia SESAR za 2023 r., rozdział 4.1.1.2.3.

Wspólne Przedsięwzięcie w celu Badań z zakresu Zarządzania Ruchem Lotniczym w Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej 3 (SESAR 3)

przedsięwzięć. Pierwsze oparte na analizie ryzyka audyty *ex post* nie zostały jeszcze przeprowadzone, ponieważ pierwsze płatności okresowe planowane są dopiero na 2024 r.

3.2.17. W ramach oceny mechanizmów kontroli mających zastosowanie do płatności z tytułu działalności operacyjnej Wspólnego Przedsięwzięcia Trybunał zbadał losowo dobraną próbę płatności z programu „Horyzont 2020” dokonanych w 2023 r. na poziomie beneficjentów końcowych¹⁴. Nie wykrył poważnych błędów kwantyfikowalnych ani uchybień w zakresie kontroli dotyczących beneficjentów Wspólnego Przedsięwzięcia objętych próbą.

Nieaktualny plan ciągłości działania i plan przywrócenia gotowości do pracy po wystąpieniu sytuacji nadzwyczajnej

3.2.18. Zgodnie z ramami kontroli wewnętrznej Wspólnego Przedsięwzięcia, [w oparciu o zasady kontroli wewnętrznej Komisji Europejskiej](#), organy UE powinny regularnie aktualizować i testować swoje plany ciągłości działania i powiązane plany przywrócenia gotowości do pracy po wystąpieniu sytuacji nadzwyczajnej, aby dostosować je do zmian organizacyjnych i nowych zagrożeń dla środowiska operacyjnego. W 2023 r. Służba Audytu Wewnętrznego Komisji, która pełni funkcję audytora wewnętrznego Wspólnego Przedsięwzięcia, odnotowała, że plan ciągłości działania Wspólnego Przedsięwzięcia nie był aktualizowany od stycznia 2016 r. W konsekwencji plan taki nie odzwierciedla obecnie wprowadzonych niedawno istotnych zmian w środowisku operacyjnym Wspólnego Przedsięwzięcia, takich jak powołanie nowego kierownictwa Wspólnego Przedsięwzięcia odpowiedzialnego za przejście graniczne, przeniesienie go do siedziby głównej Eurocontrol w Brukseli w lutym 2023 r., zmiany w informatycznych systemach operacyjnych czy zwiększenie liczby pracowników wykonujących swoje zadania zdalnie, ani nowo zaistniałych zagrożeń dla cyberbezpieczeństwa.

Brak polityki kontroli wewnętrznej w odniesieniu do funkcji newralgicznych

3.2.19. Funkcje newralgiczne, zarówno potencjalne, jak i istniejące, należy określić i zarządzać nimi zgodnie z ramami kontroli wewnętrznej Wspólnego Przedsięwzięcia [opartymi na zasadach kontroli wewnętrznej Komisji Europejskiej](#). Według stanu na koniec 2023 r. we Wspólnym Przedsięwzięciu nie opracowano jeszcze polityki zarządzania newralgicznymi funkcjami. Taka polityka zapewnia niezbędną kontrolę wewnętrzną, umożliwiającą wspólnemu

¹⁴ W przypadku transakcji płatniczych z tytułu umów o udzielenie dotacji skontrolowanych u beneficjentów próg, powyżej którego zgłasza się błędy kwantyfikowalne, wynosi 1% kosztów objętych kontrolą.

Wspólne Przedsięwzięcie w celu Badań z zakresu Zarządzania Ruchem Lotniczym w Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej 3 (SESAR 3)

przedsięwzięciu identyfikację newralgicznych funkcji, aktualizowanie ich oraz określenie odpowiednich środków kontroli w celu zapobiegania ryzyku niewłaściwych lub nieuczciwych działań takich jak nieuczciwa sprawozdawczość, utrata aktywów, ujawnianie informacji szczególnie chronionych i korupcja, lub w celu ograniczanie tego ryzyka.

Monitorowanie działań podjętych w związku z uwagami z ubiegłych lat

3.2.20. Przegląd działań naprawczych podjętych w wyniku uwag zgłoszonych przez Trybunał w ubiegłych latach przedstawiono w [załączniku](#).

Załącznik

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze i inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału
1	2022	W sprawozdaniu finansowym za 2022 r. Wspólne Przedsięwzięcie nie podało ważnych informacji dotyczących wkładów uczestników na poziomie programów, istotnych w kontekście wykazania pełnych osiągnięć Wspólnego Przedsięwzięcia na koniec roku. W szczególności Wspólne Przedsięwzięcie nie porównało kwot wkładów wniesionych przez poszczególne kategorie uczestników w ramach poszczególnych programów według stanu na koniec roku z docelowymi wartościami wkładów przewidzianymi dla danego programu.	Szczegółowe informacje na temat różnych rodzajów wkładów członków przedstawiono w rocznym sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia za 2023 r. na poziomie programu. Informacje te umożliwiają również porównanie faktycznych osiągnięć z celami prawnymi.	Kwestia zamknięta
2	2022	Wskaźnik wykorzystania środków na płatności z tytułu działalności operacyjnej w ramach programu „Horyzont 2020” spadł do poziomu 54% (wskaźnik za 2021 r. wynosił 93%). W sprawozdaniu Wspólnego Przedsięwzięcia z zarządzania budżetem i finansami za 2022 r. spadek ten przypisano rosnącym kosztom i problemom z dostawami, z którymi mierzyli się beneficjenci z powodu kryzysu związanego z pandemią COVID-19. W związku z tym stanem rzeczy konieczne było wydłużenie czasu trwania większości projektów w ramach programu „Horyzont 2020” i przeniesienie płatności końcowych na 2023 r.	Wspólne Przedsięwzięcie dokonało ostatecznych płatności w ramach programu „Horyzont 2020” w styczniu 2024 r. i zamknęło program.	Kwestia zamknięta

Wspólne Przedsięwzięcie w celu Badań z zakresu Zarządzania Ruchem Lotniczym w Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej 3 (SESAR 3)

Odpowiedź Wspólnego Przedsięwzięcia

3.2.18 Wspólne Przedsięwzięcie SESAR 3 przyjmuje do wiadomości uwagi Europejskiego Trybunału Obrachunkowego i rozpoczęło aktualizację swojego planu ciągłości działania.

3.2.19 Wspólne Przedsięwzięcie SESAR 3 zgadza się z Europejskim Trybunałem Obrachunkowym i ustanowi politykę zarządzania funkcjami newralgicznymi. W tym kontekście Wspólne Przedsięwzięcie SESAR 3 pragnie podkreślić, że wdrożyło już solidne mechanizmy kontroli w celu ograniczenia ryzyka zidentyfikowanego przez kontrolerów. Kontrole te obejmują dobrze zdefiniowane struktury zarządzania, jasno określone role w procesach finansowych, podział obowiązków i kompleksowe środki zwalczania nadużyć finansowych.

3.3. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Ekologicznego Lotnictwa (CA)

Wstęp

3.3.1. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Ekologicznego Lotnictwa (CA) z siedzibą w Brukseli zostało ustanowione w listopadzie 2021 r. w ramach programu „Horyzont Europa” na okres do 31 grudnia 2031 r.¹⁵ Wspólne Przedsięwzięcie CA zastąpiło Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz wspólnej inicjatywy technologicznej w zakresie aeronautyki ustanowione w grudniu 2007 r. w ramach siódmego programu ramowego w zakresie badań (7PR) na okres dziesięciu lat¹⁶ (Czyste niebo), który został przedłużony w maju 2014 r. w ramach programu „Horyzont 2020”¹⁷ (Czyste Niebo 2).

3.3.2. Wspólne Przedsięwzięcie CA jest partnerstwem publiczno-prywatnym ukierunkowanym na badania naukowe i innowacje na rzecz transformacji lotnictwa, którego prace przyczyniają się do tworzenia zrównoważonej i neutralnej dla klimatu przyszłości. Jego członkami są UE, reprezentowana przez Komisję, oraz organizacje z sektora lotnictwa wymienione w załączniku I do Jednolitego Aktu Podstawowego¹⁸. Ponadto do Wspólnego Przedsięwzięcia należą członkowie stowarzyszeni wyłonieni w drodze zaproszeń do wyrażenia zainteresowania.

¹⁵ Rozporządzenie Rady (UE) 2021/2085 ustanawiające wspólne przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont Europa”.

¹⁶ Rozporządzenie Rady (WE) nr 71/2007 ustanawiające wspólne przedsiębiorstwo „Czyste niebo”.

¹⁷ Rozporządzenie Rady (UE) nr 558/2014 w sprawie ustanowienia Wspólnego Przedsięwzięcia „Czyste Niebo 2”.

¹⁸ Rozporządzenie Rady (UE) 2021/2085 ustanawiające wspólne przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont Europa”.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Ekologicznego Lotnictwa (CA)

3.3.3. W *tabeli 3.3.1* przedstawiono najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia.

Tabela 3.3.1 – Najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia

	2023	2022	Zmiana
Dostępny budżet – środki na płatności (mln euro) ⁽¹⁾	486,4	415,3	17%
Dostępny budżet – środki na zobowiązania (mln euro) ⁽¹⁾	269,0	411,2	-35%
Stan zatrudnienia na dzień 31 grudnia ⁽²⁾	38	41	-7%

(1) Dostępny budżet obejmuje niewykorzystane środki z poprzednich lat, które zostały ponownie ujęte w budżecie Wspólnego Przedsięwzięcia na bieżący rok, dochody przeznaczone na określony cel i środki przydzielone na następny rok.

(2) W stanie zatrudnienia uwzględniono urzędników, pracowników zatrudnionych na czas określony i pracowników kontraktowych oraz oddelegowanych ekspertów krajowych.

Źródło: dane przekazane przez Wspólne Przedsięwzięcie.

3.3.4. Zmiany w wysokości budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia widoczne w *tabeli 3.3.1* wynikają w dużej mierze z tego, na jakim etapie wdrażania są w danym roku wieloletnie programy w dziedzinie badań naukowych i innowacji. W 2023 r. Wspólne Przedsięwzięcie kontynuowało wdrażanie programów „Horyzont 2020” i „Horyzont Europa”. Zmniejszony budżet na zobowiązania na 2023 r. odzwierciedla niższą wartość zaproszeń do składania wniosków dotyczących projektów w ramach programu „Horyzont Europa” ogłoszonych w 2023 r. Zwiększenie budżetu na płatności na 2023 r. pokrywało płatności okresowe związane z trwającymi projektami w ramach programu „Horyzont 2020” oraz znaczne płatności zaliczkowe związane z umowami o udzielenie dotacji, które Wspólne Przedsięwzięcie planowało podpisać do końca 2023 r. w ramach programu „Horyzont Europa”.

Informacje leżące u podstaw poświadczenia wiarygodności

3.3.5. W sekcji **3.1** sprawozdania opisano podejście kontrolne przyjęte przez Trybunał, podstawę do sporządzenia opinii Trybunału, zadania kierownictwa Wspólnego Przedsięwzięcia CA i osób odpowiedzialnych za zarządzanie, a także zadania Trybunału dotyczące kontroli sprawozdania finansowego i transakcji leżących u jego podstaw. Podpisy zamieszczone na s. **180** stanowią integralną część opinii.

Poświadczenie wiarygodności przedstawione przez Europejski Trybunał Obrachunkowy Parlamentowi Europejskiemu i Radzie – sprawozdanie niezależnego kontrolera

Opinia

3.3.6. Trybunał zbadał:

- a) sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia CA obejmujące sprawozdanie finansowe¹⁹ oraz sprawozdanie z wykonania budżetu²⁰ za rok budżetowy zakończony 31 grudnia 2023 r.,
- b) legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania, zgodnie z postanowieniami art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

Wiarygodność rozliczeń

Opinia na temat wiarygodności rozliczeń

3.3.7. W opinii Trybunału sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia CA za rok zakończony 31 grudnia 2023 r. przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach jego sytuację finansową na dzień 31 grudnia 2023 r. oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto za zakończony w tym dniu rok budżetowy, zgodnie z przepisami regulaminu finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia i z zasadami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji. Zasady te opierają się na powszechnie przyjętych międzynarodowych standardach rachunkowości sektora publicznego.

¹⁹ Sprawozdanie finansowe składa się z bilansu, sprawozdania z finansowych wyników działalności, rachunku przepływów pieniężnych, zestawienia zmian w aktywach netto oraz opisu znaczących zasad (polityki) rachunkowości i informacji dodatkowej.

²⁰ Sprawozdanie z wykonania budżetu obejmuje sprawozdanie, które przedstawia zbiorczo wszystkie operacje budżetowe, i informację dodatkową.

Inne kwestie

3.3.8. Trybunał zwraca uwagę na pkt 4.12 informacji dodatkowej do rocznego sprawozdania finansowego za 2023 r., w którym omówiono wdrożenie nowego informatycznego systemu budżetowego, księgowego i finansowego o nazwie SUMMA. Został on wdrożony na zasadzie pilotażu w ramach prac rozwojowych i testowych nad systemem dla Komisji Europejskiej. Trybunał nie wydał opinii z zastrzeżeniem w związku z tą kwestią.

Legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw rozliczeń

Dochody

Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń

3.3.9. W opinii Trybunału dochody leżące u podstaw rozliczeń Wspólnego Przedsięwzięcia CA za rok zakończony w dniu 31 grudnia 2023 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Płatności

Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń

3.3.10. W opinii Trybunału płatności leżące u podstaw rozliczeń Wspólnego Przedsięwzięcia CA za rok zakończony 31 grudnia 2023 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

3.3.11. Przedstawione poniżej uwagi nie podważają opinii Trybunału.

Uwagi dotyczące zarządzania budżetem

Wdrażanie programu „Horyzont 2020”

3.3.12. W tabeli 3.3.2 przedstawiono przegląd docelowych wartości wkładów, które miały zostać wniesione przez członków Wspólnego Przedsięwzięcia na poczet programu „Horyzont 2020” w porównaniu z poziomem wniesionych przez członków wkładów

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Ekologicznego Lotnictwa (CA)

(pieniężnych i rzeczowych) uznanych w rocznym sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia za zatwierdzone i zgłoszone na koniec 2023 r.

Tabela 3.3.2 – Wkłady członków na rzecz programu „Horyzont 2020” (w mln euro)

Członkowie	Wkłady członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym i decyzjami prawnymi)				Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2023 r.)				
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	Działalność dodatkowa ⁽¹⁾	Łącznie	Wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe	Zgłoszone, lecz niezatwierdzone wkłady rzeczowe	Wkłady rzeczowe z tytułu działalności dodatkowej	Łącznie
UE (DG RTD)	1 716,0	39,0	nie dot.	1 755,0	1 713,5	nie dot.	nie dot.	nie dot.	1 713,5
Członkowie z sektora prywatnego	1 189,6	39,0	965,3	2 193,8	30,5	829,3	244,3	1 407,7	2 511,8
Łącznie	2 905,6	78,0	965,3	3 948,8	1 744,0	829,3	244,3	1 407,7	4 225,3

(1) Działalność dodatkowa znajduje się poza zakresem kontroli Europejskiego Trybunału Obrachunkowego.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

Wysokość zobowiązań członków przekroczyła docelowy poziom wkładów

3.3.13. Aby uzyskać pełen obraz tego, co udało się osiągnąć w ramach Wspólnego Przedsięwzięcia w odniesieniu do programu „Horyzont 2020”, należy również wziąć pod uwagę bieżący poziom zobowiązań operacyjnych jego członków, jeśli chodzi o podpisane umowy o udzielenie dotacji. Zobowiązania członków dotyczące działań operacyjnych i dodatkowych Wspólnego Przedsięwzięcia przekroczyły już poziom docelowych wkładów operacyjnych na koniec 2023 r. Według stanu na koniec 2023 r. Wspólne Przedsięwzięcie nadal było zobowiązane do wypłacenia w nadchodzących latach około 41 mln euro (tj. 2,4%) na rzecz projektów, które nie zostały jeszcze ukończone, oraz zatwierdzić wkłady rzeczowe na rzecz działań operacyjnych Wspólnego Przedsięwzięcia w wysokości 244,3 mln euro oraz wkłady rzeczowe na rzecz działań dodatkowych w wysokości 153,4 mln euro.

Wdrażanie programu „Horyzont Europa”

3.3.14. W tabeli 3.3.3 przedstawiono przegląd docelowych wartości wkładów, które miały zostać wniesione przez członków Wspólnego Przedsięwzięcia na poczet programu „Horyzont Europa” w porównaniu z poziomem wniesionych przez członków wkładów (pieniężnych i rzeczowych), które zostały uznane w rocznym sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia za zatwierdzone i zgłoszone na koniec 2023 r.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Ekologicznego Lotnictwa (CA)

Tabela 3.3.3 – Wkłady członków na rzecz programu „Horyzont Europa” (w mln euro)

Członkowie	Wkłady wniesione przez członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym)			Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2023 r.)				
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	łącznie	Zatwierdzone wkłady pieniężne	Niezatwierdzone wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe ⁽¹⁾	Zgłoszone, lecz niezatwierdzone wkłady rzeczowe ⁽¹⁾	łącznie
UE (DG RTD)	1 660,8	39,2	1 700,0	376,7	176,9	nie dot.	nie dot.	553,6
Członkowie z sektora prywatnego	2 360,8	39,2	2 400,0	3,8	nie dot.	0,0	507,8	511,6
łącznie	4 021,6	78,4	4 100,0	380,5	176,9	0,0	507,8	1 065,2

(1) Obejmują wkłady rzeczowe z tytułu działalności operacyjnej oraz wkłady rzeczowe z tytułu działalności dodatkowej.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

3.3.15. Według stanu na koniec 2023 r. Wspólne Przedsięwzięcie zaciągnęło zobowiązania w wysokości 616,9 mln euro na poczet podpisanych umów o udzielenie dotacji i innych umów w ramach programu „Horyzont Europa”. Zatwierdzone wkłady pieniężne UE na rzecz Wspólnego Przedsięwzięcia w wysokości 376,7 mln euro dotyczyły głównie płatności zaliczkowych.

Niski poziom wykonania budżetu na wydatki na infrastrukturę na 2023 r. (tytuł 2)

3.3.16. Według stanu na koniec 2023 r. wskaźnik wykonania budżetu na wydatki na infrastrukturę (tytuł 2) utrzymywały się na niskim poziomie 60% (w 2022 r. było to 55%). Według Wspólnego Przedsięwzięcia niski wskaźnik wykonania był spowodowany głównie przez usługi zewnętrzne, na które zaciągnięto zobowiązania w 2023 r., ale zostały one jeszcze wykonane ani zafakturowane.

Kumulacja niewykorzystanych wkładów finansowych UE

3.3.17. Wskaźnik wykorzystania środków na płatności z tytułu działalności operacyjnej w 2023 r. spadł do 51%. Według Wspólnego Przedsięwzięcia sytuacja ta wynikała głównie z późniejszego niż oczekiwano rozpoczęcia przez Wspólne Przedsięwzięcie technicznie złożonych działań w ramach programu „Horyzont Europa”, co doprowadziło do niższych zestawień poniesionych wydatków i wydłużenia czasu trwania nowych projektów, a to z kolei spowodowało, że potrzeby w zakresie płatności zaliczkowych były niższe i nastąpiły opóźnienia w realizacji bieżących działań w ramach programu „Horyzont 2020”. W 2023 r. Wspólne Przedsięwzięcie zwróciło się o dodatkowe wkłady finansowe UE w wysokości 178 mln euro przekraczające zapotrzebowanie na środki pieniężne na płatności zaplanowane na ten rok. W związku z tym na koniec 2023 r. Wspólne Przedsięwzięcie zgromadziło nadwyżkę gotówkową w wysokości 237 mln euro. Ta skumulowana nadwyżka środków pieniężnych nie

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Ekologicznego Lotnictwa (CA)

była zatem dostępna na finansowanie innych działań UE w 2023 r. Świadczy to o niedociągnięciach w planowaniu wydatkowania środków pieniężnych Wspólnego Przedsięwzięcia.

Uwagi dotyczące systemów zarządzania i kontroli

3.3.18. Jeśli chodzi o wydatki w ramach programów „Horyzont 2020” i „Horyzont Europa”, audyty *ex post* przeprowadziła Wspólna Służba Audytu DG RTD Komisji. Wspólne Przedsięwzięcie poinformowało o reprezentatywnym poziomie błędów wynoszącym 1,8% i poziomie błędów rezydualnego sięgającym 0,9%²¹ w wydatkach w ramach programu „Horyzont 2020” (rozliczenia i płatności końcowe). W przypadku programu „Horyzont Europa” Wspólna Służba Audytu przyjęła inne podejście audytowe – oparte na analizie ryzyka *ex post* – w związku z czym nie oblicza już reprezentatywnych poziomów błędów dla wspólnych przedsięwzięć. Pierwsze oparte na analizie ryzyka audyty *ex post* nie zostały jeszcze przeprowadzone.

3.3.19. W ramach oceny mechanizmów kontroli mających zastosowanie do płatności z tytułu działalności operacyjnej Wspólnego Przedsięwzięcia Trybunał zbadał losowo dobraną próbę płatności z programu „Horyzont 2020” dokonanych w 2023 r. na poziomie beneficjentów końcowych²². W jednym przypadku Trybunał wykrył i skwantyfikował poważny błąd wynikający z tego, że beneficjent niepoprawnie uwzględnił koszty pośrednie w zestawieniu obejmującym wydatki bezpośrednich oraz z zastosowania niepoprawnego kursu wymiany.

Nieaktualny plan ciągłości działania i plan przywrócenia gotowości do pracy po wystąpieniu sytuacji nadzwyczajnej

3.3.20. Zgodnie z ramami kontroli wewnętrznej Wspólnego Przedsięwzięcia, [w oparciu o zasady kontroli wewnętrznej Komisji Europejskiej](#), organy UE powinny regularnie aktualizować i testować swoje plany ciągłości działania i powiązany plan przywrócenia gotowości do pracy po wystąpieniu sytuacji nadzwyczajnej, aby dostosować je do zmian organizacyjnych i nowych zagrożeń związanych ze środowiskiem operacyjnym. Wspólne Przedsięwzięcie wraz z innymi wspólnymi przedsięwzięciami zlokalizowanymi w tym samym budynku w Brukseli przyjęło w 2018 r. wspólny plan ciągłości działania i plan przywrócenia

²¹ Skonsolidowane roczne sprawozdanie z działalności Wspólnego Przedsięwzięcia CA za 2023 r., rozdział 4.1.1.

²² W przypadku transakcji płatniczych z tytułu umów o udzielenie dotacji skontrolowanych u beneficjentów próg, powyżej którego zgłasza się błędy kwantyfikowalne, wynosi 1% kosztów objętych kontrolą.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Ekologicznego Lotnictwa (CA)

gotowości. Współuczestniczące w planach wspólne przedsięwzięcia po raz ostatni zaktualizowały jednak wspólny plan ciągłości działania w lutym 2020 r., a wspólny plan przywrócenia gotowości przetestowały w styczniu 2019 r. W związku z tym plany te nie odzwierciedlają obecnie istotnych zmian w środowisku operacyjnym Wspólnego Przedsięwzięcia, które zaszły od tego czasu, takich jak powołanie nowego kierownictwa Wspólnego Przedsięwzięcia odpowiedzialnego za plan ciągłości działania, zmiany w informatycznych systemach operacyjnych, zwiększenie liczby pracowników wykonujących swoje zadania zdalnie oraz nowe zagrożenia dla cyberbezpieczeństwa.

Monitorowanie działań podjętych w związku z uwagami z ubiegłych lat

3.3.21. Przegląd działań naprawczych podjętych w wyniku uwag zgłoszonych przez Trybunał w ubiegłych latach przedstawiono w [załączniku](#).

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Ekologicznego Lotnictwa (CA)

Załącznik

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze i inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału
1	2020	Wspólne Przedsięwzięcie na znacznie większą skalę korzystało z usług pracowników tymczasowych. Taka praktyka jest równoznaczna z tworzeniem <i>de facto</i> stanowisk stałych w liczbie przekraczającej maksymalną liczbę przewidzianą w planie zatrudnienia Wspólnego Przedsięwzięcia, co z kolei wskazuje na to, że liczba pracowników etatowych Wspólnego Przedsięwzięcia jest niewystarczająca do tego, by mogło ono zrealizować swój program badań naukowych i innowacji oraz powiązane plany prac. Sytuacja taka wiąże się z istotnymi zagrożeniami dla Wspólnego Przedsięwzięcia, jeżeli chodzi o zachowanie kluczowych kompetencji, brak jasno zdefiniowanych kanałów rozliczalności oraz mniejszą wydajność pracowników ze względu na zdecentralizowane zarządzanie. Zagrożenia te mogą mieć negatywny wpływ na ogólne wyniki osiągnięte przez Wspólne Przedsięwzięcie.	W 2023 r. Wspólne Przedsięwzięcie nadal korzystało z usług znacznej liczby pracowników tymczasowych, co wyjaśniło ograniczeniem liczby pracowników stałych w planie zatrudnienia oraz wyjątkowym obciążeniem pracą spowodowanym jednoczesnym wdrażaniem programów „Horyzont 2020” i „Horyzont Europa”.	Kwestia otwarta
2	2022	W sprawozdaniu finansowym za 2022 r. Wspólne Przedsięwzięcie nie podało ważnych informacji dotyczących wkładów uczestników na poziomie programów, istotnych w kontekście wykazania pełnych osiągnięć Wspólnego Przedsięwzięcia na koniec roku. W szczególności Wspólne Przedsięwzięcie nie porównało kwot wkładów wniesionych	Szczegółowe informacje na temat różnych rodzajów wkładów członków przedstawiono w rocznym sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia za 2023 r. na poziomie programu.	Kwestia zamknięta

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Ekologicznego Lotnictwa (CA)

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze i inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału
		przez poszczególne kategorie uczestników w ramach poszczególnych programów według stanu na koniec roku z docelowymi wartościami wkładów przewidzianymi dla danego programu.	Informacje te umożliwiają również porównanie faktycznych osiągnięć z celami prawnymi.	
3	2022	Wskaźnik wykorzystania środków na płatności z tytułu działalności operacyjnej związanej z działaniami w ramach programu „Horyzont 2020” wyniósł 78% (wskaźnik za 2021 r. wynosił 83%). Działania techniczne w ramach wielu trwających projektów z programu „Horyzont 2020” opóźniły się lub zostały ograniczone ze względu na pandemię COVID-19. W związku z tym w projektach tych wprowadzono zmiany lub przedłużono je, a płatności końcowe przełożono na 2023 r.	Wskaźnik wykorzystania środków na płatności z tytułu działalności operacyjnej związanej z działaniami w ramach programu „Horyzont 2020” i „Horyzont Europa” na 2023 r. spadł do 51 % (zob. pkt 3.3.17).	Kwestia otwarta
4	2022	Według stanu na koniec 2022 r. wskaźnik wykonania budżetu na płatności administracyjne Wspólnego Przedsięwzięcia (tytuł 2) był na niskim poziomie 54%. W sprawozdaniu Wspólnego Przedsięwzięcia z zarządzania budżetem i finansami poinformowano, że ten niski wynik był spowodowany przez usługi informatyczne i komunikacyjne świadczone w ostatnim kwartale 2022 r., które miały zostać opłacone w 2023 r., oraz niższe koszty usług świadczonych przez Komisję.	Według stanu na koniec 2023 r. wskaźnik wykonania budżetu na wydatki na infrastrukturę (tytuł 2) utrzymywały się na niskim poziomie 60% (zob. pkt 3.3.16).	Kwestia otwarta

Odpowiedź Wspólnego Przedsięwzięcia

3.3.16. CA JU przyjmuje do wiadomości uwagę Europejskiego Trybunału Obrachunkowego. Pragnie jednak wyjaśnić, że niskie wykonanie budżetu na wydatki infrastrukturalne (tytuł 2) stanowiło jedynie 0,4% całego budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia na płatności za 2023 r.

3.3.17 CA JU zarządza projektami złożonymi pod względem technicznym, na które wpływ mają również wydarzenia pozostające poza kontrolą Wspólnego Przedsięwzięcia. Dlatego CA JU skorzystało z elastyczności przewidzianej w swoim rozporządzeniu finansowym w odniesieniu do realizacji finansowania w całym okresie programowania, a mianowicie z możliwości wykorzystania wkładów pieniężnych UE, po ich otrzymaniu, w ciągu najbliższych trzech lat budżetowych.

CA JU korzysta z usług skarbowych Komisji Europejskiej jako wirtualnego rachunku bankowego, a także do celów transakcji między przedsiębiorstwami, co zmniejsza ryzyka związane z wysoką kwotą zgromadzonych środków pieniężnych. Ponadto Wspólne Przedsięwzięcie zaktualizowało swoje zapotrzebowanie na środki pieniężne na płatności na 2024 r. i już zmniejszyło wnioskowany wkład finansowy UE na 2024 r.

3.3.19 CA JU przyjmuje do wiadomości uwagę Europejskiego Trybunału Obrachunkowego. CA JU pragnie podkreślić, że wdrożyło szereg działań ex ante mających na celu ograniczenie podobnych błędów poprzez podnoszenie świadomości wśród beneficjentów i pracowników Wspólnego Przedsięwzięcia odpowiedzialnych za realizację dotacji.

3.3.20 CA JU wraz z innymi Wspólnymi Przedsięwzięciami określiło ustalenia dotyczące zaplecza administracyjnego w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych (BOA ICT) zgodnie z art. 13 Jednolitego Aktu Podstawowego.

Ustalenia te obejmują zarządzanie technologią informacyjno-komunikacyjną (ICT) w ramach współpracy Wspólnych Przedsięwzięć, zarządzanie wspólną infrastrukturą ICT, zarządzanie narzędziami i usługami ICT, a także zarządzanie bezpieczeństwem i zgodnością z przepisami (w tym cyberbezpieczeństwem).

Wspólny roczny plan prac na 2024 r. (przyjęty w dniu 15 grudnia 2023 r.) obejmuje między innymi konkretne działania dotyczące przeglądu i aktualizacji planów ciągłości działania i planów przywrócenia gotowości do pracy po wystąpieniu sytuacji nadzwyczajnej w 2024 r.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia (IHI)

3.4. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia (IHI)

Wstęp

3.4.1. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia (IHI) z siedzibą w Brukseli zostało ustanowione w listopadzie 2021 r. w ramach programu „Horyzont Europa” na okres kończący się w dniu 31 grudnia 2031 r.²³ Wspólne Przedsięwzięcie IHI zastąpiło Wspólne Przedsiębiorstwo na rzecz Realizacji Wspólnej Inicjatywy Technologicznej w zakresie Leków Innowacyjnych ustanowione w grudniu 2007 r. w ramach siódmego programu ramowego w zakresie badań naukowych (7PR) na okres dziesięciu lat²⁴ (Wspólne Przedsiębiorstwo IMI 1), którego czas trwania został w maju 2014 r. wydłużony w ramach programu „Horyzont 2020”²⁵ (Wspólne Przedsięwzięcie IMI 2).

3.4.2. Wspólne Przedsięwzięcie IHI jest partnerstwem publiczno-prywatnym skupiającym się na interdyscyplinarnych, zrównoważonych i ukierunkowanych na pacjenta badaniach i innowacjach w dziedzinie zdrowia. Jego członkami są UE, reprezentowana przez Komisję, oraz europejskie stowarzyszenia branżowe.

²³ Rozporządzenie Rady (UE) 2021/2085 ustanawiające wspólne przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont Europa”.

²⁴ Rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2008 ustanawiające Wspólne Przedsiębiorstwo na rzecz Realizacji Wspólnej Inicjatywy Technologicznej w zakresie Leków Innowacyjnych.

²⁵ Rozporządzenie Rady (UE) nr 557/2014 w sprawie ustanowienia Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Drugiej Inicjatywy w zakresie Leków Innowacyjnych.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia (IHI)

3.4.3. W *tabeli 3.4.1* przedstawiono najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia.

Tabela 3.4.1 – Najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia

	2023	2022	Zmiana
Dostępny budżet – środki na płatności (mln euro) ⁽¹⁾	225,9	174,8	29%
Dostępny budżet – środki na zobowiązania (mln euro) ⁽¹⁾	223,2	272,4	-18%
Stan zatrudnienia na dzień 31 grudnia ⁽²⁾	44	49	-10%

(1) Dostępny budżet obejmuje niewykorzystane środki z poprzednich lat, które zostały ponownie ujęte w budżecie Wspólnego Przedsięwzięcia na bieżący rok, dochody przeznaczone na określony cel i środki przydzielone na następny rok.

(2) W stanie zatrudnienia uwzględniono urzędników, pracowników zatrudnionych na czas określony i pracowników kontraktowych oraz oddelegowanych ekspertów krajowych.

Źródło: dane przekazane przez Wspólne Przedsięwzięcie.

3.4.4. Zmiany w wysokości budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia widoczne w *tabeli 3.4.1* wynikają w dużej mierze z tego, na jakim etapie wdrażania są w danym roku wieloletnie programy w dziedzinie badań naukowych i innowacji. Zwiększenie budżetu na płatności na 2023 r. pokrywało płatności okresowe związane z trwającymi projektami w ramach siódmego programu ramowego w zakresie badań naukowych (7PR) oraz programu „Horyzont 2020” oraz znaczne płatności zaliczkowe w związku z umowami o udzielenie dotacji i innymi umowami, które Wspólne Przedsięwzięcie planowało podpisać do końca 2023 r. w ramach programu „Horyzont Europa”.

Informacje leżące u podstaw poświadczenia wiarygodności

3.4.5. W sekcji **3.1** sprawozdania opisano podejście kontrolne przyjęte przez Trybunał, podstawę do sporządzenia opinii Trybunału, zadania kierownictwa Wspólnego Przedsięwzięcia IHI i osób odpowiedzialnych za zarządzanie, a także zadania Trybunału dotyczące kontroli sprawozdania finansowego i transakcji leżących u jego podstaw. Podpisy zamieszczone na s. **180** stanowią integralną część opinii.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia (IHI)

Poświadczenie wiarygodności przedstawione przez Europejski Trybunał Obrachunkowy Parlamentowi Europejskiemu i Radzie – sprawozdanie niezależnego kontrolera

Opinia

3.4.6. Trybunał zbadał:

- a) sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia IHI obejmujące sprawozdanie finansowe²⁶ oraz sprawozdanie z wykonania budżetu²⁷ za rok budżetowy zakończony 31 grudnia 2023 r.,
- b) legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania, zgodnie z postanowieniami art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

Wiarygodność rozliczeń

Opinia na temat wiarygodności rozliczeń

3.4.7. W opinii Trybunału sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia IHI za rok zakończony 31 grudnia 2023 r. przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach jego sytuację finansową na dzień 31 grudnia 2023 r. oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto za zakończony w tym dniu rok budżetowy, zgodnie z przepisami regulaminu finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia i z zasadami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji. Zasady te opierają się na powszechnie przyjętych międzynarodowych standardach rachunkowości sektora publicznego.

²⁶ Sprawozdanie finansowe składa się z bilansu, sprawozdania z finansowych wyników działalności, rachunku przepływów pieniężnych, zestawienia zmian w aktywach netto oraz opisu znaczących zasad (polityki) rachunkowości i informacji dodatkowej.

²⁷ Sprawozdanie z wykonania budżetu obejmuje sprawozdanie, które przedstawia zbiorczo wszystkie operacje budżetowe, i informację dodatkową.

Legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw rozliczeń

Dochody

Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń

3.4.8. W opinii Trybunału dochody leżące u podstaw rozliczeń Wspólnego Przedsięwzięcia IHI za rok zakończony w dniu 31 grudnia 2023 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Płatności

Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń

3.4.9. W opinii Trybunału płatności leżące u podstaw rozliczeń Wspólnego Przedsięwzięcia IHI za rok zakończony 31 grudnia 2023 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

3.4.10. Przedstawione poniżej uwagi nie podważają opinii Trybunału.

Uwagi dotyczące zarządzania budżetem

Wdrażanie programu 7PR

Do końca 2023 r. Wspólne Przedsięwzięcie nie zakończyło jeszcze wdrażania programu 7PR.

3.4.11. W tabeli [3.4.2](#) przedstawiono przegląd docelowych wartości wkładów, które miały zostać wniesione przez członków Wspólnego Przedsięwzięcia na poczet programu 7PR w porównaniu z poziomem wniesionych przez członków wkładów (pieniężnych i rzeczowych) uznanych w rocznym sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia za zatwierdzone i zgłoszone na koniec 2023 r.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia (IHI)

Tabela 3.4.2 – Wkłady członków na rzecz 7PR (w mln euro)

Członkowie	Wkłady wniesione przez członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym)				Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2023 r.)				
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	Działalność dodatkowa ⁽¹⁾	łącznie	Wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe	Zgłoszone, lecz niezatwierdzone wkłady rzeczowe	Wkłady rzeczowe z tytułu działalności dodatkowej	łącznie
UE (DG RTD)	966,0	34,0	nie dot.	1 000,0	938,4	nie dot.	nie dot.	nie dot.	938,4
Członkowie z sektora prywatnego	966,0	34,0	nie dot.	1 000,0	21,9	816,3	30,3	nie dot.	868,5
łącznie	1 932,0	68,0	nie dot.	2 000,0	960,3	816,3	30,3	nie dot.	1 806,9

(1) Działalność dodatkowa znajduje się poza zakresem kontroli Europejskiego Trybunału Obrachunkowego.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

3.4.12. Według stanu na koniec 2023 r. zobowiązania prawne UE i członków z sektora prywatnego dotyczące działań operacyjnych Wspólnego Przedsięwzięcia zostały osiągnięte w, odpowiednio, 97% i 95% docelowych wkładów na rzecz 7PR. W 2024 r., 11 lat po zakończeniu programu, Wspólne Przedsięwzięcie IHI zaplanowało zamknięcie ostatniego trwającego projektu w ramach 7PR na październik 2024 r. Następnie zamknie ono program.

Wdrażanie programu „Horyzont 2020”

3.4.13. W [tabeli 3.4.3.](#) przedstawiono przegląd docelowych wartości wkładów, które miały zostać wniesione przez członków Wspólnego Przedsięwzięcia na poczet programu „Horyzont 2020”, w porównaniu z poziomem wniesionych przez członków wkładów (pieniężnych i rzeczowych), które zostały uznane za zatwierdzone i zgłoszone na koniec 2023 r.

Tabela 3.4.3 – Wkłady członków na rzecz programu „Horyzont 2020” (w mln euro)

Członkowie	Wkłady wniesione przez członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym)				Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2023 r.)				
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	Działalność dodatkowa ⁽¹⁾	łącznie	Wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe	Zgłoszone, lecz niezatwierdzone wkłady rzeczowe	Wkłady rzeczowe z tytułu działalności dodatkowej	łącznie
UE (DG RTD)	1 595,4	42,6	nie dot.	1 638,0	1 125,0	nie dot.	nie dot.	nie dot.	1 125,0
EFPIA i partnerzy stowarzyszeni	1 595,4	42,6	nie dot.	1 638,0	39,3	1 072,3	182,3	nie dot.	1 293,9
łącznie	3 190,8	85,2	nie dot.	3 276,0	1 164,3	1 072,3	182,3	nie dot.	2 418,9

(1) Działalność dodatkowa znajduje się poza zakresem kontroli Europejskiego Trybunału Obrachunkowego.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia (IHI)

Wysokość zobowiązań prawnych członków sięgnęła 91% i 94% ich odpowiednich docelowych poziomów wkładów

3.4.14. Aby uzyskać pełen obraz tego, co udało się osiągnąć w ramach Wspólnego Przedsięwzięcia w odniesieniu do programu „Horyzont 2020”, należy również wziąć pod uwagę bieżący poziom zobowiązań operacyjnych jego członków, jeśli chodzi o podpisane umowy o udzielenie dotacji. Zobowiązania UE i członków z sektora prywatnego osiągnęły na koniec 2022 r. 91% i 94,4% ich odpowiednich docelowych wkładów. Na koniec 2023 r. Wspólne Przedsięwzięcie nadal było zobowiązane do wpłaty około 356,5 mln euro (tj. 24,6%) w nadchodzących latach na projekty, które nie zostały jeszcze ostatecznie zrealizowane, oraz do zatwierdzenia wkładów rzeczowych w wysokości 182,3 mln euro.

Wdrażanie programu „Horyzont Europa”

3.4.15. W tabeli 3.4.4 przedstawiono przegląd docelowych wartości wkładów członków, które mają zostać wniesione przez członków Wspólnego Przedsięwzięcia na poczet programu „Horyzont Europa”, w porównaniu z poziomem wniesionych przez członków wkładów (pieniężnych i rzeczowych), które zostały uznane za zatwierdzone i zgłoszone w rocznym sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia na koniec 2023 r.

Tabela 3.4.4 – Wkłady członków na rzecz programu „Horyzont Europa” (w mln euro)

Członkowie	Wkłady wniesione przez członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym)			Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2023 r.)				
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	łącznie	Zatwierdzone wkłady pieniężne	Niezatwierdzone wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe ⁽¹⁾	Zgłoszone, lecz niezatwierdzone wkłady rzeczowe ⁽¹⁾	łącznie
UE (DG RTD)	1 169,8	30,2	1 200,0	72,9	9,9	nie dot.	nie dot.	82,8
Członkowie z sektora prywatnego i członkowie stowarzyszeni	1 169,8	30,2	1 200,0	2,7	nie dot.	0,1	14,4	17,2
łącznie	2 339,6	60,4	2 400,0	75,6	9,9	0,1	14,4	100,0

(1) Obejmują wkłady rzeczowe z tytułu działalności operacyjnej oraz wkłady rzeczowe z tytułu działalności dodatkowej. Na poziomie Wspólnego Przedsięwzięcia wkłady rzeczowe z tytułu działalności dodatkowej nie mogą przekroczyć 40% łącznych wkładów rzeczowych wnoszonych przez członków prywatnych.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

3.4.16. Na koniec 2023 r. Wspólne Przedsięwzięcie przeznaczyło 382,2 mln euro na podpisane umowy o udzielenie dotacji w ramach programu „Horyzont Europa”, a jego członkowie z sektora prywatnego i partnerzy wnoszący wkład – 216 mln euro. Zatwierdzone wkłady pieniężne UE na rzecz Wspólnego Przedsięwzięcia w wysokości 72,9 mln euro dotyczyły głównie płatności zaliczkowych.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia (IHI)

Niski poziom wykonania budżetu na wydatki na infrastrukturę na 2023 r. (tytuł 2)

3.4.17. Na koniec 2023 r. wskaźniki wykonania budżetu na zobowiązania i płatności na infrastrukturę (tytuł 2) utrzymywały się na niskim poziomie i wynosiły odpowiednio 69% i 67%. Według Wspólnego Przedsięwzięcia wydatki na komunikację i wydarzenia znacznie spadły w 2023 r. ze względu na większe wykorzystanie możliwości spotkań i wydarzeń wirtualnych.

Uwagi dotyczące systemów zarządzania i kontroli

3.4.18. W odniesieniu do wydatków w ramach 7PR Wspólne Przedsięwzięcie do końca 2023 r. przeprowadziło audyty *ex post*. W związku z tym jako ostateczne poziomy błędu dla wydatków w ramach 7PR przyjęło reprezentatywny poziom błędu wynoszący 2,1% oraz poziom błędu rezydualnego wynoszący 0,8%. Jeśli chodzi o wydatki w ramach programów „Horyzont 2020” i „Horyzont Europa”, za audyty *ex post* odpowiada Wspólna Służba Audytu DG RTD Komisji. Wspólne Przedsięwzięcie poinformowało o reprezentatywnym poziomie błędu wynoszącym 2,6% i poziomie błędu rezydualnego sięgającym 1,6%²⁸ w wydatkach w ramach programu „Horyzont 2020” (rozliczenia i płatności końcowe). W przypadku programu „Horyzont Europa” Wspólna Służba Audytu przyjęła inne podejście audytowe – oparte na analizie ryzyka *ex post* – w związku z czym nie oblicza już reprezentatywnych poziomów błędu dla wspólnych przedsięwzięć. Pierwsze oparte na analizie ryzyka audyty *ex post* nie zostały jeszcze przeprowadzone, ponieważ pierwsze płatności okresowe planowane są dopiero na 2024 r.

3.4.19. W ramach oceny mechanizmów kontroli mających zastosowanie do płatności z tytułu działalności operacyjnej Wspólnego Przedsięwzięcia Trybunał zbadał losowo dobraną próbę płatności z programu „Horyzont 2020” dokonanych w 2023 r. na poziomie beneficjentów końcowych²⁹. W jednym przypadku Trybunał wykrył i skwantyfikował poważny błąd dotyczący niekwalifikowalnych kosztów osobowych, które obliczono przy zastosowaniu nieprawidłowej metody, a poza tym zadeklarowane koszty personelu dotyczyły pracowników zatrudnionych wyłącznie przy innych projektach.

²⁸ Skonsolidowane roczne sprawozdanie z działalności Wspólnego Przedsięwzięcia IHI za 2023 r., rozdział 4.1.

²⁹ W przypadku transakcji płatniczych z tytułu umów o udzielenie dotacji skontrolowanych u beneficjentów próg, powyżej którego zgłasza się błędy kwantyfikowalne, wynosi 1% kosztów objętych kontrolą.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia (IHI)

Uchybienia w opracowywaniu i ocenie istotnego postępowania o udzielenie zamówienia

3.4.20. W przypadku postępowania o udzielenie zamówienia na usługi analityczne o wartości około 0,5 mln euro przeprowadzonego w 2023 r. kontrola wewnętrzna Wspólnego Przedsięwzięcia nie wykryła uchybień w koncepcji przetargu ani w procesie oceny wniosków finansowych, które mogły doprowadzić do zakłócenia konkurencji. Jeżeli w przyszłych postępowaniach o udzielenie zamówienia uchybienia te nie zostaną usunięte, mogą skutkować nieprawidłowymi umowami i płatnościami.

Nieaktualny plan ciągłości działania i plan przywrócenia gotowości do pracy po wystąpieniu sytuacji nadzwyczajnej

3.4.21. Zgodnie z ramami kontroli wewnętrznej Wspólnego Przedsięwzięcia, [w oparciu o zasady kontroli wewnętrznej Komisji Europejskiej](#), organy UE powinny regularnie aktualizować i testować swoje plany ciągłości działania i powiązany plan przywrócenia gotowości do pracy po wystąpieniu sytuacji nadzwyczajnej, aby dostosować je do zmian organizacyjnych i nowych zagrożeń związanych ze środowiskiem operacyjnym. Wspólne Przedsięwzięcie wraz z innymi wspólnymi przedsięwzięciami zlokalizowanymi w tym samym budynku w Brukseli przyjęło w 2018 r. wspólny plan ciągłości działania i plan przywrócenia gotowości. Współuczestniczące w planach wspólne przedsięwzięcia po raz ostatni zaktualizowały jednak wspólny plan ciągłości działania w lutym 2020 r., a wspólny plan przywrócenia gotowości przetestowały w styczniu 2019 r. W związku z tym plany te nie odzwierciedlają obecnie istotnych zmian w środowisku operacyjnym Wspólnego Przedsięwzięcia, które zaszły od tego czasu, takich jak powołanie nowego kierownictwa Wspólnego Przedsięwzięcia odpowiedzialnego za plan ciągłości działania, zmiany w informatycznych systemach operacyjnych, zwiększenie liczby pracowników wykonujących swoje zadania zdalnie oraz nowe zagrożenia dla cyberbezpieczeństwa.

Monitorowanie działań podjętych w związku z uwagami z ubiegłych lat

3.4.22. Przegląd działań naprawczych podjętych w wyniku uwag zgłoszonych przez Trybunał w ubiegłych latach przedstawiono w [załączniku](#).

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia (IHI)

Załącznik

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze i inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału
1	2022	<p>W sprawozdaniu finansowym za 2022 r. Wspólne Przedsięwzięcie nie podało ważnych informacji dotyczących wkładów uczestników na poziomie programów, istotnych w kontekście wykazania pełnych osiągnięć Wspólnego Przedsięwzięcia na koniec roku.</p> <p>W szczególności Wspólne Przedsięwzięcie nie porównało kwot wkładów wniesionych przez poszczególne kategorie uczestników w ramach poszczególnych programów według stanu na koniec roku z docelowymi wartościami wkładów przewidzianymi dla danego programu.</p>	<p>Szczegółowe informacje na temat różnych rodzajów wkładów członków przedstawiono w rocznym sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia za 2023 r. na poziomie programu. Informacje te umożliwiają również porównanie faktycznych osiągnięć z celami prawnymi.</p>	Kwestia zamknięta

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia (IHI)

Odpowiedź Wspólnego Przedsięwzięcia

3.4.14. Sytuacja ta była spowodowana głównie faktem, że w zaproszeniach do składania wniosków na 2019 r. nie wykorzystano około 139 mln EUR z planowanego unijnego finansowania. Decyzją Rady Zarządzającej Wspólnego Przedsięwzięcia budżet UE został odpowiednio zmniejszony.

Biorąc pod uwagę cały program IMI2, wysoki poziom zobowiązań prawnych członków prywatnych związanych z działaniami Wspólnego Przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont 2020” przewyższa zobowiązania UE. Na koniec 2023 r. realizowanych było jeszcze 59 projektów w ramach programu „Horyzont 2020”. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia liczy zatem, że osiągnie cele programu określone w rozporządzeniu Rady nr 557/2014 i będzie kontynuować realizację programu „Horyzont 2020” do 2028/2029 r.

3.4.17. Na koniec 2023 r. niewykorzystana kwota środków na płatności w ramach budżetu na wydatki na infrastrukturę (tytuł 2) wyniosła około 1 mln euro (lub 0,5% całkowitego budżetu na płatności Wspólnego Przedsięwzięcia na 2023 r.).

3.4.20. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia z dużą powagą traktuje uwagi Trybunału i podejmuje działania mające na celu wyeliminowanie zidentyfikowanych niedociągnięć, które wynikały głównie z braku zasobów i konkretnych kompetencji, a także presji czasowej.

W międzyczasie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia wprowadziło następujące środki naprawcze:

- przegląd wewnętrznych procesów i przepływów pracy wyznaczających właściciela danego procesu, a także zasadę „dwóch par oczu” w celu wzmocnienia procesu weryfikacji dokumentacji dotyczącej zamówień publicznych;
- obowiązkowe, regularne szkolenia dla wszystkich pracowników zaangażowanych w zadania związane z zamówieniami publicznymi;
- jeszcze większy stopień wykorzystania międzyinstytucjonalnych umów ramowych.

Do końca 2024 r. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia zacznie korzystać z narzędzia do zarządzania zamówieniami publicznymi (PPMT). Oczekuje się, że narzędzie to przyczyni się do dalszej harmonizacji przepływów pracy, wyeliminuje niedociągnięcia proceduralne i zapewni przestrzeganie podziału obowiązków i zasady „dwóch par oczu”.

3.4.21. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia, wraz z innymi Wspólnymi Przedsięwzięciami, określiło ustalenia dotyczące zaplecza administracyjnego w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT), zgodnie z art. 13 jednolitego aktu podstawowego. Ustalenia te obejmują zarządzanie ICT w ramach

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia (IHI)

Wspólnego Przedsięwzięcia, zarządzanie wspólną infrastrukturą ICT oraz zarządzanie narzędziami i usługami ICT, a także zarządzanie bezpieczeństwem i przestrzeganiem przepisów (w tym cyberbezpieczeństwem).

Wspólny roczny plan prac grupy na 2024 r. został przyjęty w dniu 15 grudnia 2023 r. i zawiera konkretne działania mające na celu przegląd i aktualizację planu ciągłości działania i planu przywrócenia gotowości do pracy po wystąpieniu sytuacji nadzwyczajnej w 2024 r. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia kieruje realizacją tego działania, a w lipcu 2024 r. przedstawiło projekt tych planów do konsultacji między Wspólnymi Przedsięwzięciami, a następnie jego przyjęcia.

3.5. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czystego Wodoru (Clean H2)

Wstęp

3.5.1. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czystego Wodoru (Clean H2) z siedzibą w Brukseli zostało ustanowione w listopadzie 2021 r. w ramach programu „Horyzont Europa” na okres kończący się w dniu 31 grudnia 2031 r.³⁰ Wspólne Przedsięwzięcie Clean H2 zastąpiło Wspólne Przedsiębiorstwo na rzecz Technologii Ogniw Paliwowych i Technologii Wodorowych, ustanowione w maju 2008 r. w ramach siódmego programu ramowego w zakresie badań naukowych (7PR) na okres do 31 grudnia 2017 r.³¹ (Wspólne Przedsiębiorstwo FCH 1), którego czas trwania w maju 2014 r. został wydłużony w ramach programu „Horyzont 2020”³² (Wspólne Przedsięwzięcie FCH 2).

3.5.2. Wspólne Przedsięwzięcie Clean H2 jest partnerstwem publiczno-prywatnym działającym w zakresie badań i innowacji w dziedzinie technologii ogniw paliwowych i technologii wodorowych. Jego członkami założycielami są UE, reprezentowana przez Komisję, zrzeszenie branżowe (Hydrogen Europe) oraz zrzeszenie podmiotów badawczych (Hydrogen Europe Research).

3.5.3. W *tabeli 3.5.1* przedstawiono najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia.

³⁰ Rozporządzenie Rady (UE) 2021/2085 ustanawiające wspólne przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont Europa”.

³¹ Rozporządzenie Rady (WE) nr 521/2008 ustanawiające wspólne przedsiębiorstwo na rzecz technologii ogniw paliwowych i technologii wodorowych.

³² Rozporządzenie Rady (UE) nr 559/2014 w sprawie ustanowienia Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Technologii Ogniw Paliwowych i Technologii Wodorowych 2.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czystego Wodoru (Clean H2)

Tabela 3.5.1 – Najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia

	2023	2022	Zmiana
Dostępny budżet – środki na płatności (mln euro) ⁽¹⁾	327,8	118,3	177%
Dostępny budżet – środki na zobowiązania (mln euro) ⁽¹⁾	268,9	314,3	-14%
Stan zatrudnienia na dzień 31 grudnia ⁽²⁾	28	29	-3%

(1) Dostępny budżet obejmuje niewykorzystane środki z poprzednich lat, które zostały ponownie ujęte w budżecie Wspólnego Przedsięwzięcia na bieżący rok, dochody przeznaczone na określony cel i środki przydzielone na następny rok.

(2) W stanie zatrudnienia uwzględniono urzędników, pracowników zatrudnionych na czas określony i pracowników kontraktowych oraz oddelegowanych ekspertów krajowych.

Źródło: dane przekazane przez Wspólne Przedsięwzięcie.

3.5.4. Zmiany w wysokości budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia widoczne w [tabeli 3.5.1](#) wynikają w dużej mierze z tego, na jakim etapie wdrażania są w danym roku wieloletnie programy w dziedzinie badań naukowych i innowacji. Znaczny wzrost budżetu na płatności na 2023 r., który obejmował dodatkowe 36 mln euro ze środków RePowerEU, miał pokryć płatności okresowe związane z trwającymi projektami w ramach siódmego programu ramowego w zakresie badań naukowych (7PR) oraz programu „Horyzont 2020”, a także znaczne płatności zaliczkowe w związku z umowami o udzielenie dotacji i innymi umowami, które Wspólne Przedsięwzięcie planowało podpisać do końca 2023 r. w ramach programu „Horyzont Europa” i RePowerEU.

Informacje leżące u podstaw poświadczenia wiarygodności

3.5.5. W sekcji [3.1](#) sprawozdania opisano podejście kontrolne przyjęte przez Trybunał, podstawę do sporządzenia opinii Trybunału, zadania kierownictwa Wspólnego Przedsięwzięcia Clean H2 i osób odpowiedzialnych za zarządzanie, a także zadania Trybunału dotyczące kontroli sprawozdania finansowego i transakcji leżących u jego podstaw. Podpisy zamieszczone na s. [180](#) stanowią integralną część opinii.

Poświadczenie wiarygodności przedstawione przez Europejski Trybunał Obrachunkowy Parlamentowi Europejskiemu i Radzie – sprawozdanie niezależnego kontrolera

Opinia

3.5.6. Trybunał zbadał:

- a) sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia Clean H2 obejmujące sprawozdanie finansowe³³ oraz sprawozdanie z wykonania budżetu³⁴ za rok budżetowy zakończony 31 grudnia 2023 r.,
- b) legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania, zgodnie z postanowieniami art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

Wiarygodność rozliczeń

Opinia na temat wiarygodności rozliczeń

3.5.7. W opinii Trybunału sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia Clean H2 za rok zakończony 31 grudnia 2023 r. przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach jego sytuację finansową na dzień 31 grudnia 2023 r. oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto za zakończony w tym dniu rok budżetowy, zgodnie z przepisami regulaminu finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia i z zasadami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji. Zasady te opierają się na powszechnie przyjętych międzynarodowych standardach rachunkowości sektora publicznego.

³³ Sprawozdanie finansowe składa się z bilansu, sprawozdania z finansowych wyników działalności, rachunku przepływów pieniężnych, zestawienia zmian w aktywach netto oraz opisu znaczących zasad (polityki) rachunkowości i informacji dodatkowej.

³⁴ Sprawozdanie z wykonania budżetu obejmuje sprawozdanie, które przedstawia zbiorczo wszystkie operacje budżetowe, i informację dodatkową.

Legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw rozliczeń

Dochody

Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń

3.5.8. W opinii Trybunału dochody leżące u podstaw rozliczeń Wspólnego Przedsięwzięcia Clean H2 za rok zakończony w dniu 31 grudnia 2023 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Płatności

Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń

3.5.9. W opinii Trybunału płatności leżące u podstaw rozliczeń Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czystego Wodoru za rok zakończony 31 grudnia 2023 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

3.5.10. Przedstawione poniżej uwagi nie podważają opinii Trybunału.

Uwagi dotyczące zarządzania budżetem

Wdrażanie programu 7PR

Wspólne Przedsięwzięcie zamknęło program 7PR w 2023 r., osiągając wartości wkładów nieznacznie niższe niż docelowe

3.5.11. W tabeli [3.5.2](#) przedstawiono przegląd docelowych wartości wkładów, które miały zostać wniesione przez członków Wspólnego Przedsięwzięcia na poczet programu 7PR w porównaniu z poziomem wniesionych przez członków wkładów (pieniężnych i rzeczowych) uznanych w rocznym sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia za zatwierdzone i zgłoszone na koniec 2023 r.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czystego Wodoru (Clean H2)

Tabela 3.5.2 – Wkłady członków na rzecz 7PR (w mln euro)

Członkowie	Wkłady członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym i decyzjami prawnymi)				Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2023 r.)				
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	Działalność dodatkowa ⁽¹⁾	łącznie	Wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe	Zgłoszone, lecz niezatwierdzone wkłady rzeczowe	Wkłady rzeczowe z tytułu działalności dodatkowej	łącznie
UE (DG RTD)	450,0	20,0	nie dot.	470,0	410,4	19,1	nie dot.	nie dot.	429,5
Członkowie z sektora prywatnego	450,0	20,0	nie dot.	470,0	17,9	457,8	0,0	nie dot.	475,7
łącznie	900,0	40,0	nie dot.	940,0	428,3	476,9	0,0	nie dot.	905,2

(1) Działalność dodatkowa znajduje się poza zakresem kontroli Europejskiego Trybunału Obrachunkowego.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

3.5.12. W 2023 r., 10 lat po zakończeniu programu 7PR, Wspólne Przedsięwzięcie dokonało płatności końcowej w wysokości około 3 mln euro i zatwierdziło wszystkie wkłady rzeczowe zadeklarowane przez członków z sektora prywatnego. Wspólne Przedsięwzięcie zamknęło program, osiągając 96% wartości docelowych wkładów prawnych członków na rzecz działań operacyjnych.

Wdrażanie programu „Horyzont 2020”

3.5.13. W tabeli 3.5.3 przedstawiono przegląd docelowych wartości wkładów, które miały zostać wniesione przez członków Wspólnego Przedsięwzięcia na poczet programu „Horyzont 2020” w porównaniu z poziomem wniesionych przez członków wkładów (pieniężnych i rzeczowych) uznanych w rocznym sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia za zatwierdzone i zgłoszone na koniec 2023 r.

Tabela 3.5.3 – Wkłady członków na rzecz programu „Horyzont 2020” (w mln euro)

Członkowie	Wkłady członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym i decyzjami prawnymi)				Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2023 r.)				
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	Działalność dodatkowa ⁽¹⁾	łącznie	Wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe	Zgłoszone, lecz niezatwierdzone wkłady rzeczowe	Wkłady rzeczowe z tytułu działalności dodatkowej	łącznie
UE (DG RTD)	646,0	19,0	nie dot.	665,0	634,4	nie dot.	nie dot.	nie dot.	634,4
Członkowie z sektora prywatnego	76,0	19,0	285,0	380,0	18,2	68,8	47,7	1 039,1	1 173,8
łącznie	722,0	38,0	285,0	1 045,0	652,6	68,8	47,7	1 039,1	1 808,2

(1) Działalność dodatkowa znajduje się poza zakresem kontroli Europejskiego Trybunału Obrachunkowego.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czystego Wodoru (Clean H2)

Wysokość zobowiązań członków osiągnięta docelowy poziom wkładów

3.5.14. Aby uzyskać pełen obraz osiągnięć w ramach Wspólnego Przedsięwzięcia w realizacji programu „Horyzont 2020”, należy również wziąć pod uwagę bieżący poziom zobowiązań operacyjnych jego członków, jeśli chodzi o podpisane umowy o udzielenie dotacji i udzielone zamówienia. Zobowiązania członków dotyczące działań operacyjnych i dodatkowych Wspólnego Przedsięwzięcia przekroczyły już poziom docelowych wkładów operacyjnych na koniec 2022 r. Na koniec 2023 r. Wspólne Przedsięwzięcie nadal było zobowiązane do wpłaty około 53 mln euro (tj. 8%) w nadchodzących latach na projekty i umowy, które nie zostały jeszcze ostatecznie zrealizowane, oraz do zatwierdzenia wkładów rzeczowych w wysokości 47,7 mln euro na rzecz działań operacyjnych.

Wykonanie budżetu na płatności operacyjne na 2023 r. w odniesieniu do działań w ramach programu „Horyzont 2020” było opóźnione

3.5.15. W 2023 r. Wspólne Przedsięwzięcie nie uzyskało żadnych nowych środków na zobowiązania z tytułu działalności operacyjnej, ponieważ ostatni ogłoszony przez nie nabór wniosków w ramach programu „Horyzont 2020” zakończył się w 2020 r. Wskaźnik wykorzystania środków na płatności z tytułu działalności operacyjnej spadł do poziomu 69% (w 2022 r. było to 81%). Według Wspólnego Przedsięwzięcia wynikało to z faktu, że beneficjenci złożonych działań innowacyjnych, które wymagały współfinansowania krajowego i regionalnego, opóźnili realizację projektów lub ich sprawozdawczość finansową. Ponadto Wspólne Przedsięwzięcie poinformowało, że w 2023 r. beneficjenci nadal borykali się z rosnącymi kosztami i problemami z dostawami, wynikającymi z pandemii COVID-19 i z agresji Rosji na Ukrainę. W związku z tym stanem rzeczy konieczne było wydłużenie czasu trwania kilku ważnych działań innowacyjnych w ramach programu „Horyzont 2020” i przeniesienie płatności na 2024 r.

Realizacja programu „Horyzont Europa”, w tym RePowerEU

3.5.16. W tabeli 3.5.4 przedstawiono przegląd docelowych wartości wkładów, które miały zostać wniesione przez członków Wspólnego Przedsięwzięcia na poczet programu „Horyzont Europa” w porównaniu z poziomem wniesionych przez członków wkładów

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czystego Wodoru (Clean H2)

(pieniężnych i rzeczowych), które zostały uznane w rocznym sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia za zatwierdzone i zgłoszone na koniec 2023 r.

Tabela 3.5.4 – Wkłady członków na rzecz programów „Horyzont Europa”, w tym RePowerEU (w mln euro)

Członkowie	Wkłady wniesione przez członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym)			Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2023 r.)				
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	łącznie	Zatwierdzone wkłady pieniężne	Niezatwierdzone wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe ⁽¹⁾	Zgłoszone, lecz niezatwierdzone wkłady rzeczowe ⁽¹⁾	łącznie
UE (DG RTD)	1 169,8	30,2	1 200,0	277,8	61,1	nie dot.	nie dot.	338,9
Członkowie z sektora prywatnego	969,8	30,2	1 000,0	0,0	nie dot.	685,3	247,2	932,5
łącznie	2 139,6	60,4	2 200,0	277,8	61,1	685,3	247,2	1 271,4

(1) Obejmują wkłady rzeczowe z tytułu działalności operacyjnej oraz wkłady rzeczowe z tytułu działalności dodatkowej.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

Zaawansowane wdrażanie programów „Horyzont Europa”, w tym RePowerEU

3.5.17. Do końca 2023 r. Wspólne Przedsięwzięcie przeznaczyło 452 mln euro na podpisane umowy o udzielenie dotacji i umowy w ramach programu „Horyzont Europa”. Komisja przekazała dodatkowe 200 mln euro z programu RePowerEU na rzecz programu „Horyzont Europa” w ramach Wspólnego Przedsięwzięcia w celu podwojenia liczby dolin wodorowych; środki zostaną wdrożone przez Wspólne Przedsięwzięcie w latach 2023–2025. Zatwierdzone wkłady pieniężne UE na rzecz Wspólnego Przedsięwzięcia w wysokości 277,8 mln euro dotyczyły głównie płatności zaliczkowych. Jednocześnie członkowie prywatni zgłosili wkłady niepieniężne w wysokości około 932,5 mld euro, z czego około 685,3 mld euro dotyczyło zatwierdzonych wkładów niepieniężnych na rzecz działań dodatkowych.

Poziom wykonania budżetu na wydatki na infrastrukturę na 2023 r. (tytuł 2) jest nadal niski

3.5.18. Na koniec 2023 r. wskaźniki wykonania budżetu na zobowiązania administracyjne i wydatki na infrastrukturę (tytuł 2) pomimo wzrostu utrzymywały się wciąż na niskim poziomie i wynosiły odpowiednio 71% i 61% (w 2022 r. było to: 62% i 51%). Według Wspólnego Przedsięwzięcia zawarcie dwóch ważnych umów ramowych zostało zawieszona. W związku z tym nie można było podpisać powiązanych planowanych umów szczegółowych, a płatności musiały zostać przeniesione na 2024 r.

Uwagi dotyczące systemów zarządzania i kontroli

3.5.19. W odniesieniu do wydatków w ramach 7PR Wspólne Przedsięwzięcie do końca 2021 r. przeprowadziło audyty *ex post*. W związku z tym jako ostateczne poziomy błędu dla wydatków w ramach 7PR przyjęło reprezentatywny poziom błędu wynoszący 2,0% oraz poziom błędu rezydualnego wynoszący 1,1%, czyli wartości osiągnięte na koniec 2021 r. Jeśli chodzi o wydatki w ramach programów „Horyzont 2020” i „Horyzont Europa”, za audyty *ex post* odpowiada Wspólna Służba Audytu DG RTD Komisji. Wspólne Przedsięwzięcie poinformowało o reprezentatywnym poziomie błędu wynoszącym 2,8% i poziomie błędu rezydualnego sięgającym 0,6%³⁵ w wydatkach w ramach programu „Horyzont 2020” (rozliczenia i płatności końcowe). W przypadku programu „Horyzont Europa” Wspólna Służba Audytu przyjęła inne podejście audytowe – oparte na analizie ryzyka *ex post* – w związku z czym nie oblicza już reprezentatywnych poziomów błędu dla wspólnych przedsięwzięć. Pierwsze oparte na analizie ryzyka audyty *ex post* nie zostały jeszcze przeprowadzone, ponieważ pierwsze płatności okresowe planowane są dopiero na 2024 r.

3.5.20. W ramach oceny mechanizmów kontroli mających zastosowanie do płatności z tytułu działalności operacyjnej Wspólnego Przedsięwzięcia Trybunał zbadał losowo dobraną próbę płatności z programu „Horyzont 2020” dokonanych w 2023 r. na poziomie beneficjentów końcowych³⁶. W jednym przypadku Trybunał wykrył i skwantyfikował poważny błąd wynikający z nieprawidłowego złożenia wniosku o zwrot podlegającego odliczeniu podatku od wartości dodanej.

Nieaktualny plan ciągłości działania i plan przywrócenia gotowości do pracy po wystąpieniu sytuacji nadzwyczajnej

3.5.21. Zgodnie z ramami kontroli wewnętrznej Wspólnego Przedsięwzięcia, w oparciu o zasady kontroli wewnętrznej Komisji Europejskiej, organy UE powinny regularnie aktualizować i testować swoje plany ciągłości działania i powiązany plan przywrócenia gotowości do pracy po wystąpieniu sytuacji nadzwyczajnej, aby dostosować je do zmian organizacyjnych i nowych zagrożeń związanych ze środowiskiem operacyjnym. Wspólne Przedsięwzięcie wraz z innymi wspólnymi przedsięwzięciami zlokalizowanymi w tym samym budynku w Brukseli przyjęło w 2018 r. wspólny plan ciągłości działania i plan przywrócenia gotowości do pracy. Współuczestniczące w planach wspólne przedsięwzięcia po raz ostatni zaktualizowały jednak wspólny plan ciągłości działania w lutym 2020 r., a wspólny plan

³⁵ Skonsolidowane roczne sprawozdanie z działalności Wspólnego Przedsięwzięcia Clean H2 za 2023 r., rozdział 4.1.

³⁶ W przypadku transakcji płatniczych z tytułu umów o udzielenie dotacji skontrolowanych u beneficjentów próg, powyżej którego zgłasza się błędy kwantyfikowalne, wynosi 1% kosztów objętych kontrolą.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czystego Wodoru (Clean H2)

przywrócenia gotowości przetestowały w styczniu 2019 r. W związku z tym plany te nie odzwierciedlają obecnie istotnych zmian w środowisku operacyjnym Wspólnego Przedsięwzięcia, które zaszły od tego czasu, takich jak powołanie nowego kierownictwa Wspólnego Przedsięwzięcia odpowiedzialnego za plan ciągłości działania, zmiany w informatycznych systemach operacyjnych, zwiększenie liczby pracowników wykonujących swoje zadania zdalnie oraz nowe zagrożenia dla cyberbezpieczeństwa.

Brak polityki kontroli wewnętrznej w odniesieniu do funkcji newralgicznych

3.5.22. Funkcje newralgiczne, zarówno potencjalne, jak i istniejące, należy określić i zarządzać nimi zgodnie z ramami kontroli wewnętrznej Wspólnego Przedsięwzięcia [opartymi na zasadach kontroli wewnętrznej Komisji Europejskiej](#). Według stanu na koniec 2023 r. we Wspólnym Przedsięwzięciu nie wprowadzono jeszcze polityki zarządzania newralgicznymi funkcjami w celu monitorowania powiązanych systemów kontroli wewnętrznej. Taka polityka zapewnia niezbędną kontrolę wewnętrzną, umożliwiającą wspólnemu przedsięwzięciu identyfikację newralgicznych funkcji, aktualizowanie ich oraz określenie odpowiednich środków kontroli w celu zapobiegania ryzyku niewłaściwych lub nieuczciwych działań takich jak nieuczciwa sprawozdawczość, utrata aktywów, ujawnianie informacji szczególnie chronionych i korupcja, lub w celu ograniczanie tego ryzyka.

Monitorowanie działań podjętych w związku z uwagami z ubiegłych lat

3.5.23. Przegląd działań naprawczych podjętych w wyniku uwag zgłoszonych przez Trybunał w ubiegłych latach przedstawiono w [załączniku](#).

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czystego Wodoru (Clean H2)

Załącznik

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze i inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału
1	2022	W sprawozdaniu finansowym za 2022 r. Wspólne Przedsięwzięcie nie podało ważnych informacji dotyczących wkładów uczestników na poziomie programów, istotnych w kontekście wykazania pełnych osiągnięć Wspólnego Przedsięwzięcia na koniec roku. W szczególności Wspólne Przedsięwzięcie nie porównało kwot wkładów wniesionych przez poszczególne kategorie uczestników w ramach poszczególnych programów według stanu na koniec roku z docelowymi wartościami wkładów przewidzianymi dla danego programu.	Szczegółowe informacje na temat różnych rodzajów wkładów członków przedstawiono w rocznym sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia za 2023 r. na poziomie programu. Informacje te umożliwiają również porównanie faktycznych osiągnięć z celami prawnymi.	Kwestia zamknięta
2	2022	Wskaźnik wykorzystania środków na płatności z tytułu działalności operacyjnej w ramach programu „Horyzont 2020” wyniósł 81% (w 2021 r. sięgnął 88%), co według Wspólnego Przedsięwzięcia wynikało z rosnących kosztów i problemów z dostawami, z jakimi mierzyli się beneficjenci w związku z pandemią COVID-19 i z agresją Rosji na Ukrainę. W związku z tym stanem rzeczy konieczne było wydłużenie czasu trwania większości projektów w ramach programu „Horyzont 2020” i przeniesienie płatności końcowych na 2023 r.	Wskaźnik wykorzystania środków na płatności z tytułu działalności operacyjnej w ramach programu „Horyzont 2020” zmniejszył się do 69% głównie z przyczyn zewnętrznych znajdujących się poza kontrolą Wspólnego Przedsięwzięcia (zob. pkt 3.5.15).	Kwestia otwarta

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czystego Wodoru (Clean H2)

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze i inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału
3	2022	Na koniec 2022 r. wskaźniki wykonania budżetu administracyjnego (tytuł 2) były na niskim poziomie – 62% w przypadku środków na zobowiązania i 51% w przypadku środków na płatności.	Wskaźniki wykonania budżetu na wydatki na infrastrukturę na 2023 r. pozostały niskie i wyniosły 71% w przypadku środków na zobowiązania i 61% w przypadku środków na płatności (zob. pkt 3.5.18).	Kwestia otwarta
4	2022	Zgodnie z regulaminem pracowniczym ³⁷ i wytycznymi Wspólnego Przedsięwzięcia komitet pracowniczy powinien wyznaczyć co najmniej jednego członka komisji rekrutacyjnej przeprowadzającej nabór zewnętrzny. Trybunał ustalił, że w skład komisji rekrutacyjnej przeprowadzającej nabór objęty kontrolą nie wchodził członek wyznaczony przez komitet pracowniczy.	Wspólne Przedsięwzięcie ustanowiło swój własny komitet pracowniczy w 2023 r.	Kwestia zamknięta

³⁷ Art. 9 w połączeniu z art. 1a.

Odpowiedź Wspólnego Przedsięwzięcia

3.5.12. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czystego Wodoru zgadza się, że Wspólne Przedsięwzięcie zamknęło program 7PR na poziomie 96% łącznych obowiązujących docelowych wartości wkładów członków na działania operacyjne. Należy jednak zauważyć, że członkowie z sektora prywatnego osiągnęli 101,2% docelowych wartości wkładów.

3.5.18. Na koniec 2023 r. niewykorzystana kwota środków na płatności w ramach budżetu na wydatki na infrastrukturę (tytuł 2) wynosiła około 1,3 mln EUR (czyli 0,4% całkowitego budżetu na płatności Wspólnego Przedsięwzięcia na 2023 r.).

3.5.20. Błąd zidentyfikowany w jednej losowo wybranej i skontrolowanej płatności w ramach programu „Horyzont 2020” dotyczył kwoty 203 000 EUR (lub 0,2% łącznych płatności Wspólnego Przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont 2020”) i obejmował niekwalifikowalny podatek od wartości dodanej (VAT).

3.5.21. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czystego Wodoru wraz z innymi wspólnymi przedsięwzięciami opracowało ustalenia dotyczące zaplecza administracyjnego dla technologii informacyjno-komunikacyjnych zgodnie z art. 13 jednolitego aktu podstawowego. Ustalenia te obejmują zarządzanie ICT w ramach wspólnego przedsięwzięcia, zarządzanie wspólną infrastrukturą ICT, zarządzanie narzędziami i usługami ICT, a także zarządzanie bezpieczeństwem i przestrzeganiem przepisów (w tym cyberbezpieczeństwo). Wspólny roczny plan prac na 2024 r. (przyjęty w dniu 15 grudnia 2023 r.) obejmuje między innymi konkretne działania dotyczące przeglądu i aktualizacji planu ciągłości działania/planu przywrócenia gotowości do pracy po katastrofie w 2024 r. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia kieruje realizacją tego działania i zamierza przedstawić w lipcu 2024 r. projekt tych planów do konsultacji między wspólnymi przedsięwzięciami, a następnie ich przyjęcia.

3.5.22. Obecnie wdrażane są środki kontroli wewnętrznej w celu ograniczenia ryzyka związanego z newralgicznymi stanowiskami, takie jak podział obowiązków w celu zapewnienia zgodności z zasadą „czworga oczu”, podpisane oświadczenia o braku konfliktu interesów, podpisane oświadczenia dotyczące zaangażowania i niezależności oraz szkolenia w zakresie etyki, ochrony danych i zarządzania informacjami szczególnie chronionymi. Przyszła polityka Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czystego Wodoru dotycząca newralgicznych stanowisk określi role i obowiązki, wyjaśni definicje, zapewni odpowiednie zasady i metodologię, wykaz potencjalnych newralgicznych stanowisk oraz środki ograniczające.

3.6. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów

Wstęp

3.6.1. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów z siedzibą w Brukseli zostało ustanowione we wrześniu 2023 r. w ramach programów „Horyzont Europa” i „Cyfrowa Europa” na okres do 31 grudnia 2031 r. w drodze zmiany Jednolitego Aktu Podstawowego³⁸. Zastąpiło ono Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Kluczowych Technologii Cyfrowych (KDT), które ustanowiono w listopadzie 2021 r. w ramach programu „Horyzont Europa”³⁹.

3.6.2. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów ma na celu wspieranie rozwoju innowacyjnych technologii półprzewodnikowych nowej generacji i wzmacnianie europejskich zdolności w zakresie produkcji czipów w ramach inicjatywy „Czipy dla Europy”. Jego członkami są UE, reprezentowana przez Komisję, państwa uczestniczące oraz europejskie stowarzyszenia branżowe.

3.6.3. W tabeli 3.6.1 przedstawiono najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia.

Tabela 3.6.1 – Najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia

	2023	2022	Zmiana
Dostępny budżet – środki na płatności (mln euro) ⁽¹⁾	518,4	222,2	133%
Dostępny budżet – środki na zobowiązania (mln euro) ⁽¹⁾	835,7	261,4	220%
Stan zatrudnienia na dzień 31 grudnia ⁽²⁾	33	25	32%

(1) Dostępny budżet obejmuje niewykorzystane środki z poprzednich lat, które zostały ponownie ujęte w budżecie Wspólnego Przedsięwzięcia na bieżący rok, dochody przeznaczone na określony cel i środki przydzielone na następny rok.

(2) W stanie zatrudnienia uwzględniono urzędników, pracowników zatrudnionych na czas określony i pracowników kontraktowych oraz oddelegowanych ekspertów krajowych.

Źródło: dane przekazane przez Wspólne Przedsięwzięcie.

³⁸ Rozporządzenie Rady (UE) 2023/1782 w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) 2021/2085 ustanawiającego wspólne przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont Europa” w odniesieniu do Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów.

³⁹ Rozporządzenie Rady (UE) 2021/2085 ustanawiające wspólne przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont Europa”.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów

3.6.4. Znaczny wzrost budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia na zobowiązania i płatności, jak pokazano w [tabeli 3.6.1](#), wynikał ze zmiany Jednolitego Aktu Podstawowego z 2023 r.⁴⁰, w wyniku której Wspólne Przedsięwzięcie KDT zostało przekształcone we Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów.

Informacje leżące u podstaw poświadczenia wiarygodności

3.6.5. W sekcji [3.1](#) sprawozdania opisano podejście kontrolne przyjęte przez Trybunał, podstawę do sporządzenia opinii Trybunału, zadania kierownictwa Wspólnego Przedsięwzięcia do spraw Czipów i osób odpowiedzialnych za zarządzanie, a także zadania Trybunału dotyczące kontroli sprawozdania finansowego i transakcji leżących u jego podstaw. Podpisy zamieszczone na s. [180](#) stanowią integralną część opinii.

Poświadczenie wiarygodności przedstawione przez Europejski Trybunał Obrachunkowy Parlamentowi Europejskiemu i Radzie – sprawozdanie niezależnego kontrolera

Opinia

3.6.6. Trybunał zbadał:

- a) sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów obejmujące sprawozdanie finansowe⁴¹ oraz sprawozdanie z wykonania budżetu⁴² za rok budżetowy zakończony 31 grudnia 2023 r.,
- b) legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania, zgodnie z postanowieniami art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

⁴⁰ Rozporządzenie Rady (UE) 2023/1782 w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) 2021/2085 ustanawiającego wspólne przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont Europa” w odniesieniu do Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów.

⁴¹ Sprawozdanie finansowe składa się z bilansu, sprawozdania z finansowych wyników działalności, rachunku przepływów pieniężnych, zestawienia zmian w aktywach netto oraz opisu znaczących zasad (polityki) rachunkowości i informacji dodatkowej.

⁴² Sprawozdanie z wykonania budżetu obejmuje sprawozdanie, które przedstawia zbiorczo wszystkie operacje budżetowe, i informację dodatkową.

Wiarygodność rozliczeń

Opinia na temat wiarygodności rozliczeń

3.6.7. W opinii Trybunału sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów za rok zakończony 31 grudnia 2023 r. przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach jego sytuację finansową na dzień 31 grudnia 2023 r. oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto za zakończony w tym dniu rok budżetowy, zgodnie z przepisami regulaminu finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia i z zasadami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji. Zasady te opierają się na powszechnie przyjętych międzynarodowych standardach rachunkowości sektora publicznego.

Legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw rozliczeń

Dochody

Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń

3.6.8. W opinii Trybunału dochody leżące u podstaw rozliczeń Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów za rok zakończony 31 grudnia 2023 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Płatności

Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń

3.6.9. W opinii Trybunału płatności leżące u podstaw rozliczeń Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów za rok zakończony 31 grudnia 2023 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

3.6.10. Przedstawione poniżej uwagi nie podważają opinii Trybunału.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów

Uwagi dotyczące zarządzania budżetem

Wdrażanie programu „Horyzont 2020”

3.6.11. W tabeli 3.6.2 przedstawiono przegląd docelowych wartości wkładów członków, które mają zostać wniesione przez członków Wspólnego Przedsięwzięcia na poczet programu „Horyzont 2020”, w porównaniu z poziomem wniesionych przez członków wkładów (pieniężnych i rzeczowych), które zostały uznane za zatwierdzone i zgłoszone w rocznym sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia na koniec 2023 r.

Tabela 3.6.2 – Wkłady członków na rzecz programu „Horyzont 2020” (w mln euro)

Członkowie	Wkłady wniesione przez członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym)				Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2023 r.)					
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	Działalność dodatkowa ⁽¹⁾	łącznie	Wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe	Orientacyjne, niezatwierdzone wkłady rzeczowe	Wkłady rzeczowe z tytułu działalności dodatkowej	łącznie	
UE (DG CNCT)	1 169,7	15,3	nie dot.	1 185,0	1 172,5	nie dot.	nie dot.	nie dot.	1 172,5	
Członkowie z sektora prywatnego	1 617,5	40,0	nie dot.	1 657,5	25,4	608,0	1 052,0	nie dot.	1 685,4	
Państwa uczestniczące ⁽²⁾	1 170,0	nie dot.	nie dot.	1 170,0	990,7	0,0	0,0	nie dot.	990,7	
łącznie	3 957,2	55,3	nie dot.	4 012,5	2 188,6	608,0	1 052,0	nie dot.	3 848,6	

(1) Działalność dodatkowa znajduje się poza zakresem kontroli Europejskiego Trybunału Obrachunkowego.

(2) Wkłady pieniężne państw uczestniczących w wysokości 990,7 mln euro to wartości oszacowane przez wspólne przedsięwzięcia.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

Większa część wkładów rzeczowych wnoszonych przez członków z sektora prywatnego Wspólnego Przedsięwzięcia musi jeszcze zostać zatwierdzona

3.6.12. Aby uzyskać pełen obraz tego, co udało się osiągnąć w ramach Wspólnego Przedsięwzięcia, należy również wziąć pod uwagę bieżący poziom zobowiązań operacyjnych jego członków, jeśli chodzi o umowy o udzielenie dotacji. Według stanu na koniec 2023 r. Wspólne Przedsięwzięcie zaciągnęło zobowiązania w wysokości 1 169,7 mln euro na poczet podpisanych umów o udzielenie dotacji w ramach programu „Horyzont 2020”. Tym samym wykorzystano ono w pełni maksymalną kwotę wkładu UE na rzecz działalności operacyjnej. W związku z tym UE przekazała już Wspólnemu Przedsięwzięciu wkłady pieniężne w wysokości 1 147 mln euro na ich realizację. Z kwoty, na którą zaciągnięto zobowiązania, około 75 mln euro (tj. 6,4%) pozostaje do wypłaty w nadchodzących latach na projekty, które nie zostały jeszcze ukończone.

3.6.13. Na koniec 2023 r. Wspólne Przedsięwzięcie oszacowało, że potencjalne ostateczne wkłady rzeczowe członków z sektora prywatnego na rzecz działań operacyjnych w ramach programu „Horyzont 2020” wyniosły 1660 mln euro, czyli 103% minimalnej wartości docelowej wynoszącej 1617,5 mln euro. Wspólne Przedsięwzięcie może obliczyć i zatwierdzić wkłady faktyczną kwotę wkładów rzeczowych członków z sektora prywatnego dopiero

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów

wówczas, gdy zarówno Wspólne Przedsięwzięcie, jak i państwa uczestniczące dokonają wszystkich płatności, oraz po otrzymaniu wszystkich świadectw zakończenia projektu i powiązanych poświadczeń sprawozdań finansowych. Według stanu na koniec 2023 r., biorąc pod uwagę fakt, że ukończono jedynie ograniczoną liczbę projektów w ramach programu „Horyzont 2020”, zatwierdzone wkłady rzeczowe przekazane przez członków z branży wyniosły 608 mln euro (tj. 38% wartości docelowej).

Większość wkładów państw uczestniczących we Wspólnym Przedsięwzięciu musi jeszcze zostać zadeklarowana

3.6.14. Zgodnie z informacją dodatkową 4.12 do rocznego sprawozdania finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia za 2023 r. obecnie przeprowadza ono przegląd procesów i metodyki technicznej stosowanych do informowania o wkładach pieniężnych państw uczestniczących w odniesieniu do trwających programów („Horyzont 2020” i „Horyzont Europa”) oraz zatwierdzania tych wkładów. Według Wspólnego Przedsięwzięcia z powodu trudności technicznych dane dotyczące wkładów państw uczestniczących na etapie opracowywania rocznych sprawozdań finansowych były niekompletne. W związku z tym Wspólne Przedsięwzięcie mogło zatwierdzić tylko wkłady państw członkowskich w wysokości 672 mln euro na rzecz działań w ramach programów „Horyzont 2020” i „Horyzont Europa” razem.

Realizacja programów „Horyzont Europa” i „Cyfrowa Europa”

3.6.15. W tabeli 3.6.3 przedstawiono przegląd docelowych wartości wkładów członków, które mają zostać wniesione przez członków Wspólnego Przedsięwzięcia na poczet programu „Horyzont Europa”, w porównaniu z poziomem wniesionych przez członków wkładów (pieniężnych i rzeczowych), które zostały uznane za zatwierdzone i zgłoszone w rocznym sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia na koniec 2023 r.

Tabela 3.6.3 – Wkłady członków na rzecz programów „Horyzont Europa” i „Cyfrowa Europa” (w mln euro)

Członkowie	Wkłady wniesione przez członków (zgodnie z Jednolitym Aktem Podstawowym)			Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2023 r.)				
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	Łącznie	Zatwierdzone wkłady pieniężne	Niezatwierdzone wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe ⁽³⁾	Orientacyjne, niezatwierdzone wkłady rzeczowe ⁽³⁾	Łącznie
UE (DG CNCT) ⁽¹⁾	4 112,7	62,3	4 175,0	241,8	278,7	nie dot.	nie dot.	520,5
Członkowie z sektora prywatnego	2 511,1	26,3	2 537,4	1,5	nie dot.	0,0	76,0	77,5
Państwa uczestniczące ⁽²⁾	4 112,7	nie dot.	4 112,7	81,9	0,0	nie dot.	nie dot.	81,9
Łącznie	10 736,5	88,6	10 825,1	325,2	278,7	0,0	76,0	679,9

(1) Wkład finansowy UE jest rozdzielany w następujący sposób: a) do 2 720 mln euro z programu „Horyzont Europa”; b) do 1 450 mln euro z programu „Cyfrowa Europa”.

(2) Wkłady pieniężne państw uczestniczących w wysokości 81,9 mln euro to wartości oszacowane przez wspólne przedsięwzięcia.

(3) Obejmują wkłady rzeczowe z tytułu działalności operacyjnej oraz wkłady rzeczowe z tytułu działalności dodatkowej.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów

Realizacja projektów w ramach programów „Horyzont Europa” i „Cyfrowa Europa” była opóźniona

3.6.16. Według stanu na koniec 2023 r. UE i członkowie Wspólnego Przedsięwzięcia zaciągnęli zobowiązania w wysokości zaledwie 598 mln euro na poczet działań w ramach programów „Horyzont Europa” i „Cyfrowa Europa”. Zatwierdzone wkłady pieniężne UE na rzecz Wspólnego Przedsięwzięcia w wysokości 241,8 mln euro dotyczyły głównie płatności zaliczkowych. Jednocześnie członkowie prywatni zgłosili wkłady rzeczowe w wysokości około 76 mln euro na rzecz realizowanych działań. Według Wspólnego Przedsięwzięcia sytuacja ta wynikała z przekształcenia Wspólnego Przedsięwzięcia KDT we Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów we wrześniu 2023 r. oraz z wolniejszego niż oczekiwano rozpoczęcia złożonych działań wchodzących w zakres jego nowych kompetencji.

Kumulacja niewykorzystanych wkładów finansowych UE

3.6.17. Wskaźnik wykorzystania środków na płatności z tytułu działalności operacyjnej na 2023 r. uległ dalszemu pogorszeniu i osiągnął poziom 36%. Według Wspólnego Przedsięwzięcia sytuacja ta wynikała głównie z przekształcenia Wspólnego Przedsięwzięcia KDT we Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów we wrześniu 2023 r. Przekształceniu temu towarzyszyło znaczne zwiększenie kwoty środków na płatności z tytułu nowych działań operacyjnych w ramach programów „Cyfrowa Europa” i „Horyzont Europa” na 2023 r. Rozpoczęcie złożonych działań w ramach nowego zakresu kompetencji nastąpiło jednak znacznie wolniej, niż oczekiwano, realizacja istniejących projektów w ramach programu „Horyzont 2020” opóźniła się. Ze względu na skutki pandemii COVID-19 konieczne było wydłużenie czasu trwania tych projektów i przeniesienie płatności końcowych na 2023 r. W 2023 r. Wspólne Przedsięwzięcie zwróciło się o dodatkowe wkłady finansowe UE w wysokości 196 mln euro przekraczające zapotrzebowanie gotówkowe na płatności zaplanowane na ten rok. W związku z tym na koniec 2023 r. Wspólne Przedsięwzięcie zgromadziło nadwyżkę gotówkową w wysokości 438 mln euro. Ta skumulowana nadwyżka środków pieniężnych nie była zatem dostępna na finansowanie innych działań UE w 2023 r. Świadczy to o niedociągnięciach w planowaniu wydatkowania środków pieniężnych Wspólnego Przedsięwzięcia.

Uwagi dotyczące systemów zarządzania i kontroli

3.6.18. Jeśli chodzi o wydatki w ramach programów „Horyzont 2020” i „Horyzont Europa”, audyty *ex post* przeprowadziła Wspólna Służba Audytu DG RTD Komisji. Wspólne Przedsięwzięcie poinformowało o reprezentatywnym poziomie błędów wynoszącym 2,3%

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów

i poziomie błędu rezydualnego sięgającym 1,3%⁴³ w wydatkach w ramach programu „Horyzont 2020” (rozliczenia i płatności końcowe). W przypadku programu „Horyzont Europa” Wspólna Służba Audytu przyjęła inne podejście audytowe – oparte na analizie ryzyka *ex post* – w związku z czym nie oblicza już reprezentatywnych poziomów błędu dla wspólnych przedsięwzięć. Pierwsze oparte na analizie ryzyka audyty *ex post* nie zostały jeszcze przeprowadzone, ponieważ pierwsze płatności okresowe planowane są dopiero na 2024 r.

3.6.19. W ramach oceny mechanizmów kontroli mających zastosowanie do płatności z tytułu działalności operacyjnej Wspólnego Przedsięwzięcia Trybunał zbadał losowo dobraną próbę płatności z programu „Horyzont 2020” dokonanych w 2023 r. na poziomie beneficjentów końcowych⁴⁴. Nie wykrył poważnych błędów kwantyfikowalnych ani uchybień w zakresie kontroli na poziomie beneficjentów Wspólnego Przedsięwzięcia objętych próbą.

Uchybienia w opracowywaniu i ocenie istotnego postępowania o udzielenie zamówienia

3.6.20. W przypadku postępowania o udzielenie zamówienia w 2023 r. o wartości około 0,3 mln euro, dotyczącego pierwszego symposiumu Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów, kontrola wewnętrzna Wspólnego Przedsięwzięcia nie wykryła uchybień w koncepcji przetargu ani w procesie oceny wniosków finansowych, które mogły doprowadzić do zakłócenia konkurencji. Jeżeli w przyszłych postępowaniach o udzielenie zamówienia uchybienia te nie zostaną usunięte, mogą skutkować nieprawidłowymi umowami i płatnościami w ramach tych postępowań.

Nieaktualny plan ciągłości działania i plan przywrócenia gotowości do pracy po wystąpieniu sytuacji nadzwyczajnej

3.6.21. Zgodnie z ramami kontroli wewnętrznej Wspólnego Przedsięwzięcia, [w oparciu o zasady kontroli wewnętrznej Komisji Europejskiej](#), organy UE powinny regularnie aktualizować i testować swoje plany ciągłości działania i powiązany plan przywrócenia gotowości do pracy po wystąpieniu sytuacji nadzwyczajnej, aby dostosować je do zmian organizacyjnych i nowych zagrożeń związanych ze środowiskiem operacyjnym. Wspólne Przedsięwzięcie wraz z innymi wspólnymi przedsięwzięciami zlokalizowanymi w tym samym budynku w Brukseli przyjęło w 2018 r. wspólny plan ciągłości działania i plan przywrócenia

⁴³ Skonsolidowane roczne sprawozdanie z działalności Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów za 2023 r., rozdział 4.1.1.

⁴⁴ W przypadku transakcji płatniczych z tytułu umów o udzielenie dotacji skontrolowanych u beneficjentów próg, powyżej którego zgłasza się błędy kwantyfikowalne, wynosi 1% kosztów objętych kontrolą.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów

gotowości do pracy. Współuczestniczące w planach wspólne przedsięwzięcia po raz ostatni zaktualizowały jednak wspólny plan ciągłości działania w lutym 2020 r., a wspólny plan przywrócenia gotowości przetestowały w styczniu 2019 r. W związku z tym plany te nie odzwierciedlają obecnie istotnych zmian w środowisku operacyjnym Wspólnego Przedsięwzięcia, które zaszły od tego czasu, takich jak powołanie nowego kierownictwa Wspólnego Przedsięwzięcia odpowiedzialnego za plan ciągłości działania, zmiany w informatycznych systemach operacyjnych, zwiększenie liczby pracowników wykonujących swoje zadania zdalnie oraz nowe zagrożenia dla cyberbezpieczeństwa.

Brak polityki kontroli wewnętrznej w odniesieniu do newralgicznych funkcji i brak monitorowania działalności po zakończeniu służby pracowników wyższego szczebla

3.6.22. Funkcje newralgiczne, zarówno potencjalne, jak i istniejące, należy określić i zarządzać nimi zgodnie z ramami kontroli wewnętrznej Wspólnego Przedsięwzięcia [opartymi na zasadach kontroli wewnętrznej Komisji Europejskiej](#). Według stanu na koniec 2023 r. we Wspólnym Przedsięwzięciu nie opracowano jeszcze polityki zarządzania funkcjami newralgicznymi. Taka polityka zapewnia niezbędną kontrolę wewnętrzną, umożliwiającą wspólnemu przedsięwzięciu identyfikację newralgicznych funkcji, aktualizowanie ich oraz określenie odpowiednich środków kontroli w celu zapobiegania ryzyku niewłaściwych lub nieuczciwych działań takich jak nieuczciwa sprawozdawczość, utrata aktywów, ujawnianie informacji szczególnie chronionych i korupcja, lub w celu ograniczanie tego ryzyka.

3.6.23. Po zakończeniu służby pracownicy wspólnych przedsięwzięć są nadal zobowiązani do uczciwego i rozsądnego zachowania w odniesieniu do przyjmowania niektórych stanowisk lub korzyści. Pracownik wyższego szczebla, który niedawno zakończył pracę we Wspólnym Przedsięwzięciu, nie poinformował go o zamiarze podjęcia nowej działalności zawodowej. Wspólne Przedsięwzięcie nie przeprowadziło żadnych działań monitorujących w celu wykrycia działalności zawodowej byłych pracowników wyższego szczebla. Wobec braku aktywnego monitorowania nowej działalności zawodowej byłych pracowników wyższego szczebla Wspólne Przedsięwzięcie nie może zapewnić zgodności z żadnymi ograniczeniami nałożonymi na byłych pracowników w zakresie konfliktów interesów ani wykrywać przypadków wystąpienia zjawiska „drzwi obrotowych”.

Monitorowanie działań podjętych w związku z uwagami z ubiegłych lat

3.6.24. Przegląd działań naprawczych podjętych w wyniku uwag zgłoszonych przez Trybunał w ubiegłych latach przedstawiono w [załączniku](#).

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów

Załącznik

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze i inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału
1	2021	Zgodnie z wnioskiem Komisji w sprawie zmiany Jednolitego Aktu Podstawowego ⁴⁵ Wspólne Przedsięwzięcie KDT zostanie w przyszłości przekształcone we Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów. We wniosku przewidziano, że w WRF na lata 2021–2027 Wspólne Przedsięwzięcie wdroży projekty o wartości około 10,9 mld euro i powinno pozyskać 19 dodatkowych pracowników, tak aby do 2025 r. osiągnąć zaplanowaną liczbę 50 pracowników etatowych. Na koniec 2021 r. Wspólne Przedsięwzięcie zatrudniało 29 pracowników, lecz tylko 25 pracowników na koniec 2022 r. W związku z tym może ono stanąć w obliczu dużych trudności kadrowych, jeżeli chodzi o zarządzanie tymi nowymi rekrutacjami, a także o ustanowienie nowych procesów administracyjnych i operacyjnych.	Po utworzeniu Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów we wrześniu 2023 r. w listopadzie 2023 r. zmieniono plan zatrudnienia, zwiększając liczbę stanowisk do 36. Według stanu na 31 grudnia 2023 r. obsadzone były 33 stanowiska.	Kwestia zamknięta

⁴⁵ Wniosek dotyczący rozporządzenia Rady zmieniającego rozporządzenie (UE) 2021/2085 ustanawiające wspólne przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont Europa” w odniesieniu do Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów, [COM\(2022\) 47](#).

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze i inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału
2	2022	W sprawozdaniu finansowym za 2022 r. Wspólne Przedsięwzięcie nie podało ważnych informacji dotyczących wkładów uczestników na poziomie programów, istotnych w kontekście wykazania pełnych osiągnięć Wspólnego Przedsięwzięcia na koniec roku. W szczególności Wspólne Przedsięwzięcie nie porównało kwot wkładów wniesionych przez poszczególne kategorie uczestników w ramach poszczególnych programów według stanu na koniec roku z docelowymi wartościami wkładów przewidzianymi dla danego programu.	Szczegółowe informacje na temat różnych rodzajów wkładów członków przedstawiono w rocznym sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia za 2023 r. na poziomie programu. Informacje te umożliwiają również porównanie faktycznych osiągnięć z celami prawnymi.	Kwestia zamknięta
3	2022	Wskaźnik wykorzystania środków na płatności z tytułu działalności operacyjnej spadł do 74% (w 2021 r. wynosił 85%), co według Wspólnego Przedsięwzięcia wynikało z problemów, z jakimi mierzyli się beneficjenci z powodu pandemii COVID-19. W przypadku znacznej liczby trwających projektów realizowanych w ramach programu „Horyzont 2020” działania techniczne opóźniły się albo z powodu niedoboru materiałów do produkcji czipów, albo dlatego, że pracownicy nie mogli uzyskać dostępu do infrastruktury do prac rozwojowych i testowania. W związku z tym w projektach tych wprowadzono zmiany lub przedłużono je, a płatności końcowe przełożono na 2023 r.	Wskaźnik wykorzystania środków na płatności z tytułu działalności operacyjnej w 2023 r. wyniósł 36%. Według Wspólnego Przedsięwzięcia sytuacja ta wynikała głównie z przekształcenia Wspólnego Przedsięwzięcia KDT we Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów (zob. pkt 3.6.17).	Kwestia otwarta

Odpowiedź Wspólnego Przedsięwzięcia

3.6.17. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów zarządza złożonymi projektami, na które wpływ wywierają również czynniki pozostające poza kontrolą Wspólnego Przedsięwzięcia. Niemniej jednak Wspólne Przedsięwzięcie korzysta z mechanizmu elastyczności przewidzianego w jego regulaminie finansowym (art. 6.5 przepisów finansowych Wspólnego Przedsięwzięcia) w kontekście wdrażania finansowania na przestrzeni całego okresu realizacji programu, który umożliwi mu wykorzystywanie otrzymanych unijnych wkładów gotówkowych w ciągu kolejnych trzech lat budżetowych. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów zobowiązało się ponadto do osiągnięcia wyższego poziomu wskaźnika wykonania operacyjnych środków na płatności w 2024 r.

3.6.20. Z uwagi na ograniczenia czasowe związane z Urzędem Publikacji i wyznaczone w obowiązujących przepisach terminy dla otwartych zamówień publicznych, Wspólne Przedsięwzięcie nie mogło dodatkowo przedłużyć terminu na zgłaszanie ofert, unieważnić postępowania ani ogłosić go ponownie w celu wyznaczenia sympozjum w nowych terminach w chwili, gdy otrzymało wnioski Komisji dotyczący zmiany terminów sympozjum. W 2024 r. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów wprowadziło zmiany w swojej specyfikacji istotnych warunków zamówienia dotyczącej sympozjów i przeznaczyło większą ilość zasobów oraz kompetencji na realizację procedur udzielania zamówień.

3.6.21. Działając we współpracy z innymi wspólnymi przedsięwzięciami, Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów przyjęło ustalenia dotyczące zaplecza administracyjnego dla technologii informacyjno-komunikacyjnych (BOA ICT) zgodnie z art. 13 jednolitego aktu podstawowego. Ustalenia te obejmują kwestie związane z zarządzaniem ICT między wspólnymi przedsięwzięciami, zarządzaniem współdzieloną infrastrukturą ICT i zarządzaniem narzędziami i usługami ICT, a także kwestie związane z zarządzaniem bezpieczeństwem i zgodnością (uwzględniając cyberbezpieczeństwo).

We wspólnym rocznym planie działania na 2024 r. opracowanym na potrzeby realizacji BOA ICT (który został przyjęty 15 grudnia 2023 r.) przewidziano m.in. podjęcie konkretnych działań dotyczących przeglądu i aktualizacji planu ciągłości działania/planu przywrócenia gotowości do pracy po katastrofie w 2024 r. Realizacją tego działania kieruje Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia, które zamierza przedstawić projekty wspomnianych planów w lipcu 2024 r. w celu poddania ich konsultacjom między wspólnymi przedsięwzięciami i ich późniejszego przyjęcia.

3.6.22. Na mocy decyzji dyrektora wykonawczego z dnia 5 czerwca 2024 r. przyjęto politykę Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów w zakresie zarządzania funkcjami wrażliwymi.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów

3.6.23. Z informacji, jakimi dysponuje Wspólne Przedsięwzięcie, wynika, że były pracownik wyższego szczebla nie prowadził działalności związanej z pracą wykonywaną na przestrzeni ostatnich trzech lat służby, która mogłaby naruszać prawnie uzasadnione interesy Wspólnego Przedsięwzięcia. Dlatego też w dniu 13 maja 2024 r. Rada Zarządzająca Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów zdecydowała się udzielić temu pracownikowi wyższego szczebla zgody na podjęcie działalności po upływie okresu zatrudnienia. Wspólne Przedsięwzięcie jest zobowiązane do aktywnego monitorowania wszelkiej nowej działalności zawodowej swoich byłych pracowników wyższego szczebla.

3.7. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Biotechnologicznej Europy Opartej na Obiegu Zamkniętym (CBE)

Wstęp

3.7.1. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Biotechnologicznej Europy Opartej na Obiegu Zamkniętym (CBE) z siedzibą w Brukseli zostało ustanowione w listopadzie 2021 r. w ramach programu „Horyzont Europa” na okres kończący się w dniu 31 grudnia 2031 r.⁴⁶ Wspólne Przedsięwzięcie CBE zastąpiło Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Bioprzemysłu (BBI) ustanowione w maju 2014 r. w ramach programu „Horyzont 2020”⁴⁷.

3.7.2. Wspólne Przedsięwzięcie CBE jest partnerstwem publiczno-prywatnym skupiającym się na badaniach naukowych i innowacjach na rzecz zrównoważonego i konkurencyjnego sektora bioprzemysłu o obiegu zamkniętym. Jego członkami są UE, reprezentowana przez Komisję, i partnerzy z branży reprezentowani przez Konsorcjum Bioprzemysłu.

3.7.3. W *tabeli 3.7.1* przedstawiono najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia.

⁴⁶ Rozporządzenie Rady (UE) 2021/2085 ustanawiające wspólne przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont Europa”.

⁴⁷ Rozporządzenie Rady (UE) nr 560/2014 w sprawie ustanowienia Wspólnego Przedsięwzięcia BBI.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Biotechnologicznej Europy Opartej na Obiegu Zamkniętym (CBE)

Tabela 3.7.1 – Najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia

	2023	2022	Zmiana
Dostępny budżet – środki na płatności (mln euro) ⁽¹⁾	137,4	80,3	71%
Dostępny budżet – środki na zobowiązania (mln euro) ⁽¹⁾	227,4	264,2	-14%
Stan zatrudnienia na dzień 31 grudnia ⁽²⁾	28	26	8%

(1) Dostępny budżet obejmuje niewykorzystane środki z poprzednich lat, które zostały ponownie ujęte w budżecie Wspólnego Przedsięwzięcia na bieżący rok, dochody przeznaczone na określony cel i środki przydzielone na następny rok.

(2) W stanie zatrudnienia uwzględniono urzędników, pracowników zatrudnionych na czas określony i pracowników kontraktowych oraz oddelegowanych ekspertów krajowych.

Źródło: dane przekazane przez Wspólne Przedsięwzięcie.

3.7.4. Zmiany w wysokości budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia widoczne w [tabeli 3.7.1](#) wynikają w dużej mierze z tego, na jakim etapie wdrażania są w danym roku wieloletnie programy w dziedzinie badań naukowych i innowacji. Zwiększenie budżetu na płatności na 2023 r. pokrywało płatności okresowe związane z trwającymi projektami w ramach programu „Horyzont 2020” oraz znaczne płatności zaliczkowe w związku z umowami o udzielenie dotacji i innymi umowami, które Wspólne Przedsięwzięcie planowało podpisać do końca 2023 r. w ramach programu „Horyzont Europa”.

Informacje leżące u podstaw poświadczenia wiarygodności

3.7.5. W sekcji [3.1](#) sprawozdania opisano podejście kontrolne przyjęte przez Trybunał, podstawę do sporządzenia opinii Trybunału, zadania kierownictwa Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Członków i osób odpowiedzialnych za zarządzanie, a także zadania Trybunału dotyczące kontroli sprawozdania finansowego i transakcji leżących u jego podstaw. Podpisy zamieszczone na s. [180](#) stanowią integralną część opinii.

Poświadczenie wiarygodności przedstawione przez Europejski Trybunał Obrachunkowy Parlamentowi Europejskiemu i Radzie – sprawozdanie niezależnego kontrolera

Opinia

3.7.6. Trybunał zbadał:

- a) sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia CBE obejmujące sprawozdanie finansowe⁴⁸ oraz sprawozdanie z wykonania budżetu⁴⁹ za rok budżetowy zakończony 31 grudnia 2023 r.,
- b) legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania, zgodnie z postanowieniami art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

Wiarygodność rozliczeń

Opinia na temat wiarygodności rozliczeń

3.7.7. W opinii Trybunału sprawozdanie Wspólnego Przedsięwzięcia CBE za rok zakończony 31 grudnia 2023 r. przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach jego sytuację finansową na dzień 31 grudnia 2023 r. oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto za zakończony w tym dniu rok budżetowy, zgodnie z przepisami regulaminu finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia i z zasadami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji. Zasady te opierają się na powszechnie przyjętych międzynarodowych standardach rachunkowości sektora publicznego.

⁴⁸ Sprawozdanie finansowe składa się z bilansu, sprawozdania z finansowych wyników działalności, rachunku przepływów pieniężnych, zestawienia zmian w aktywach netto oraz opisu znaczących zasad (polityki) rachunkowości i informacji dodatkowej.

⁴⁹ Sprawozdanie z wykonania budżetu obejmuje sprawozdanie, które przedstawia zbiorczo wszystkie operacje budżetowe, i informację dodatkową.

Legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw rozliczeń

Dochody

Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń

3.7.8. W opinii Trybunału dochody leżące u podstaw rozliczeń Wspólnego Przedsięwzięcia CBE za rok zakończony w dniu 31 grudnia 2023 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Płatności

Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń

3.7.9. W opinii Trybunału płatności leżące u podstaw rozliczeń Wspólnego Przedsięwzięcia CBE za rok zakończony 31 grudnia 2023 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

3.7.10. Przedstawione poniżej uwagi nie podważają opinii Trybunału.

Uwagi dotyczące zarządzania budżetem

Wdrażanie programu „Horyzont 2020”

3.7.11. W tabeli [3.7.2](#) przedstawiono przegląd docelowych wartości wkładów członków, które mają zostać wniesione przez członków Wspólnego Przedsięwzięcia na poczet programu „Horyzont 2020”, w porównaniu z poziomem wniesionych przez członków wkładów (pieniężnych i rzeczowych), które zostały uznane za zatwierdzone i zgłoszone w rocznym sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia na koniec 2023 r.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Biotechnologicznej Europy Oparte na Obiegu Zamkniętym
(CBE)

**Tabela 3.7.2 – Wkłady członków na rzecz programu „Horyzont 2020”
(w mln euro)**

Członkowie	Wkłady członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym i decyzjami prawnymi)				Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2023 r.)				
	Działalność operacyjna ⁽¹⁾	Koszty administracyjne	Działalność dodatkowa ⁽²⁾	łącznie	Wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe	Orientacyjne, niezatwierdzone wkłady rzeczowe	Wkłady rzeczowe z tytułu działalności dodatkowej	łącznie
UE (DG RTD)	816,1	18,9	nie dot.	835,0	783,3	nie dot.	nie dot.	nie dot.	783,3
Członkowie z sektora prywatnego	266,6	18,9	2 444,5	2 730,0	22,2	91,9	58,6	2 150,6	2 323,3
łącznie	1 082,7	37,8	2 444,5	3 565,0	805,5	91,9	58,6	2 150,6	3 106,6

(1) Docelowe wartości wkładów pieniężnych wniesionych przez UE i członków prywatnych po obniżeniu o 140 mln euro. Docelowe wartości wkładów rzeczowych wniesionych przez członków prywatnych zgodnie z rocznymi programami prac Wspólnego Przedsięwzięcia.

(2) Działalność dodatkowa znajduje się poza zakresem kontroli Europejskiego Trybunału Obrachunkowego. Minimalna docelowa wartość wkładów z jej tytułu wynosząca 1 755 mln euro w przypadku członków z sektora prywatnego została zwiększona do 2 444,5 mln euro, tak aby minimalny wymagany wkład był co najmniej na poziomie 2 730 mln euro.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

3.7.12. Poziom zatwierdzonych wkładów rzeczowych wniesionych przez członków prywatnych z tytułu działalności operacyjnej, wynoszący 91,9 mln euro (czyli 35% wartości docelowej), pozostał niski ze względu na to, że Wspólne Przedsięwzięcie poświadcza te wkłady dopiero w momencie dokonywania płatności końcowych z tytułu projektów w ramach programu „Horyzont 2020” i składania poświadczeń sprawozdań finansowych.

Członkowie z sektora prywatnego w znacznym stopniu polegali na swoich wkładach w dodatkowe działania, aby osiągnąć ogólny cel dotyczący wkładu

3.7.13. Aby uzyskać pełen obraz tego, co udało się osiągnąć w ramach Wspólnego Przedsięwzięcia w odniesieniu do programu „Horyzont 2020”, należy również wziąć pod uwagę bieżący poziom zobowiązań operacyjnych jego członków, jeśli chodzi o podpisane umowy o udzielenie dotacji. Zobowiązania członków dotyczące działań operacyjnych Wspólnego Przedsięwzięcia osiągnęły już poziom docelowych wkładów na koniec 2022 r. Na koniec 2023 r. Wspólne Przedsięwzięcie nadal było zobowiązane do wypłaty około 52 mln euro (tj. 6,4%) w nadchodzących latach na projekty i umowy, które nie zostały jeszcze ostatecznie zrealizowane, oraz do zatwierdzenia wkładów rzeczowych w wysokości 58,6 mln euro na rzecz działań operacyjnych przeniesionych na koniec 2023.

3.7.14. Aby zapewnić osiągnięcie ogólnego docelowego wkładu członków z sektora prywatnego w wysokości 2 730 mln euro określonego w rozporządzeniu ustanawiającym, Wspólne Przedsięwzięcie zmieniło swój docelowy poziom wkładów niepieniężnych wnoszonych przez członków z sektora prywatnego na rzecz działań dodatkowych do 2 444,5 mln euro (czyli 90% celu ogólnego). W zamian obniżyło ono swój orientacyjny cel w zakresie wkładów niepieniężnych na rzecz działań operacyjnych Wspólnego Przedsięwzięcia, który w rocznych programach prac Wspólnego Przedsięwzięcia wynosi 475,3 mln euro, do 266,6 mln euro (tj. o 45%). Na koniec 2023 r. członkowie z sektora prywatnego zadeklarowali łączny poziom wkładów rzeczowych wniesionych z tytułu działalności dodatkowej w wysokości

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Biotechnologicznej Europy Opartej na Obiegu Zamkniętym (CBE)

2 150,6 mln euro (czyli 88% nowej wartości docelowej), z czego 1734,5 mln euro (tj. 71% nowej wartości docelowej) zostało już zatwierdzone. Choć Wspólne Przedsięwzięcie stwierdziło, że osiągnęło cele operacyjne określone w naborach wniosków w ramach programu „Horyzont 2020”, wysoki poziom wkładów rzeczowych na rzecz działalności dodatkowej wiąże się z zagrożeniem dla ogólnej realizacji programu „Horyzont 2020” przez to Wspólne Przedsięwzięcie. Wynika to z faktu, że wkłady na rzecz działań dodatkowych są przeznaczane na działania spoza programu prac badawczych Wspólnego Przedsięwzięcia.

Wdrażanie programu „Horyzont Europa”

3.7.15. W tabeli 3.7.3 przedstawiono przegląd docelowych wartości wkładów, które mają zostać wniesione przez członków Wspólnego Przedsięwzięcia na poczet programu „Horyzont 2020”, w porównaniu z poziomem wniesionych przez członków wkładów (pieniężnych i rzeczowych), które zostały uznane za zatwierdzone i zgłoszone w rocznym sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia na koniec 2023 r.

Tabela 3.7.3 – Wkłady członków na rzecz programu „Horyzont Europa” (w mln euro)

Członkowie	Wkłady wniesione przez członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym)			Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2023 r.)				
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	Łącznie	Zatwierdzone wkłady pieniężne	Niezatwierdzone wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe ⁽¹⁾	Zgłoszone, lecz niezatwierdzone wkłady rzeczowe ⁽¹⁾	Łącznie
UE (DG RTD)	976,5	23,5	1 000,0	80,2	7,4	nie dot.	nie dot.	87,6
Członkowie z sektora prywatnego	976,5	23,5	1 000,0	1,7	nie dot.	0,0	65,2	66,9
Łącznie	1 953,0	47,0	2 000,0	81,9	7,4	0,0	65,2	154,5

(1) Obejmują wkłady rzeczowe z tytułu działalności operacyjnej oraz wkłady rzeczowe z tytułu działalności dodatkowej.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

3.7.16. Według stanu na koniec 2023 r. członkowie Wspólnego Przedsięwzięcia zaciągnęli już zobowiązania w wysokości 160 mln euro na poczet podpisanych umów o udzielenie dotacji i innych umów w ramach programu „Horyzont Europa”. Zatwierdzone wkłady pieniężne UE na rzecz Wspólnego Przedsięwzięcia w wysokości 80,2 mln euro dotyczyły głównie płatności zaliczkowych.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Biotechnologicznej Europy Opartej na Obiegu Zamkniętym (CBE)

Niski poziom wykonania budżetu administracyjnego na 2023 r. (tytuł 1 i 2)

3.7.17. Na koniec 2023 r. wskaźniki wykonania budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia dotyczącego wynagrodzeń (tytuł 1) utrzymywały się na niskim poziomie 64% w odniesieniu do środków na zobowiązania i 57% w odniesieniu do środków na płatności (w 2022 r. było to, odpowiednio, 63% i 55%). Ponadto wskaźniki wykonania pozostałych części budżetu administracyjnego (tytuł 2) wyniosły 88% w odniesieniu do środków na zobowiązania, ale 54% w przypadku środków na płatności (w 2022 r. było to, odpowiednio, 60% i 68%).

3.7.18. Sytuacja ta wynika z faktu, że w 2023 r. Wspólne Przedsięwzięcie otrzymało nowy budżet administracyjny (po 1,7 mln euro od UE i od członków z sektora prywatnego) w ramach programu „Horyzont Europa”, oprócz uruchomienia dużej nadwyżki w wysokości około 2,6 mln euro z niewykorzystanego budżetu administracyjnego z poprzednich lat. Doprowadziło to do dalszej kumulacji niewykorzystanych środków na płatności administracyjne, co jest niezgodne z zasadą należytego zarządzania finansami.

Uwagi dotyczące systemów zarządzania i kontroli

3.7.19. Jeśli chodzi o wydatki w ramach programów „Horyzont 2020” i „Horyzont Europa”, za audyty *ex post* odpowiada Wspólna Służba Audytu DG RTD Komisji. Wspólne Przedsięwzięcie poinformowało o reprezentatywnym poziomie błędów wynoszącym 1,9% i poziomie błędów rezydualnego sięgającym 1,2%⁵⁰ w wydatkach w ramach programu „Horyzont 2020” (rozliczenia i płatności końcowe). Jeżeli zaś chodzi o program „Horyzont Europa”, Wspólna Służba Audytu przyjęła inne podejście audytowe – oparte na analizie ryzyka *ex post* – w związku z czym nie oblicza już reprezentatywnych poziomów błędów dla wspólnych przedsięwzięć. Pierwsze oparte na analizie ryzyka audyty *ex post* nie zostały jeszcze przeprowadzone, ponieważ pierwsze płatności okresowe planowane są dopiero na 2024 r.

3.7.20. W ramach oceny mechanizmów kontroli mających zastosowanie do płatności z tytułu działalności operacyjnej Wspólnego Przedsięwzięcia Trybunał zbadał losowo dobraną próbę płatności z programu „Horyzont 2020” dokonanych w 2023 r. na poziomie beneficjentów końcowych⁵¹. W jednym przypadku Trybunał wykrył i skwantyfikował poważny

⁵⁰ Skonsolidowane roczne sprawozdanie z działalności Wspólnego Przedsięwzięcia CBE za 2023 r., rozdział 4.1.2.

⁵¹ W przypadku transakcji płatniczych z tytułu umów o udzielenie dotacji skontrolowanych u beneficjentów próg, powyżej którego zgłasza się błędy kwantyfikowalne, wynosi 1% kosztów objętych kontrolą.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Biotechnologicznej Europy Opartej na Obiegu Zamkniętym (CBE)

błąd wynikający z zadeklarowania niekwalifikowalnych odsetek od pożyczek i nieprawidłowego księgowania przez beneficjenta.

Nieaktualny plan ciągłości działania i plan przywrócenia gotowości do pracy po wystąpieniu sytuacji nadzwyczajnej

3.7.21. Zgodnie z ramami kontroli wewnętrznej Wspólnego Przedsięwzięcia, [w oparciu o zasady kontroli wewnętrznej Komisji Europejskiej](#), organy UE powinny regularnie aktualizować i testować swoje plany ciągłości działania i powiązany plan przywrócenia gotowości do pracy po wystąpieniu sytuacji nadzwyczajnej, aby dostosować je do zmian organizacyjnych i nowych zagrożeń związanych ze środowiskiem operacyjnym. Wspólne Przedsięwzięcie wraz z innymi wspólnymi przedsięwzięciami zlokalizowanymi w tym samym budynku w Brukseli przyjęło w 2018 r. wspólny plan ciągłości działania i plan przywrócenia gotowości do pracy. Współuczestniczące w planach wspólne przedsięwzięcia po raz ostatni zaktualizowały jednak wspólny plan ciągłości działania w lutym 2020 r., a wspólny plan przywrócenia gotowości przetestowały w styczniu 2019 r. W związku z tym plany te nie odzwierciedlają obecnie istotnych zmian w środowisku operacyjnym Wspólnego Przedsięwzięcia, które zaszły od tego czasu, takich jak powołanie nowego kierownictwa Wspólnego Przedsięwzięcia odpowiedzialnego za plan ciągłości działania, zmiany w informatycznych systemach operacyjnych, zwiększenie liczby pracowników wykonujących swoje zadania zdalnie oraz nowe zagrożenia dla cyberbezpieczeństwa.

Monitorowanie działań podjętych w związku z uwagami z ubiegłych lat

3.7.22. Przegląd działań naprawczych podjętych w wyniku uwag zgłoszonych przez Trybunał w ubiegłych latach przedstawiono w [załączniku](#).

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Biotechnologicznej Europy Opartej na Obiegu Zamkniętym (CBE)

Załącznik

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze i inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału
1	2020, 2021, 2022	<p>Zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym Wspólne Przedsięwzięcie członkowie z branży powinni wnieść wkłady pieniężne w kwocie co najmniej 182,5 mln euro na poczet kosztów operacyjnych Wspólnego Przedsięwzięcia. Wkłady te pozostały jednak na niskim poziomie i wyniosły 3,3 mln euro. Z tego powodu Komisja zmniejszyła docelową wartość swoich wkładów pieniężnych na rzecz Wspólnego Przedsięwzięcia o 140 mln euro.</p> <p>Na koniec 2022 r. członkowie z sektora prywatnego zobowiązali się przekazać wkłady rzeczowe i pieniężne w wysokości 266,5 mln euro. Kwota ta stanowi 56% orientacyjnej początkowej wartości docelowej, którą w rocznych programach prac przyjętych przez Wspólne Przedsięwzięcie określono na poziomie 475,3 mln euro. Wszystkie nabory wniosków w ramach programu „Horyzont 2020” zostały zamknięte z końcem 2020 r., zatem do końca programu Wspólne Przedsięwzięcie nie osiągnie orientacyjnej wartości docelowej w zakresie wkładów członków prywatnych.</p>	<p>Wspólne Przedsięwzięcie utrzymało wkłady pieniężne członków z sektora prywatnego na pokrycie swoich kosztów operacyjnych na niskim poziomie 3,3 mln euro.</p> <p>Jeżeli chodzi o wkłady rzeczowe członków z sektora prywatnego na rzecz działalności operacyjnej Wspólnego Przedsięwzięcia, na koniec 2023 r. sytuacja nie uległa zmianie (zob. pkt 3.7.14).</p>	Kwestia otwarta

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Biotechnologicznej Europy Opartej na Obiegu Zamkniętym (CBE)

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze i inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału
2	2021, 2022	Aby zapewnić osiągnięcie – do końca okresu programowania – ogólnego docelowego wkładu członków z sektora prywatnego w wysokości 2 730 mln euro określonego w rozporządzeniu ustanawiającym, Wspólne Przedsięwzięcie zwiększyło swój docelowy poziom wkładów rzeczowych wnoszonych przez tych członków na rzecz działań dodatkowych do 2 235,5 mln euro. Na koniec 2022 r. członkowie prywatni zadeklarowali, że łączny poziom wkładów rzeczowych z tytułu działalności dodatkowej wyniósł 1 797,9 mln euro, czyli 73,8% nowej wartości docelowej, ale w przypadku 658 mln euro, czyli 37% zgłoszonej kwoty, proces poświadczania nie został zakończony.	W 2023 r. Wspólne Przedsięwzięcie musiało w większym stopniu zwiększyć docelowy poziom wkładów rzeczowych członków z sektora prywatnego na rzecz działań dodatkowych, aby zapewnić osiągnięcie ich ogólnego wkładu docelowego (zob. pkt 3.7.14).	Kwestia otwarta
3	2022	W sprawozdaniu finansowym za 2022 r. Wspólne Przedsięwzięcie nie podało ważnych informacji dotyczących wkładów uczestników na poziomie programów, istotnych w kontekście wykazania pełnych osiągnięć Wspólnego Przedsięwzięcia na koniec roku. W szczególności Wspólne Przedsięwzięcie nie porównało kwot wkładów wniesionych przez poszczególne kategorie uczestników w ramach poszczególnych programów według stanu na koniec roku z docelowymi wartościami wkładów przewidzianymi dla danego programu.	Szczegółowe informacje na temat różnych rodzajów wkładów członków przedstawiono w rocznym sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia za 2023 r. na poziomie programu. Informacje te umożliwiają również porównanie faktycznych osiągnięć z celami prawnymi.	Kwestia zamknięta

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Biotechnologicznej Europy Opartej na Obiegu Zamkniętym (CBE)

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze i inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału
4	2022	Wskaźnik wykorzystania środków na płatności z tytułu działalności operacyjnej w ramach programu „Horyzont 2020” spadł do poziomu 65% (wskaźnik za 2021 r. wyniósł 85%), co zdaniem Wspólnego Przedsięwzięcia wynikało z rosnących kosztów i problemów z dostawami, z którymi borykali się beneficjenci w związku z pandemią COVID-19 i agresją Rosji na Ukrainę. W związku z tym stanem rzeczy konieczne było wydłużenie czasu trwania większości projektów w ramach programu „Horyzont 2020” i przeniesienie płatności końcowych na 2023 r.	Wskaźnik wykorzystania środków na płatności z tytułu działalności operacyjnej w ramach programu „Horyzont 2020” wzrósł do 89%. Pozostałe projekty w ramach programu „Horyzont 2020” mają zostać zamknięte w 2024 r.	Kwestia zamknięta
5	2022	Na koniec 2022 r. wskaźnik wykonania budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia, jeśli chodzi o wypłatę wynagrodzeń (tytuł 1), był na niskim poziomie 55%. Jak poinformowało Wspólne Przedsięwzięcie, wynikało to z późnego rozpoczęcia obowiązywania umów nowych pracowników zatrudnionych w 2022 r.	Do końca 2023 r. sytuacja nie poprawiła się (zob. pkt 3.7.17 i 3.7.18).	Kwestia otwarta

Odpowiedź Wspólnego Przedsięwzięcia

3.7.14. CBE JU przyjmuje do wiadomości obawy Trybunału, ale pragnie oświadczyć, że IKAA przyczynia się do realizacji ogólnych celów inicjatywy Wspólnego Przedsięwzięcia BBI w ramach programu „Horyzont 2020” i podlega rocznemu planowaniu, które musi zostać zatwierdzone przez Radę Zarządzającą.

3.7.18. CBE JU przyjmuje do wiadomości sytuację opisaną przez Trybunał i zauważa, że od 2025 r. budżet administracyjny Wspólnego Przedsięwzięcia będzie finansowany wyłącznie z programu „Horyzont Europa”. CBE JU będzie nadal priorytetowo traktować realizację niewykorzystanych środków ponownie udostępnionych z poprzednich lat. Wspólne Przedsięwzięcie będzie współpracować z Komisją Europejską w celu wzmocnienia procesu budżetowania pod kątem zasady należytego zarządzania finansami.

3.8. Wspólne Europejskie Przedsięwzięcie Kolejowe (EU-Rail)

Wstęp

3.8.1. Wspólne Europejskie Przedsięwzięcie Kolejowe (EU-Rail) z siedzibą w Brukseli zostało ustanowione w listopadzie 2021 r. w ramach programu „Horyzont Europa” na okres kończący się w dniu 31 grudnia 2031 r.⁵² Wspólne Przedsięwzięcie EU-Rail zastąpiło Wspólne Przedsięwzięcie Shift2Rail (Wspólne Przedsięwzięcie S2R) ustanowione w czerwcu 2014 r. w ramach programu „Horyzont 2020”⁵³.

3.8.2. Wspólne Przedsięwzięcie EU-Rail jest partnerstwem publiczno-prywatnym w dziedzinie badań i innowacji w sektorze kolei. Jego członkami są UE, reprezentowana przez Komisję, i partnerzy z sektora kolejowego (w tym producenci urządzeń kolejowych, przedsiębiorstwa kolejowe, podmioty zarządzające infrastrukturą i ośrodki badawcze).

3.8.3. W *tabeli 3.8.1* przedstawiono najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia.

Tabela 3.8.1 – Najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia

	2023	2022	Zmiana
Dostępny budżet – środki na płatności (mln euro) ⁽¹⁾	120,3	180,8	-33%
Dostępny budżet – środki na zobowiązania (mln euro) ⁽¹⁾	102,6	171,4	-40%
Stan zatrudnienia na dzień 31 grudnia ⁽²⁾	29	28	4%

(1) Dostępny budżet obejmuje niewykorzystane środki z poprzednich lat, które zostały ponownie ujęte w budżecie Wspólnego Przedsięwzięcia na bieżący rok, dochody przeznaczone na określony cel i środki przydzielone na następny rok.

(2) W stanie zatrudnienia uwzględniono urzędników, pracowników zatrudnionych na czas określony i pracowników kontraktowych oraz oddelegowanych ekspertów krajowych.

Źródło: dane przekazane przez Wspólne Przedsięwzięcie.

⁵² Rozporządzenie Rady (UE) 2021/2085 ustanawiające wspólne przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont Europa”.

⁵³ Rozporządzenie Rady (UE) nr 642/2014 w sprawie ustanowienia Wspólnego Przedsięwzięcia Shift2Rail.

Wspólne Europejskie Przedsięwzięcie Kolejowe (EU-Rail)

3.8.4. Zmiany w wysokości budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia widoczne w [tabeli 3.8.1](#) wynikają w dużej mierze z tego, na jakim etapie wdrażania są w danym roku wieloletnie programy w dziedzinie badań naukowych i innowacji. Ograniczenie budżetów na zobowiązania i płatności na 2023 r. odzwierciedlało niższą wartość zaproszeń do składania wniosków dotyczących projektów w ramach programu „Horyzont Europa” oraz malejący poziom płatności związanych z projektami w ramach programu „Horyzont 2020”.

Informacje leżące u podstaw poświadczenia wiarygodności

3.8.5. W sekcji [3.1](#) sprawozdania opisano podejście kontrolne przyjęte przez Trybunał, podstawę do sporządzenia opinii Trybunału, zadania kierownictwa Wspólnego Przedsięwzięcia EU-Rail i osób odpowiedzialnych za zarządzanie, a także zadania Trybunału dotyczące kontroli sprawozdania finansowego i transakcji leżących u jego podstaw. Podpisy zamieszczone na s. [180](#) stanowią integralną część opinii.

Poświadczenie wiarygodności przedstawione przez Europejski Trybunał Obrachunkowy Parlamentowi Europejskiemu i Radzie – sprawozdanie niezależnego kontrolera

Opinia

3.8.6. Trybunał zbadał:

- a) sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia EU-Rail obejmujące sprawozdanie finansowe⁵⁴ oraz sprawozdanie z wykonania budżetu⁵⁵ za rok budżetowy zakończony 31 grudnia 2023 r.,
- b) legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania, zgodnie z postanowieniami art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

⁵⁴ Sprawozdanie finansowe składa się z bilansu, sprawozdania z finansowych wyników działalności, rachunku przepływów pieniężnych, zestawienia zmian w aktywach netto oraz opisu znaczących zasad (polityki) rachunkowości i informacji dodatkowej.

⁵⁵ Sprawozdanie z wykonania budżetu obejmuje sprawozdanie, które przedstawia zbiorczo wszystkie operacje budżetowe, i informację dodatkową.

Wiarygodność rozliczeń

Opinia na temat wiarygodności rozliczeń

3.8.7. W opinii Trybunału sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia EU-Rail za rok zakończony 31 grudnia 2023 r. przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach jego sytuację finansową na dzień 31 grudnia 2023 r. oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto za zakończony w tym dniu rok budżetowy, zgodnie z przepisami regulaminu finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia i z zasadami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji. Zasady te opierają się na powszechnie przyjętych międzynarodowych standardach rachunkowości sektora publicznego.

Legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw rozliczeń

Dochody

Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń

3.8.8. W opinii Trybunału dochody leżące u podstaw rozliczeń Wspólnego Przedsięwzięcia EU-Rail za rok zakończony w dniu 31 grudnia 2023 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Płatności

Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń

3.8.9. W opinii Trybunału płatności leżące u podstaw rozliczeń Wspólnego Przedsięwzięcia EU-Rail za rok zakończony 31 grudnia 2023 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

3.8.10. Przedstawione poniżej uwagi nie podważają opinii Trybunału.

Uwagi dotyczące zarządzania budżetem

Wdrażanie programu „Horyzont 2020”

3.8.11. W tabeli 3.8.2 przedstawiono przegląd docelowych wartości wkładów, które mają zostać wniesione przez członków Wspólnego Przedsięwzięcia na poczet programu „Horyzont 2020”, w porównaniu z poziomem wniesionych przez członków wkładów (pieniężnych i rzeczowych), które zostały uznane za zatwierdzone i zgłoszone w rocznym sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia na koniec 2023 r.

Tabela 3.8.2 – Wkłady członków na rzecz programu „Horyzont 2020” (w mln euro)

Członkowie	Wkłady wniesione przez członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym)				Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2023 r.)				
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	Działalność dodatkowa ⁽¹⁾	łącznie	Wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe	Zgłoszone, lecz niezatwierdzone wkłady rzeczowe	Wkłady rzeczowe z tytułu działalności dodatkowej	łącznie
UE (DG MOVE)	384,5	13,5	0,0	398,0	395,7	0,0	0,0	0,0	395,7
Członkowie z sektora prywatnego	336,5	13,5	120,0	470,0	13,0	315,4	44,7	266,8	639,9
łącznie	721,0	27,0	120,0	868,0	408,7	315,4	44,7	266,8	1 035,6

(1) Działalność dodatkowa znajduje się poza zakresem kontroli Europejskiego Trybunału Obrachunkowego.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

Zobowiązania prawne członków przekroczyły ich cele dotyczące wkładów, a Wspólne Przedsięwzięcie planuje zamknąć program w 2024 r.

3.8.12. Aby uzyskać pełen obraz tego, co udało się osiągnąć w ramach Wspólnego Przedsięwzięcia w odniesieniu do programu „Horyzont 2020”, należy również wziąć pod uwagę bieżący poziom zobowiązań operacyjnych jego członków, jeśli chodzi o podpisane umowy o udzielenie dotacji i udzielone zamówienia. Zobowiązania członków dotyczące działań operacyjnych i dodatkowych Wspólnego Przedsięwzięcia przekroczyły poziom docelowych wkładów operacyjnych na koniec 2022 r. Według stanu na koniec 2023 r. Wspólne Przedsięwzięcie nadal musiało wypłacić około 40,5 mln euro (tj. 10,8%) na projekty i umowy, które nie zostały jeszcze zakończone, oraz zatwierdzić wkłady rzeczowe na rzecz działań operacyjnych Wspólnego Przedsięwzięcia w wysokości 44,7 mln euro. Wskaźnik wykonania płatności z budżetu na 2023 r. na działania w ramach programu „Horyzont 2020” jest niższy niż oczekiwano, ponieważ beneficjenci nadal borykają się z problemami technicznymi w odniesieniu do ostatecznych rezultatów.

3.8.13. Wskaźnik wykorzystania środków na płatności z tytułu działalności operacyjnej w 2023 r. wzrósł co prawda do poziomu 67% (wskaźnik za 2022 r. wynosił 47%), pozostał jednak poniżej oczekiwań, a Wspólne Przedsięwzięcie nie zamknęło programu zgodnie z planem w 2023 r., lecz przeniósło płatności końcowe na 2024 r. Wspólne Przedsięwzięcie

Wspólne Europejskie Przedsięwzięcie Kolejowe (EU-Rail)

wyjaśniło, że sytuacja ta wynika głównie z problemów technicznych, z jakimi borykali się beneficjenci, dążąc do osiągnięcia rezultatów w postaci kwot ryczałtowych, co opóźniło zatwierdzenie przez Wspólne Przedsięwzięcie płatności końcowych. Ponadto w przypadku kilku projektów beneficjenci nie ubiegali się o całość budżetu na rzecz projektu, co zmniejszyło zapotrzebowanie na płatności z tytułu działalności operacyjnej o dalszą kwotę około 4,1 mln euro.

Wdrażanie programu „Horyzont Europa”

3.8.14. W tabeli 3.8.3 przedstawiono przegląd docelowych wartości wkładów, które mają zostać wniesione przez członków Wspólnego Przedsięwzięcia na poczet programu „Horyzont Europa”, w porównaniu z poziomem wniesionych przez członków wkładów (pieniężnych i rzeczowych), które zostały uznane za zatwierdzone i zgłoszone w rocznym sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia na koniec 2023 r.

Tabela 3.8.3 – Wkłady członków na rzecz programu „Horyzont Europa” (w mln euro)

Członkowie	Wkłady wniesione przez członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym)			Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2023 r.)				
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	łącznie	Zatwierdzone wkłady pieniężne	Niezatwierdzone wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe ⁽¹⁾	Zgłoszone, lecz niezatwierdzone wkłady rzeczowe ⁽¹⁾	łącznie
UE (DG RTD)	576,0	24,0	600,0	178,6	8,9	nie dot.	nie dot.	187,5
Członkowie z sektora prywatnego	576,0	24,0	600,0	5,9	0,0	69,9	70,3	146,1
łącznie	1 152,0	48,0	1 200,0	184,5	8,9	69,9	70,3	333,6

(1) Obejmują wkłady rzeczowe z tytułu działalności operacyjnej oraz wkłady rzeczowe z tytułu działalności dodatkowej.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

3.8.15. Według stanu na koniec 2023 r. Wspólne Przedsięwzięcie zaciągnęło zobowiązania w wysokości 262 mln euro na poczet podpisanych umów o udzielenie dotacji i innych umów w ramach programu „Horyzont Europa”. W związku z tym UE wniosła na rzecz Wspólnego Przedsięwzięcia wkłady pieniężne w wysokości 187,5 mln euro, przeznaczone głównie na powiązane płatności zaliczkowe.

Uwagi dotyczące systemów zarządzania i kontroli

3.8.16. Jeśli chodzi o wydatki w ramach programów „Horyzont 2020” i „Horyzont Europa”, Wspólna Służba Audytu DG RTD Komisji odpowiada tylko za audyty *ex post* dotyczące dotacji otrzymanych przez Wspólne Przedsięwzięcie EU-Rail i przeprowadzone w oparciu o zwrot faktycznie poniesionych kosztów. Wspólne Przedsięwzięcie poinformowało o reprezentatywnym poziomie błęd wynoszącym 2% i poziomie błęd rezydualnego

Wspólne Europejskie Przedsięwzięcie Kolejowe (EU-Rail)

sięgającym 0,9 %⁵⁶ w wydatkach w ramach programu „Horyzont 2020” powiązanych z tym rodzajem dotacji (rozliczenia i płatności końcowe). Jeżeli chodzi o program „Horyzont Europa”, EU-Rail wykorzystuje wyłącznie dotacje w postaci płatności ryczałtowych, w odniesieniu do których Wspólna Służba Audytu Komisji nie przeprowadza audytów *ex post*.

3.8.17. W ramach oceny mechanizmów kontroli mających zastosowanie do płatności z tytułu działalności operacyjnej Wspólnego Przedsięwzięcia Trybunał zbadał losowo dobraną próbę płatności z programu „Horyzont 2020” dokonanych w 2023 r. na poziomie beneficjentów końcowych⁵⁷. W jednym przypadku Trybunał wykrył i skwantyfikował poważny błąd wynikający z zawyżonych kosztów osobowych, ponieważ beneficjent nie zastosował stawek godzinowych poprawnego roku budżetowego.

Nieaktualny plan ciągłości działania i plan przywrócenia gotowości do pracy po wystąpieniu sytuacji nadzwyczajnej

3.8.18. Zgodnie z ramami kontroli wewnętrznej Wspólnego Przedsięwzięcia, [w oparciu o zasady kontroli wewnętrznej Komisji Europejskiej](#), organy UE powinny regularnie aktualizować i testować swoje plany ciągłości działania i powiązany plan przywrócenia gotowości do pracy po wystąpieniu sytuacji nadzwyczajnej, aby dostosować je do zmian organizacyjnych i nowych zagrożeń związanych ze środowiskiem operacyjnym. Wspólne Przedsięwzięcie wraz z innymi wspólnymi przedsięwzięciami zlokalizowanymi w tym samym budynku w Brukseli przyjęło w 2018 r. wspólny plan ciągłości działania i plan przywrócenia gotowości. Współuczestniczące w planach wspólne przedsięwzięcia po raz ostatni zaktualizowały jednak wspólny plan ciągłości działania w lutym 2020 r., a wspólny plan przywrócenia gotowości przetestowały w styczniu 2019 r. W związku z tym plany te nie odzwierciedlają obecnie istotnych zmian w środowisku operacyjnym Wspólnego Przedsięwzięcia, które zaszły od tego czasu, takich jak powołanie nowego kierownictwa Wspólnego Przedsięwzięcia odpowiedzialnego za plan ciągłości działania, zmiany w informatycznych systemach operacyjnych, zwiększenie liczby pracowników wykonujących swoje zadania zdalnie oraz nowe zagrożenia dla cyberbezpieczeństwa.

⁵⁶ Skonsolidowane roczne sprawozdanie z działalności Wspólnego Przedsięwzięcia UE-Rail za 2023 r., rozdział 4.

⁵⁷ W przypadku transakcji płatniczych z tytułu umów o udzielenie dotacji skontrolowanych u beneficjentów próg, powyżej którego zgłasza się błędy kwantyfikowalne, wynosi 1% kosztów objętych kontrolą.

Monitorowanie działań podjętych w związku z uwagami z ubiegłych lat

3.8.19. Przegląd działań naprawczych podjętych w wyniku uwag zgłoszonych przez Trybunał w ubiegłych latach przedstawiono w [załączniku](#).

Wspólne Europejskie Przedsięwzięcie Kolejowe (EU-Rail)

Załącznik

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze i inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału
1	2021	Wskaźnik wykorzystania środków z dostępnego budżetu na płatności operacyjne Wspólnego Przedsięwzięcia, w tym na niewykorzystane i przeniesione zobowiązania na płatności operacyjne, spadł z 76% w 2020 r. do 61% w 2021 r. Przyczynami tego stanu rzeczy były głównie: niewystarczająca jakość sprawozdań technicznych beneficjentów, potrzeba uzyskania dodatkowych dowodów potwierdzających osiągnięcie rezultatów projektu, a także fakt, że opóźnienia w przypadku jednego beneficjenta mają wpływ na wypłatę całej kwoty ryczałtowej.	Chociaż w 2022 r. Wspólne Przedsięwzięcie opracowało plan działania na rzecz poprawy sprawozdawczości finansowej beneficjentów, sytuacja utrzymywała się w 2023 r. (zob. pkt 3.8.13).	Kwestia otwarta
2	2022	W sprawozdaniu finansowym za 2022 r. Wspólne Przedsięwzięcie nie podało ważnych informacji dotyczących wkładów uczestników na poziomie programów, istotnych w kontekście wykazania pełnych osiągnięć Wspólnego Przedsięwzięcia na koniec roku. W szczególności Wspólne Przedsięwzięcie nie porównało kwot wkładów wniesionych przez poszczególne kategorie uczestników w ramach poszczególnych programów według stanu na koniec roku z docelowymi wartościami wkładów przewidzianymi dla danego programu.	Szczegółowe informacje na temat różnych rodzajów wkładów członków przedstawiono w rocznym sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia za 2023 r. na poziomie programu. Informacje te umożliwiają również porównanie faktycznych osiągnięć z celami prawnymi.	Kwestia zamknięta

Wspólne Europejskie Przedsięwzięcie Kolejowe (EU-Rail)

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze i inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału
3	2022	Wskaźnik wykorzystania środków na płatności z tytułu działalności operacyjnej Wspólnego Przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont 2020”, w tym na niewykorzystane i przeniesione środki na płatności z tytułu działalności operacyjnej, spadł do 47% (w 2021 r. wynosił 61%). Zdaniem Wspólnego Przedsięwzięcia wynikało to z rosnących kosztów i problemów z dostawami, z którymi borykali się beneficjenci w związku z pandemią COVID-19 i agresją Rosji na Ukrainę. W związku z tym stanem rzeczy konieczne było wydłużenie czasu trwania większości projektów w ramach programu „Horyzont 2020” i przeniesienie płatności końcowych na 2023 r.	Chociaż wskaźnik wykorzystania środków na płatności z tytułu działalności operacyjnej na 2023 r. wzrósł do 67%, to pozostał on poniżej oczekiwań, a Wspólne Przedsięwzięcie przeniosło płatności końcowe na 2024 r. (zob. pkt 3.8.13).	Kwestia otwarta

Odpowiedź Wspólnego Przedsięwzięcia

3.8.13. Niższy wskaźnik wykonania budżetu operacyjnego można również wytłumaczyć faktem, że niektóre projekty w ramach programu Horyzont 2020 musiały zostać przedłużone z powodu kaskadowych konsekwencji kryzysu związanego z COVID-19, który opóźnił płatności końcowe. Niemniej jednak Wspólne Przedsięwzięcie zakończyło działania operacyjne w ramach programu „Horyzont 2020” do końca 2023 r., zgodnie z planem, a nawet przed terminem określonym w rozporządzeniu. Pozostałe płatności końcowe mają zostać dokonane w 2024 r.

3.8.18. Wspólne Przedsięwzięcie EU-Rail wraz z innymi wspólnymi przedsięwzięciami ustanowiło rozwiązania dotyczące zaplecza administracyjnego dla technologii informacyjno-komunikacyjnych (BOA ICT) zgodnie z art. 13 Jednolitego Aktu Podstawowego. Ustalenia te obejmują zarządzanie ICT między wspólnymi przedsięwzięciami, zarządzanie wspólną infrastrukturą ICT, zarządzanie narzędziami i usługami ICT, a także zarządzanie bezpieczeństwem i przestrzeganiem przepisów (w tym cyberbezpieczeństwo). Wspólny roczny plan prac na 2024 r. (przyjęty w dniu 15 grudnia 2023 r.) obejmuje między innymi konkretne działania dotyczące przeglądu i aktualizacji planu ciągłości działania/planu gotowości do pracy na 2024 r. Wspólne Przedsięwzięcie IHI kieruje realizacją tego działania i zamierza przedstawić w lipcu 2024 r. projekt tych planów do konsultacji między wspólnymi przedsięwzięciami, a następnie je przyjąć.

3.9. Wspólne Przedsięwzięcie w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali (EuroHPC)

Wstęp

3.9.1. Wspólne Przedsięwzięcie w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali (EuroHPC) z siedzibą w Luksemburgu zostało ustanowione w październiku 2018 r. na okres do 31 grudnia 2026 r.⁵⁸ W lipcu 2021 r. Rada przyjęła nowe rozporządzenie ustanawiające, w którym wydłużono czas trwania Wspólnego Przedsięwzięcia do dnia 31 grudnia 2033 r. w ramach programu realizowanego w wieloletnich ramach finansowych (WRF) na lata 2021–2027⁵⁹.

3.9.2. Wspólne Przedsięwzięcie EuroHPC jest partnerstwem publiczno-prywatnym, które umożliwia połączenie zasobów UE, państw uczestniczących i uczestników z sektora prywatnego w celu rozwoju i wdrażania obliczeń wielkiej skali w Europie. Jego uczestnikami są UE, reprezentowana przez Komisję, państwa uczestniczące oraz trzech uczestników z sektora prywatnego: Europejska Platforma Technologiczna na rzecz obliczeń wielkiej skali, stowarzyszenie Big Data Value Association i Europejskie Konsorcjum Przemysłu Kwantowego.

3.9.3. W 2023 r. Komisja zapowiedziała – i częściowo uruchomiła – nową inicjatywę mającą na celu udostępnienie unijnych zdolności w zakresie obliczeń superkomputerowych także innowacyjnym europejskim przedsiębiorstwom typu start-up, aby mogły trenować swoje modele godnej zaufania sztucznej inteligencji. W odpowiedzi na wniosek Komisji Rada zmieniła rozporządzenie ustanawiające Wspólne Przedsięwzięcie i wprowadziła kolejny cel dla Wspólnego Przedsięwzięcia, który obejmie wkład superkomputerów w tę nową unijną inicjatywę⁶⁰.

⁵⁸ [Rozporządzenie Rady \(UE\) 2018/1488](#) w sprawie ustanowienia Wspólnego Przedsięwzięcia w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali.

⁵⁹ [Rozporządzenie Rady \(UE\) 2021/1173](#) w sprawie ustanowienia Wspólnego Przedsięwzięcia w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali i uchylające rozporządzenie (UE) 2018/1488.

⁶⁰ [Rozporządzenie Rady \(UE\) 2024/1732 z 17 czerwca 2024 r.](#) zmieniające rozporządzenie (UE) 2021/1173 w odniesieniu do inicjatywy EuroHPC dla przedsiębiorstw typu start-up w celu wzmocnienia czołowej pozycji Europy w dziedzinie godnej zaufania sztucznej inteligencji.

Wspólne Przedsięwzięcie w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali (EuroHPC)

3.9.4. W *tabeli 3.9.1* przedstawiono najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia.

Tabela 3.9.1 – Najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia

	2023	2022	Zmiana
Dostępny budżet – środki na płatności (mln euro) ⁽¹⁾	1 058,0	629,9	68%
Dostępny budżet – środki na zobowiązania (mln euro) ⁽¹⁾	1 136,0	1 374,5	-17%
Stan zatrudnienia na dzień 31 grudnia ⁽²⁾	36	23	57%

(1) Dostępny budżet obejmuje niewykorzystane środki z poprzednich lat, które zostały ponownie ujęte w budżecie Wspólnego Przedsięwzięcia na bieżący rok, dochody przeznaczone na określony cel i środki przydzielone na następny rok.

(2) W stanie zatrudnienia uwzględniono urzędników, pracowników zatrudnionych na czas określony i pracowników kontraktowych oraz oddelegowanych ekspertów krajowych.

Źródło: dane przekazane przez Wspólne Przedsięwzięcie.

3.9.5. Zmiany w wysokości budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia widoczne w *tabeli 3.9.1* wynikają w dużej mierze z tego, na jakim etapie wdrażania są w danym roku wieloletnie programy w dziedzinie badań naukowych i innowacji. Zwiększenie budżetu na płatności na 2023 r. pokrywało płatności okresowe związane z trwającymi projektami w ramach programu „Horyzont 2020” oraz znaczne płatności zaliczkowe w związku z umowami o udzielenie dotacji i innymi umowami, które Wspólne Przedsięwzięcie planowało podpisać do końca 2023 r. w ramach programu „Horyzont Europa”, „Cyfrowa Europa” i instrumentu „Łącząc Europę”.

Informacje leżące u podstaw poświadczenia wiarygodności

3.9.6. W sekcji **3.1** sprawozdania opisano podejście kontrolne przyjęte przez Trybunał, podstawę do sporządzenia opinii Trybunału, zadania kierownictwa Wspólnego Przedsięwzięcia EuroHPC i osób odpowiedzialnych za zarządzanie, a także zadania Trybunału dotyczące kontroli sprawozdania finansowego i transakcji leżących u jego podstaw. Podpisy zamieszczone na s. **180** stanowią integralną część opinii.

Poświadczenie wiarygodności przedstawione przez Europejski Trybunał Obrachunkowy Parlamentowi Europejskiemu i Radzie – sprawozdanie niezależnego kontrolera

Opinia

3.9.7. Trybunał zbadał:

- a) sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia EuroHPC obejmujące sprawozdanie finansowe⁶¹ oraz sprawozdanie z wykonania budżetu⁶² za rok budżetowy zakończony 31 grudnia 2023 r.,
- b) legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania, zgodnie z postanowieniami art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

Wiarygodność rozliczeń

Opinia na temat wiarygodności rozliczeń

3.9.8. W opinii Trybunału sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia EuroHPC za rok zakończony 31 grudnia 2023 r. przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach jego sytuację finansową na dzień 31 grudnia 2023 r. oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto za zakończony w tym dniu rok budżetowy, zgodnie z przepisami regulaminu finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia i z regułami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji. Zasady te opierają się na powszechnie przyjętych międzynarodowych standardach rachunkowości sektora publicznego.

⁶¹ Sprawozdanie finansowe składa się z bilansu, sprawozdania z finansowych wyników działalności, rachunku przepływów pieniężnych, zestawienia zmian w aktywach netto oraz opisu znaczących zasad (polityki) rachunkowości i informacji dodatkowej.

⁶² Sprawozdanie z wykonania budżetu obejmuje sprawozdanie, które przedstawia zbiorczo wszystkie operacje budżetowe, i informację dodatkową.

Objaśnienie uzupełniające

3.9.9. Trybunał zwraca uwagę na informację dodatkową 4.10 do rocznego sprawozdania finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia EuroHPC za 2023 r., w której stwierdzono, że nastąpiła zmiana w podejściu księgowym do wkładów pieniężnych otrzymanych przez Wspólne Przedsięwzięcie EuroHPC ze skutkiem od roku budżetowego zakończonego 31 grudnia 2023 r. Ta zmiana w podejściu księgowym doprowadziła do przekształcenia odpowiednich danych porównawczych z poprzedniego roku. Przekształcenie było niezbędne ze względu na konieczność odzwierciedlenia szczegółowych wytycznych wydanych przez księgowego UE.

Ponadto Trybunał zwraca uwagę na informację dodatkową 4.12 do rocznego sprawozdania finansowego EuroHPC za 2023 r., która odnosi się do wstępnej oceny oddziaływania Wspólnego Przedsięwzięcia oraz do niepewności i ekspozycji w odniesieniu do zaliczek wypłaconych dostawcy, biorąc pod uwagę niedawno ujawnione informacje na temat sytuacji finansowej dostawcy. EuroHPC przeanalizowało wartości wszystkich stosunków umownych z dostawcą, koncentrując się na zaliczkach wypłaconych z tytułu kontraktów i umów o udzielenie dotacji oraz oceniając potencjalne oddziaływanie, którego wartość szacuje się na 88 mln euro.

Trybunał nie wydał opinii zmodyfikowanej w związku z tymi kwestiami.

Legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw rozliczeń

Dochody

Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń

3.9.10. W opinii Trybunału dochody leżące u podstaw rozliczeń Wspólnego Przedsięwzięcia EuroHPC za rok zakończony w dniu 31 grudnia 2023 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Wspólne Przedsięwzięcie w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali (EuroHPC)

Płatności

Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń

3.9.11. W opinii Trybunału płatności leżące u podstaw rozliczeń Wspólnego Przedsięwzięcia EuroHPC za rok zakończony w dniu 31 grudnia 2023 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

3.9.12. Przedstawione poniżej uwagi nie podważają opinii Trybunału.

Uwagi dotyczące zarządzania budżetem

Wdrażanie programu „Horyzont 2020” i instrumentu „Łącząc Europę 1” (CEF 1)

3.9.13. W tabeli 3.9.2 przedstawiono przegląd docelowych wartości wkładów, które miały zostać wniesione przez członków Wspólnego Przedsięwzięcia na poczet programu „Horyzont 2020” i CEF 1 w porównaniu z poziomem wniesionych przez członków wkładów (pieniężnych i rzeczowych) uznanych w rocznym sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia za zatwierdzone i zgłoszone na koniec 2023 r.

Tabela 3.9.2 – Wkłady członków w ramach programu „Horyzont 2020” i instrumentu CEF 1 (w mln euro)

Członkowie	Wkłady wniesione przez członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym)				Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2023 r.)				
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	Działalność dodatkowa ⁽²⁾	łącznie	Wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe	Zgłoszone, lecz niezatwierdzone wkłady rzeczowe	Wkłady rzeczowe z tytułu działalności dodatkowej	łącznie
UE (DG CNECT) ⁽¹⁾	526,0	10,0	nie dot.	536,0	445,0	nie dot.	nie dot.	nie dot.	445,0
Państwa uczestniczące ⁽³⁾⁽⁴⁾	476,0	10,0	nie dot.	486,0	129,6	0,0	51,9	nie dot.	181,5
Członkowie z sektora prywatnego ⁽³⁾	420,0	2,0	nie dot.	422,0	0,0	0,0	18,4	nie dot.	18,4
łącznie	1 422,0	22,0	nie dot.	1 444,0	574,6	0,0	70,3	nie dot.	644,9

(1) Wkład finansowy UE obejmuje 100 mln euro z instrumentu „Łącząc Europę 1”.

(2) Działalność dodatkowa znajduje się poza zakresem kontroli Europejskiego Trybunału Obrachunkowego.

(3) W nowym rozporządzeniu ustanawiającym zniesiono obowiązek państw uczestniczących i członków z sektora prywatnego dotyczący wnoszenia wkładu na pokrycie kosztów administracyjnych.

(4) Wkłady pieniężne wniesione przez państwa uczestniczące i wypłacone bezpośrednio wykonawcom/beneficjentom nie zostały uwzględnione.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

Członkowie z sektora prywatnego nie osiągną swojego celu dotyczącego wkładu

3.9.14. Aby uzyskać pełen obraz tego, co udało się osiągnąć w ramach Wspólnego Przedsięwzięcia w odniesieniu do programu „Horyzont 2020” i instrumentu CEF 1, należy również wziąć pod uwagę bieżący poziom zobowiązań operacyjnych jego uczestników, jeśli chodzi o podpisane umowy o udzielenie dotacji i udzielone zamówienia. Zobowiązania UE dotyczące działań operacyjnych Wspólnego Przedsięwzięcia osiągnęły już poziom docelowych wkładów operacyjnych na koniec 2022 r. Na koniec 2023 r. Wspólne Przedsięwzięcie nadal było zobowiązane do wypłaty około 260,1 mln euro na projekty, które nie zostały jeszcze ukończone, oraz zatwierdzenia wkładów rzeczowych na rzecz działań operacyjnych Wspólnego Przedsięwzięcia w wysokości 51,9 mln euro.

3.9.15. Według stanu na koniec 2023 r. zobowiązania umowne państw uczestniczących na poczet działań realizowanych w ramach programu „Horyzont 2020” i instrumentu CEF 1 szacowany na kwotę 538,3 mln euro. W odniesieniu do tych zobowiązań państwa wniosły wkłady finansowe w wysokości 129,6 mln euro na zakup superkomputerów zamówionych przez Wspólne Przedsięwzięcie. Poinformowały też o 51,9 mln euro wkładów rzeczowych związanych z kosztami operacyjnymi jednostek przyjmujących. Różnica między szacowanymi zobowiązaniami prawnymi a zadeklarowanymi wkładami w wysokości około 357 mln euro wynika z faktu, że państwa uczestniczące uznają swoje koszty i zgłaszają je Wspólnemu Przedsięwzięciu dopiero po zakończeniu projektów w ramach programu „Horyzont 2020”, w których biorą udział.

3.9.16. Na koniec 2023 r. członkowie prywatni zadeklarowali jednak jedynie wkłady rzeczowe w wysokości 18,4 mln euro na rzecz projektów w ramach programu „Horyzont 2020”. Jest to kwota znacznie poniżej minimalnej wartości docelowej 420 mln euro określonej w rozporządzeniu ustanawiającym Wspólne Przedsięwzięcie, która ma zostać osiągnięta przez członków z sektora prywatnego do końca trwania programu. Jak stwierdził Trybunał już w sprawozdaniu rocznym dotyczącym wspólnych przedsięwzięć UE za 2022 r. (pkt. 3.9.17), rozwiązania Wspólnego Przedsięwzięcia dotyczące finansowania działań związanych z dotacją nie zapewniły wniesienia przez członków z sektora prywatnego wkładów rzeczowych na poziomie wymaganym przepisami rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie w odniesieniu do programu „Horyzont 2020”.

3.9.17. Zobowiązania prawne UE i państw uczestniczących kształtują się na poziomie ich celów w zakresie wkładu w ramach programu „Horyzont 2020”. Niski poziom wkładów członków z sektora prywatnego (około 30% łącznych docelowych wkładów wynoszących 1,4 mld euro) wskazuje jednak na brak udziału sektora prywatnego w projektach Wspólnego Przedsięwzięcia i stanowi zagrożenie dla ogólnego osiągnięcia celów programu „Horyzont 2020”.

Wspólne Przedsięwzięcie w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali (EuroHPC)

Wdrażanie programów „Horyzont Europa” i „Cyfrowa Europa” oraz instrumentu „Łącząc Europę 2” (CEF 2)

3.9.18. W tabeli 3.9.3. przedstawiono przegląd docelowych wartości wkładów, które mają zostać wniesione przez uczestników Wspólnego Przedsięwzięcia na poczet programów badawczych w WRF na lata 2021–2027, w porównaniu z poziomem wniesionych przez uczestników wkładów (pieniężnych i rzeczowych), które w rocznym sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia zostały uznane za zatwierdzone i zgłoszone na koniec 2023 r.

Tabela 3.9.3 – Wkłady uczestników na rzecz programów „Horyzont Europa” i „Cyfrowa Europa” oraz CEF 2 (w mln euro)

Członkowie	Wkłady wniesione przez członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym)			Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2023 r.)				
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	Łącznie	Zatwierdzone wkłady pieniężne	Niezatwierdzone wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe ⁽³⁾	Zgłoszone, lecz niezatwierdzone wkłady rzeczowe ⁽³⁾	Łącznie
UE (DG CNCT) ⁽¹⁾	2 989,3	92,0	3 081,3	100,7	657,0	nie dot.	nie dot.	757,7
Państwa uczestniczące ⁽²⁾	2 989,3	0,0	2 989,3	36,6	101,9	0,0	0,0	138,5
Członkowie z sektora prywatnego	900,0	0,0	900,0	0,0	nie dot.	0,0	0,8	0,8
Łącznie	6 878,6	92,0	6 970,6	137,3	758,9	0,0	0,8	897,0

(1) Wkład finansowy UE obejmuje: a) do 900 mln euro z programu „Horyzont Europa”; b) do 1 981,3 mln euro z programu „Cyfrowa Europa”; c) do 200 mln euro z instrumentu „Łącząc Europę 2”.

(2) Wkłady pieniężne wniesione przez państwa uczestniczące i wypłacone bezpośrednio wykonawcom/beneficjentom nie zostały uwzględnione.

(3) Obejmują wkłady rzeczowe państw uczestniczących związane z kosztami operacyjnymi jednostek przyjmujących oraz wkłady rzeczowe członków z sektora prywatnego na rzecz działalności operacyjnej Wspólnego Przedsięwzięcia.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

Istnieje duże ryzyko, że członkowie z sektora prywatnego ponownie nie osiągną wkładu na poziomie minimalnej wartości docelowej w programy na lata 2021–2027

3.9.19. Wartości docelowe wkładu członków z sektora prywatnego wzrosły ponad dwukrotnie w porównaniu z poprzednim programem WRF (z 420 mln euro do 900 mln euro, zob. tabela 3.9.2 i tabela 3.9.3). Jak stwierdził Trybunał już w sprawozdaniu rocznym dotyczącym wspólnych przedsięwzięć UE za 2022 r. (pkt. 3.9.17), jeżeli ustalenia finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia pozostaną takie same w odniesieniu do programu „Horyzont Europa”, Wspólne Przedsięwzięcie nie osiągnie znacznie wyższej wartości docelowej wkładów członków z sektora prywatnego zgodnie z nowym rozporządzeniem ustanawiającym. Zagraża to osiągnięciu ogólnych celów programu Wspólnego Przedsięwzięcia.

Kumulacja niewykorzystanych wkładów finansowych UE

3.9.20. Wskaźnik wykorzystania środków na płatności z tytułu działalności operacyjnej na 2023 r. spadł do poziomu 19%. Powolny proces nabywania superkomputerów poważnie zakłócił wykonanie budżetu na płatności operacyjne. Sytuację dodatkowo pogorszyło

Wspólne Przedsięwzięcie w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali (EuroHPC)

wolniejsze niż oczekiwano rozpoczęcie złożonych działań w ramach nowych zadań w programach „Horyzont Europa”, „Cyfrowa Europa” i „Łącząc Europę”, a także opóźnienia w składaniu przez beneficjentów wniosków o zwrot kosztów w związku z bieżącymi działaniami badawczymi w ramach programu „Horyzont 2020”.

3.9.21. W 2023 r. Wspólne Przedsięwzięcie zwróciło się o dodatkowe wkłady finansowe UE w wysokości 488,6 mln euro przekraczające zapotrzebowanie na środki pieniężne na płatności zaplanowane na ten rok. W związku z tym na koniec 2023 r. Wspólne Przedsięwzięcie zgromadziło nadwyżkę gotówkową w wysokości 840,7 mln euro (czyli około 117% swojego początkowego budżetu na płatności na 2024 r.). Ta skumulowana nadwyżka środków pieniężnych nie była zatem dostępna na finansowanie innych działań UE w 2023 r. Świadczy to o niedociągnięciach w planowaniu budżetu i wydatkowaniu środków pieniężnych Wspólnego Przedsięwzięcia.

Niski poziom wykonania budżetu administracyjnego na 2023 r. (tytuły 1 i 2)

3.9.22. W 2023 r. Wspólne Przedsięwzięcie wykorzystało jedynie 45% środków na zobowiązania administracyjne i 42% środków na płatności administracyjne. Zdaniem Wspólnego Przedsięwzięcia te niskie wskaźniki wykonania wynikają głównie z tego, że nie było ono w stanie zrealizować swojego planu zatrudnienia na 2022 r. i 2023 r. Wspólne Przedsięwzięcie zwróciło się jednak o wkłady UE na pokrycie kosztów związanych z planami zwiększenia liczby pracowników do 54 (znacznie powyżej faktycznego stanu zatrudnienia – 36 pracowników), i otrzymało je. Ponadto, planując budżet na płatności na 2023 r., Wspólne Przedsięwzięcie nie wzięło pod uwagę przeniesienia ani wycofania znacznych kwot niewykorzystanych środków na płatności administracyjne z poprzednich lat, co jest sprzeczne z zasadą należytego zarządzania finansami.

Uwagi dotyczące systemów zarządzania i kontroli

3.9.23. Jeśli chodzi o wydatki w ramach programów „Horyzont 2020” i „Horyzont Europa”, za audyty *ex post* odpowiada Wspólna Służba Audytu DG RTD Komisji. Wspólne Przedsięwzięcie poinformowało o reprezentatywnym poziomie błędów wynoszącym 1,3% w 2023 r. i wykrytym poziomie błędów rezydualnego sięgającym 0%⁶³ w wydatkach w ramach programu „Horyzont 2020” (rozliczenia i płatności końcowe). W przypadku programu „Horyzont Europa” Wspólna Służba Audytu przyjęła inne podejście audytowe – oparte na analizie ryzyka *ex post* – w związku z czym nie oblicza już reprezentatywnych poziomów błędów dla wspólnych przedsięwzięć. Pierwsze oparte na analizie ryzyka audyty *ex post* nie zostały

⁶³ Skonsolidowane roczne sprawozdanie z działalności Wspólnego Przedsięwzięcia Euro-HPC za 2023 r., rozdział 4.1.1.1.

Wspólne Przedsięwzięcie w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali (EuroHPC)

jeszcze przeprowadzone, ponieważ pierwsze płatności okresowe planowane są dopiero na 2024 r.

3.9.24. W ramach oceny mechanizmów kontroli mających zastosowanie do płatności z tytułu działalności operacyjnej Wspólnego Przedsięwzięcia Trybunał zbadał losowo dobraną próbę płatności z programu „Horyzont 2020” dokonanych w 2023 r. na poziomie beneficjentów końcowych⁶⁴. Nie wykrył poważnych błędów kwantyfikowalnych ani uchybień w zakresie kontroli na poziomie beneficjentów Wspólnego Przedsięwzięcia objętych próbą.

Niekompletny plan ciągłości działania i plan przywrócenia gotowości do pracy po wystąpieniu sytuacji nadzwyczajnej

3.9.25. Wspólne Przedsięwzięcie opracowało własny plan ciągłości działania i plan przywrócenia gotowości do pracy po wystąpieniu sytuacji nadzwyczajnej. Plany te nie zostały jeszcze formalnie przyjęte przez dyrektora Wspólnego Przedsięwzięcia. Brakowało w nich kilku istotnych elementów, takich jak określenie odpowiednich celów i podejście, które należy stosować; ocena ryzyka w ramach planu ciągłości działania i analiza wpływu na działalność; przedstawienie organu zarządzającego planem ciągłości działania oraz jego zadań i obowiązków w zakresie aktywacji planu; a także konkretne przepisy dotyczące regularnego testowania i aktualizacji planów. Aby ograniczyć powiązane ryzyko operacyjne, takie jak niepełne lub opóźnione odzyskanie danych operacyjnych w przypadku klęski lub katastrofy albo cyberataku, Wspólne Przedsięwzięcie powinno uzupełniać i regularnie aktualizować swoje plany ciągłości działania i plany przywrócenia gotowości do pracy po wystąpieniu sytuacji nadzwyczajnej oraz testować ich skuteczność. Ponadto dyrektor Wspólnego Przedsięwzięcia powinien oficjalnie przyjąć uzupełnione i zaktualizowane plany.

Brak polityki kontroli wewnętrznej w odniesieniu do funkcji newralgicznych

3.9.26. Funkcje newralgiczne, zarówno potencjalne, jak i istniejące, należy określić i zarządzać nimi zgodnie z ramami kontroli wewnętrznej Wspólnego Przedsięwzięcia [opartymi na zasadach kontroli wewnętrznej Komisji Europejskiej](#). Według stanu na koniec 2023 r. we Wspólnym Przedsięwzięciu nie opracowano jeszcze polityki zarządzania funkcjami newralgicznymi. Taka polityka zapewnia niezbędną kontrolę wewnętrzną, umożliwiającą wspólnemu przedsięwzięciu identyfikację newralgicznych funkcji, aktualizowanie ich oraz określenie odpowiednich środków kontroli w celu zapobiegania ryzyku niewłaściwych lub

⁶⁴ W przypadku transakcji płatniczych z tytułu umów o udzielenie dotacji skontrolowanych u beneficjentów próg, powyżej którego zgłasza się błędy kwantyfikowalne, wynosi 1% kosztów objętych kontrolą.

Wspólne Przedsięwzięcie w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali (EuroHPC)

nieuczciwych działań takich jak nieuczciwa sprawozdawczość, utrata aktywów, ujawnianie informacji szczególnie chronionych i korupcja, lub w celu ograniczanie tego ryzyka.

Uwagi dotyczące innych kwestii

Wspólne Przedsięwzięcie nie osiągnęło swoich celów w zakresie rekrutacji

3.9.27. W 2021 r., aby wykorzystać środki w wysokości około 7 mld euro w ramach nowych WRF na lata 2021–2027, Wspólne Przedsięwzięcie otrzymało od Komisji 39 dodatkowych stanowisk, z których 30 miało zostać obsadzonych do końca 2022 r., a kolejne dziewięć do końca 2023 r. Do końca 2023 r. Wspólne Przedsięwzięcie zatrudniło jedynie 21 dodatkowych pracowników, w związku z czym nie osiągnęło wyznaczonego celu w zakresie rekrutacji, gdyż poziom zatrudnienia wyniósł łącznie 36 pracowników. Według Wspólnego Przedsięwzięcia miało ono poważne trudności z osiągnięciem swoich wysokich celów w zakresie rekrutacji wyznaczonych na 2022 r. i 2023 r. ze względu na niewielką liczbę pracowników i trudne procedury naboru rzadkich ekspertów specjalistycznych.

Uchybienia w procedurach rekrutacyjnych Wspólnego Przedsięwzięcia

3.9.28. Trybunał wykrył uchybienia na etapie wstępnej selekcji w obu skontrolowanych procedurach naboru. Komisja rekrutacyjna nie sporządziła krótkiej listy wszystkich kandydatów posiadających niezbędne kwalifikacje i doświadczenie, lecz jedynie tych, którzy według komisji odpowiadali najczęściej poszukiwanemu profilowi. W szczególności komisja nie uzgodniła z góry sposobu wykorzystania siatki punktowej, w której w jasny sposób określono wagę każdego podstawowego kryterium, ani nie udokumentowała w wystarczający sposób przebiegu procesu decyzyjnego w ramach naboru. Uchybienia te ograniczyły przejrzystość procedur, a to z kolei może znaczyć, że nie przestrzegały w pełni ogólnej zasady równego traktowania kandydatów.

Monitorowanie działań podjętych w związku z uwagami z ubiegłych lat

3.9.29. Przegląd działań naprawczych podjętych w wyniku uwag zgłoszonych przez Trybunał w ubiegłych latach przedstawiono w [załączniku](#).

Wspólne Przedsięwzięcie w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali (EuroHPC)

Załącznik

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze i inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału
1	2020	Według stanu na koniec 2020 r. Wspólne Przedsięwzięcie nie opracowało wiarygodnych procedur zatwierdzania i poświadczania wkładów rzeczowych ani nie ustanowiło odpowiedniej procedury księgowej na potrzeby uznawania tych wkładów. Taka sytuacja sprawia, że Wspólne Przedsięwzięcie nie ma możliwości zarządzania tymi wkładami, ich monitorowania oraz prowadzenia sprawozdawczości na temat osiągnięcia minimalnego poziomu wkładów rzeczowych.	W 2023 r. Wspólne Przedsięwzięcie oficjalnie przyjęło metodykę rachunkowości i sprawozdawczości w zakresie wkładów rzeczowych na potrzeby swojej działalności.	Kwestia zamknięta
2	2021, 2022	Na koniec 2022 r. członkowie z sektora prywatnego zgłosili jedynie 11 mln euro, czyli znacznie mniej niż wynosiła minimalna wartość docelowa 420 mln euro określona w rozporządzeniu ustanawiającym Wspólne Przedsięwzięcie, która ma zostać osiągnięta przez członków z sektora prywatnego do końca trwania programu. Obecne rozwiązania Wspólnego Przedsięwzięcia w zakresie finansowania działań związanych z dotacjami umożliwiają członkom z sektora prywatnego wniesienie wkładów rzeczowych na rzecz jednego rodzaju projektów (tj. projektów innowacyjnych, na które przypada 30% kosztów projektów) i nie doprowadzą do osiągnięcia minimalnego poziomu wkładów rzeczowych członków z sektora prywatnego.	Na koniec 2023 r. wkłady uczestników z sektora prywatnego wzrosły jedynie do poziomu 18,4 mln euro (zob. pkt 3.9.16).	Kwestia otwarta

Wspólne Przedsięwzięcie w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali (EuroHPC)

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze i inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału
3	2022	Wskaźniki wykorzystania środków na zobowiązania i środków na płatności z tytułu działalności operacyjnej za 2022 r. wyniosły odpowiednio 79% i 24%. Główną przyczyną takiego stanu rzeczy były: opóźnienia w ukończeniu zamówień na superkomputery przedeksaskalowe, co uniemożliwiło dokonanie płatności okresowych związanych z dotacjami na działalność Wspólnego Przedsięwzięcia; opóźnienia w udzielaniu zamówień na superkomputery, co uniemożliwiło dokonanie powiązanych płatności zaliczkowych; przesunięcie na 2023 r. zaproszenia do składania wniosków w ramach instrumentu „Łącząc Europę 2” dotyczącego hipertężności ze względu na konieczność przeprowadzenia wstępnej analizy; opóźnienia w przedkładaniu przez beneficjentów zestawień wydatków poniesionych w ramach prowadzonych prac badawczych.	Wskaźnik wykorzystania środków na płatności z tytułu działalności operacyjnej na 2023 r. pozostał na bardzo niskim poziomie wynoszącym 19% (zob. pkt 3.9.21).	Kwestia otwarta
4	2020, 2021, 2022	Jeśli chodzi o środki na zobowiązania i płatności administracyjne (tytuły 1 i 2), na etapie planowania budżetu administracyjnego Wspólne Przedsięwzięcie nie uwzględniło w wystarczającym stopniu przeniesienia znacznych kwot niewykorzystanych środków na płatności z poprzednich lat.	W 2023 r. sytuacja nie zmieniła się w tym względzie (zob. pkt 3.9.23).	Kwestia otwarta
5	2020, 2021	W 2020 r. Wspólne Przedsięwzięcie opracowało plan działania, tak aby w 2021 r. wdrożyć pozostałe działania przewidziane w 17 zasadach kontroli wewnętrznej, na których opierają się ramy kontroli wewnętrznej Komisji. Niemniej jednak ze względu na brak kluczowych stanowisk administracyjnych Wspólne Przedsięwzięcie nie zatwierdziło dotychczas szeregu ważnych działań w zakresie kontroli wewnętrznej w terminach określonych w planie działania i przypadających na 2021 r. Wspomniane wyżej opóźnienia	W 2023 r. Wspólne Przedsięwzięcie zatrudniło urzędnika ds. kontroli wewnętrznej, który zarządzał zakończeniem tych działań.	Kwestia zamknięta

Wspólne Przedsięwzięcie w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali (EuroHPC)

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze i inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału
		oznaczają dla Wspólnego Przedsięwzięcia większe ryzyko dotyczące kontroli wewnętrznych w 2021 r.		
6	2021, 2022	Zgodnie z nowym rozporządzeniem ustanawiającym przyjętym w lipcu 2021 r. Wspólne Przedsięwzięcie zostało znacznie powiększone i w trakcie obowiązywania nowych WRF na lata 2021–2027 będzie musiało wdrożyć środki w wysokości ponad 7 mld euro. W tym celu do 2023 r. musi pozyskać 39 dodatkowych pracowników. Według stanu na koniec 2022 r. liczba pracowników we Wspólnym Przedsięwzięciu wzrosła jedynie z 15 do 23. Wspólne Przedsięwzięcie nie osiągnęło celu zakładającego zatrudnienie 30 nowych pracowników do końca 2022 r., w tym obsadzenie dwóch ważnych stanowisk kierowniczych, i wciąż nie zrealizowało celu przewidującego przyjęcie 39 nowych pracowników do końca 2023 r.	Pomimo znacznych wysiłków do końca 2023 r. Wspólne Przedsięwzięcie zatrudniło 21 nowych pracowników, czyli nadal poniżej wartości docelowej, jaką było zatrudnienie 39 nowych pracowników (zob. pkt 3.9.28).	Kwestia otwarta
7	2022	Nabory na stanowiska kierownika ds. strategii i zarządzania oraz kierownika ds. administracji i finansów rozpoczęto – odpowiednio – dopiero pod koniec 2022 r. i w pierwszej połowie 2023 r.	W 2023 r. wszystkie kluczowe stanowiska kierownicze zostały obsadzone. Zespoły ds. zarządzania projektami zostały wzmocnione poprzez zatrudnienie doświadczonych specjalistów ds. projektów.	Kwestia zamknięta
8	2022	W sprawozdaniu finansowym za 2022 r. Wspólne Przedsięwzięcie nie podało ważnych informacji dotyczących wkładów uczestników na poziomie programów, istotnych w kontekście wykazania pełnych osiągnięć Wspólnego Przedsięwzięcia na koniec roku. W szczególności Wspólne Przedsięwzięcie	Szczegółowe informacje na temat różnych rodzajów wkładów członków przedstawiono w rocznym	Kwestia zamknięta

Wspólne Przedsięwzięcie w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali (EuroHPC)

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze i inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału
		nie porównało kwot wkładów wniesionych przez poszczególne kategorie uczestników w ramach poszczególnych programów według stanu na koniec roku z docelowymi wartościami wkładów przewidzianymi dla danego programu.	sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia za 2023 r. na poziomie programu. Informacje te umożliwiają również porównanie faktycznych osiągnięć z celami prawnymi.	

Odpowiedź Wspólnego Przedsięwzięcia

3.9.15. Wspólne Przedsięwzięcie EuroHPC pragnie podkreślić, że państwa uczestniczące, oprócz szacowanych zobowiązań umownych w wysokości 538,3 mln euro na działania w ramach programu „Horyzont 2020” i instrumentu „Łącząc Europę”, wniosły również wkład finansowy w wysokości 48,3 mln euro bezpośrednio na rzecz wykonawców superkomputerów petaskalowych, które są zamawiane wspólnie przez Wspólne Przedsięwzięcie i państwa uczestniczące. Państwa uczestniczące nie zgłosiły jednak jeszcze tego wkładu do Wspólnego Przedsięwzięcia.

3.9.28. Wspólne Przedsięwzięcie EuroHPC przyjmuje do wiadomości uwagę Europejskiego Trybunału Obrachunkowego. Wspólne Przedsięwzięcie stwierdza jednak, że obowiązkowe wymagania oceniło w podobny sposób jak wymagania kwalifikacyjne, tj. spełnia lub nie spełnia. Wspólne Przedsięwzięcie uważa, że nie miało to negatywnego wpływu na sposób traktowania kandydatów, ponieważ podczas rozmowy kwalifikacyjnej mogli oni wykazać, kiedy takie kompetencje wykraczały poza obowiązkowe wymagania. Nie zmienia to faktu, że Wspólne Przedsięwzięcie EuroHPC zawsze pozostaje otwarte na propozycje ulepszeń i wdrożyło już system punktowy do oceny wszystkich wymagań.

3.10. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inteligentnych Sieci i Usług (SNS)

Wstęp

3.10.1. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inteligentnych Sieci i Usług (SNS) z siedzibą w Brukseli zostało ustanowione w listopadzie 2021 r. w ramach programu „Horyzont Europa” na okres do 31 grudnia 2031 r.⁶⁵ Uzyskało ono autonomię finansową 24 października 2023 r. W okresie poprzedzającym autonomię finansową Wspólnego Przedsięwzięcia Komisja była odpowiedzialna za wykonanie budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia na 2023 r. Komisja wykorzystwała 21,7 mln euro w środkach na płatności i 0,8 mln euro w środkach na zobowiązania z budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia na 2023 r.

3.10.2. Wspólne Przedsięwzięcie SNS jest partnerstwem publiczno-prywatnym, mającym na celu ułatwienie i utrwalanie wiodącej pozycji w przemyśle w Europie w zakresie sieci i usług 5G i 6G. Jej członkami są UE, reprezentowana przez Komisję, oraz Stowarzyszenie Branżowe na rzecz Inteligentnych Sieci i Usług 6G (Stowarzyszenie Branżowe 6G).

3.10.3. W tabeli 3.10.1 przedstawiono najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia od chwili uzyskania przez nie autonomii finansowej 24 października 2023 r. do 31 grudnia 2023 r.

Tabela 3.10.1 – Najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia

	2023	2022
Dostępny budżet – środki na płatności (mln euro) ⁽¹⁾⁽³⁾	122,9	–
Dostępny budżet – środki na zobowiązania (mln euro) ⁽¹⁾⁽³⁾	134,7	–
Stan zatrudnienia na dzień 31 grudnia ⁽²⁾	14	–

(1) Dostępny budżet obejmuje niewykorzystane środki z poprzednich lat, które zostały ponownie ujęte w budżecie Wspólnego Przedsięwzięcia na bieżący rok, dochody przeznaczone na określony cel i środki przydzielone na następny rok.

(2) W stanie zatrudnienia uwzględniono urzędników, pracowników zatrudnionych na czas określony i pracowników kontraktowych oraz oddelegowanych ekspertów krajowych.

(3) Dane odnoszą się do okresu od chwili uzyskania autonomii finansowej przez Wspólne Przedsięwzięcie 24 października 2023 r. do 31 grudnia 2023 r.

Źródło: dane przekazane przez Wspólne Przedsięwzięcie.

⁶⁵ Rozporządzenie Rady (UE) 2021/2085 ustanawiające wspólne przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont Europa”.

Informacje leżące u podstaw poświadczenia wiarygodności

3.10.4. W sekcji 3.1 sprawozdania opisano podejście kontrolne przyjęte przez Trybunał, podstawę do sporządzenia opinii Trybunału, zadania kierownictwa Wspólnego Przedsięwzięcia SNS i osób odpowiedzialnych za zarządzanie, a także zadania Trybunału dotyczące kontroli sprawozdania finansowego i transakcji leżących u jego podstaw. Podpisy zamieszczone na s. 180 stanowią integralną część opinii.

Poświadczenie wiarygodności przedstawione przez Europejski Trybunał Obrachunkowy Parlamentowi Europejskiemu i Radzie – sprawozdanie niezależnego kontrolera

Opinia

3.10.5. Trybunał zbadał:

- a) wersję wstępną sprawozdania finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia SNS obejmującą sprawozdanie finansowe⁶⁶ oraz sprawozdanie z wykonania budżetu⁶⁷ za okres budżetowy rozpoczęty 24 października 2023 r. i zakończony 31 grudnia 2023 r., oraz
- b) legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania, zgodnie z postanowieniami art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

Wiarygodność rozliczeń

Opinia na temat wiarygodności rozliczeń

3.10.6. W opinii Trybunału sprawozdanie Wspólnego Przedsięwzięcia SNS za rok zakończony 31 grudnia 2023 r. przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach jego sytuację finansową na dzień 31 grudnia 2023 r. oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto za zakończony w tym dniu rok budżetowy, zgodnie

⁶⁶ Sprawozdanie finansowe składa się z bilansu, sprawozdania z finansowych wyników działalności, rachunku przepływów pieniężnych, zestawienia zmian w aktywach netto oraz opisu znaczących zasad (polityki) rachunkowości i informacji dodatkowej.

⁶⁷ Sprawozdanie z wykonania budżetu obejmuje sprawozdanie, które przedstawia zbiorczo wszystkie operacje budżetowe, i informację dodatkową.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inteligentnych Sieci i Usług (SNS)

z przepisami regulaminu finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia i z zasadami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji. Zasady te opierają się na powszechnie przyjętych międzynarodowych standardach rachunkowości sektora publicznego.

Objaśnienie uzupełniające

3.10.7. Trybunał zwraca uwagę na informację dodatkową 4.10 do rocznego sprawozdania finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia SNS za 2023 r., w której stwierdzono, że uzyskało ono autonomię finansową 24 października 2023 r. Przed tą datą Komisja była odpowiedzialna za ustanowienie i początkowe funkcjonowanie Wspólnego Przedsięwzięcia SNS. W informacji dodatkowej 2.3 wyjaśniono, że płatności zaliczkowe w wysokości 288,9 mln euro ujęte w sprawozdaniu dotyczącym bilansu płatności składają się z płatności zaliczkowych dokonanych przez Komisję w wysokości 188,6 mln euro przed osiągnięciem autonomii finansowej i płatności zaliczkowych w wysokości 100,3 mln euro dokonanych przez Wspólne Przedsięwzięcie SNS po uzyskaniu autonomii finansowej.

Trybunał nie zmodyfikował swojej opinii w związku z tą kwestią.

Legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw rozliczeń

Dochody

Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń

3.10.8. W opinii Trybunału dochody leżące u podstaw rozliczeń Wspólnego Przedsięwzięcia SNS za okres budżetowy rozpoczęty 24 października 2023 r. i zakończony 31 grudnia 2023 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Płatności

Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń

3.10.9. W opinii Trybunału płatności leżące u podstaw rozliczeń Wspólnego Przedsięwzięcia SNS za okres finansowy rozpoczęty 24 października 2023 r. i zakończony 31 grudnia 2023 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

3.10.10. Przedstawione poniżej uwagi nie podważają opinii Trybunału.

Uwagi dotyczące zarządzania budżetem

Wdrażanie programu „Horyzont Europa”

3.10.11. W tabeli 3.10.2 przedstawiono przegląd docelowych wartości wkładów członków, które mają zostać wniesione przez członków Wspólnego Przedsięwzięcia na poczet programu „Horyzont Europa”, w porównaniu z poziomem wniesionych przez członków wkładów (pieniężnych i rzeczowych), które zostały uznane za zatwierdzone i zgłoszone w rocznym sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia na koniec 2023 r. (w tym wkładów uzyskanych przed uzyskaniem przez Wspólne Przedsięwzięcie autonomii finansowej).

Tabela 3.10.2 – Wkłady członków na rzecz programu „Horyzont Europa” (w mln EUR)

Członkowie	Wkłady wniesione przez członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym)			Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2023 r.)				
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	łącznie	Zatwierdzone wkłady pieniężne	Niezatwierdzone wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe ⁽¹⁾	Zgłoszone, lecz niezatwierdzone wkłady rzeczowe ⁽¹⁾	łącznie
UE (DG RTD)	881,5	18,5	900,0	288,9	14,6	nie dot.	nie dot.	303,5
Członkowie z sektora prywatnego	881,5	18,5	900,0	0,7	0,0	0,0	219,9	220,6
łącznie	1 763,0	37,0	1 800,0	289,6	14,6	0,0	219,9	524,1

(1) Obejmują wkłady rzeczowe z tytułu działalności operacyjnej oraz wkłady rzeczowe z tytułu działalności dodatkowej.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

Uwagi dotyczące systemów zarządzania i kontroli

3.10.12. Według stanu na koniec 2023 r. Wspólne Przedsięwzięcie częściowo wdrożyło ramy kontroli wewnętrznej Komisji, które opierają się na 17 zasadach kontroli wewnętrznej. W szczególności Wspólne Przedsięwzięcie nadal nie zdołało zakończyć działań mających na celu zapewnienie skutecznego funkcjonowania planu ciągłości działania i planu przywrócenia gotowości do pracy po wystąpieniu sytuacji nadzwyczajnej, polityki zarządzania funkcjami newralgicznymi oraz zasad kontroli związanych z oceną ryzyka oraz działaniami w zakresie kontroli i monitorowania.

3.10.13. Jeżeli chodzi o wydatki w ramach programu „Horyzont Europa”, audyty *ex post* przeprowadzi Wspólna Służba Audytu DG RTD Komisji (CAS). W odniesieniu do tego programu Wspólna Służba Audytu zmieniła podejście audytowe – przyjęła podejście oparte na analizie ryzyka *ex post* – w związku z czym nie oblicza już reprezentatywnych poziomów błędów dla wspólnych przedsięwzięć. Pierwsze oparte na analizie ryzyka audyty *ex post* nie zostały jeszcze przeprowadzone, ponieważ pierwsze płatności okresowe planowane są dopiero na 2024 r.

Odpowiedź Wspólnego Przedsięwzięcia

3.10.12. Wspólne Przedsięwzięcie SNS wraz z innymi wspólnymi przedsięwzięciami przyjęło ustalenia dotyczące zaplecza administracyjnego w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych zgodnie z art. 13 jednolitego aktu podstawowego.

Ustalenia te obejmują zarządzanie ICT w ramach Wspólnego Przedsięwzięcia, zarządzanie wspólną infrastrukturą ICT, zarządzanie narzędziami i usługami ICT, a także zarządzanie bezpieczeństwem i przestrzeganiem przepisów (w tym cyberbezpieczeństwo).

Wspólny roczny plan prac na 2024 r. (przyjęty w dniu 15 grudnia 2023 r.) obejmuje między innymi konkretne działania dotyczące przeglądu i aktualizacji w 2024 r. planu ciągłości działania/planu gotowości do pracy po katastrofie. Realizacją tego działania kieruje i Wspólne Przedsięwzięcie IHI, które w lipcu 2024 r. zamierza przedstawić projekt tych planów do konsultacji między wspólnymi przedsięwzięciami, a następnie ich przyjęcia.

Polityka Wspólnego Przedsięwzięcia SNS dotycząca newralgicznych stanowisk została sfinalizowana i przyjęta w dniu 18 czerwca 2024 r.

Procedury i rejestr wyjątków i niezgodności zostaną przyjęte do drugiego kwartału 2024 r., jak początkowo przewidziano w planie działania dotyczącym ram kontroli wewnętrznej.

Ocena ryzyka, rejestr ryzyka i polityka zarządzania dokumentami zostaną sfinalizowane w trzecim kwartale 2024 r.

3.11. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Programu EDCTP3 w dziedzinie Globalnego Zdrowia (GH EDCTP3)

Wstęp

3.11.1. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Programu EDCTP3 w dziedzinie Globalnego Zdrowia z siedzibą w Brukseli zostało ustanowione w listopadzie 2021 r. w ramach programu „Horyzont Europa” na okres do 31 grudnia 2031 r.⁶⁸ Uzyskało ono autonomię finansową 23 listopada 2023 r. W okresie poprzedzającym autonomię finansową Wspólnego Przedsięwzięcia Komisja była odpowiedzialna za wykonanie budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia na 2023 r. Komisja wykorzystała 48,5 mln euro w środkach na płatności i 0,58 mln euro w środkach na zobowiązania z budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia na 2023 r.

3.11.2. Wspólne Przedsięwzięcie GH EDCTP3 zastąpiło pierwszy i drugi program partnerstwa między Europą a krajami rozwijającymi się w zakresie badań klinicznych (EDCTP). To nowe Wspólne Przedsięwzięcie jest partnerstwem między UE a stowarzyszeniem EDCTP, którego członkami jest 15 państw europejskich i 28 państw afrykańskich. Jego celem jest opracowanie nowych rozwiązań w celu ograniczenia obciążenia związanego z chorobami zakaźnymi w Afryce Subsaharyjskiej oraz zwiększenie zdolności badawczych umożliwiających przygotowanie się na powracające choroby zakaźne i reagowanie na w tym regionie i na całym świecie. Jego członkami są UE, reprezentowana przez Komisję, oraz stowarzyszenie EDCTP.

3.11.3. W *tabeli 3.11.1* przedstawiono najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia.

⁶⁸ Rozporządzenie Rady (UE) 2021/2085 ustanawiające wspólne przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont Europa”.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Programu EDCTP3 w dziedzinie Globalnego Zdrowia
(GH EDCTP3)

Tabela 3.11.1 – Najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia

	2023	2022
Dostępny budżet – środki na płatności (mln euro) ⁽¹⁾⁽³⁾	2,2	–
Dostępny budżet – środki na zobowiązania (mln euro) ⁽¹⁾⁽³⁾	136,4	–
Stan zatrudnienia na dzień 31 grudnia ⁽²⁾	17	–

(1) Dostępny budżet obejmuje niewykorzystane środki z poprzednich lat, które zostały ponownie ujęte w budżecie Wspólnego Przedsięwzięcia na bieżący rok, dochody przeznaczone na określony cel i środki przydzielone na następny rok.

(2) W stanie zatrudnienia uwzględniono urzędników, pracowników zatrudnionych na czas określony i pracowników kontraktowych oraz oddelegowanych ekspertów krajowych.

(3) Dane odnoszą się do okresu od chwili uzyskania autonomii finansowej przez Wspólne Przedsięwzięcie 23 listopada do 31 grudnia 2023 r.

Źródło: dane przekazane przez Wspólne Przedsięwzięcie.

Informacje leżące u podstaw poświadczenia wiarygodności

3.11.4. W sekcji 3.1 sprawozdania opisano podejście kontrolne przyjęte przez Trybunał, podstawę do sporządzenia opinii Trybunału, zadania kierownictwa Wspólnego Przedsięwzięcia GH EDCTP3 i osób odpowiedzialnych za zarządzanie, a także zadania Trybunału dotyczące kontroli sprawozdania finansowego i transakcji leżących u jego podstaw. Podpisy zamieszczone na s. 180 stanowią integralną część opinii.

Poświadczenie wiarygodności przedstawione przez Europejski Trybunał Obrachunkowy Parlamentowi Europejskiemu i Radzie – sprawozdanie niezależnego kontrolera

Opinia

3.11.5. Trybunał zbadał:

- a) sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia GH EDCTP3 obejmujące sprawozdanie finansowe⁶⁹ oraz sprawozdanie z wykonania budżetu⁷⁰ za okres budżetowy rozpoczęty 23 listopada 2023 r. i zakończony 31 grudnia 2023 r., oraz
- b) legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania, zgodnie z postanowieniami art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

Wiarygodność rozliczeń

3.11.6. W opinii Trybunału sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia GH EDCTP3 za rok zakończony 31 grudnia 2023 r. przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach jego sytuację finansową na dzień 31 grudnia 2023 r. oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto za zakończony w tym dniu rok budżetowy, zgodnie z przepisami regulaminu finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia i z zasadami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji. Zasady te opierają się na powszechnie przyjętych międzynarodowych standardach rachunkowości sektora publicznego.

Objaśnienie uzupełniające

3.11.7. Trybunał zwraca uwagę na informację dodatkową 4.10 do rocznego sprawozdania finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia GH EDCTP3 za 2023 r. Wyjaśniono w niej, że Wspólne Przedsięwzięcie uzyskało autonomię finansową 23 listopada 2023 r.

⁶⁹ Sprawozdanie finansowe składa się z bilansu, sprawozdania z finansowych wyników działalności, rachunku przepływów pieniężnych, zestawienia zmian w aktywach netto oraz opisu znaczących zasad (polityki) rachunkowości i informacji dodatkowej.

⁷⁰ Sprawozdanie z wykonania budżetu obejmuje sprawozdanie, które przedstawia zbiorczo wszystkie operacje budżetowe, i informację dodatkową.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Programu EDCTP3 w dziedzinie Globalnego Zdrowia (GH EDCTP3)

Przed tą datą Komisja była odpowiedzialna za ustanowienie i początkowe funkcjonowanie Wspólnego Przedsięwzięcia GH EDCTP3. W informacji dodatkowej 2.3 wyjaśniono, że płatności zaliczkowe w wysokości 47,6 mln euro ujęte w sprawozdaniu dotyczącym bilansu płatności składają się z płatności zaliczkowych dokonanych przez Komisję w wysokości 41,0 mln euro przed osiągnięciem autonomii finansowej i płatności zaliczkowych w wysokości 6,6 mln euro dokonanych przez Wspólne Przedsięwzięcie GH EDCTP3 po uzyskaniu autonomii finansowej.

Trybunał nie zmodyfikował swojej opinii w związku z tą kwestią.

Legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw rozliczeń

Dochody

Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń

3.11.8. W opinii Trybunału dochody leżące u podstaw rozliczeń Wspólnego Przedsięwzięcia GH EDCTP3 za okres od 23 listopada 2023 r. do 31 grudnia 2023 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Płatności

Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń

3.11.9. W opinii Trybunału płatności leżące u podstaw rozliczeń Wspólnego Przedsięwzięcia GH EDCTP3 za okres od 23 listopada 2023 r. do 31 grudnia 2023 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

3.11.10. Przedstawione poniżej uwagi nie podważają opinii Trybunału.

Uwagi dotyczące zarządzania budżetem

Wdrażanie programu „Horyzont Europa”

3.11.11. W tabeli [3.11.2](#) przedstawiono przegląd docelowych wartości wkładów członków, które mają zostać wniesione przez członków Wspólnego Przedsięwzięcia na poczet programu „Horyzont Europa”, w porównaniu z poziomem wkładów wniesionych przez

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Programu EDCTP3 w dziedzinie Globalnego Zdrowia
(GH EDCTP3)

członków i partnerów wnoszących wkład (pieniężnych i rzeczowych), które zostały uznane za zatwierdzone i zgłoszone w rocznym sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia na koniec 2023 r. (w tym wkładów uzyskanych przed uzyskaniem przez Wspólne Przedsięwzięcie autonomii finansowej).

**Tabela 3.11.2 – Wkłady członków na rzecz programu „Horyzont Europa”
(w mln EUR)**

Członkowie	Wkłady wniesione przez członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym)			Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2023 r.)				
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	łącznie	Zatwierdzone wkłady pieniężne	Niezatwierdzone wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe ⁽¹⁾	Zgłoszone, lecz niezatwierdzone wkłady rzeczowe ⁽¹⁾	łącznie
UE (DG RTD)	740,2	59,8	800,0	48,9	1,2	nie dot.	nie dot.	50,1
EDCTP – państwa uczestniczące	439,9	0,0	439,9	nie dot.	nie dot.	0,0	152,8	152,8
Wnoszący wkład partnerzy	360,1	0,0	360,1	nie dot.	nie dot.	nie dot.	0,0	0,0
łącznie	1 540,2	59,8	1 600,0	48,9	1,2	0,0	152,8	202,9

(1) Wkłady stowarzyszenia EDCTP obejmują wkłady rzeczowe na rzecz działalności dodatkowej (IKAA). Wkłady wnoszących wkłady partnerów obejmują wkłady pieniężne na rzecz działalności wspólnych przedsięwzięć.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

3.11.12. Zgodnie ze wstępnym rocznym sprawozdaniem finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia na koniec 2023 r. stowarzyszenie EDCTP zobowiązało się do wniesienia wkładów finansowych na rzecz działań dodatkowych związanych z programem „Horyzont Europa” w wysokości 387,6 mln euro. Stowarzyszenie poinformowało, że 152,8 mln euro z tej kwoty wniosło na rzecz Wspólnego Przedsięwzięcia do końca 2023 r. Wspólne Przedsięwzięcie szacuje, że do końca programu wartość wkładów na działania dodatkowe osiągnie co najmniej 550 mln euro (tj. 157% wartości docelowej).

Uwagi dotyczące systemów zarządzania i kontroli

3.11.13. Według stanu na koniec 2023 r. Wspólne Przedsięwzięcie wdrożyło w przeważającej mierze **ramy kontroli wewnętrznej Komisji**, które opierają się na 17 zasadach kontroli wewnętrznej. Wspólne Przedsięwzięcie nadal nie zdołało zakończyć działań mających na celu zapewnienie skutecznego funkcjonowanie planu ciągłości działania i planu przywrócenia gotowości do pracy po wystąpieniu sytuacji nadzwyczajnej, polityki zarządzania newralgicznymi funkcjami oraz zasady kontroli związanej z działaniami monitorującymi.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Programu EDCTP3 w dziedzinie Globalnego Zdrowia
(GH EDCTP3)

3.11.14. Jeżeli chodzi o wydatki w ramach programu „Horyzont Europa”, audyty *ex post* przeprowadzi Wspólna Służba Audytu DG RTD Komisji (CAS). W odniesieniu do tego programu Wspólna Służba Audytu zmieniła podejście audytowe – przyjęła podejście oparte na analizie ryzyka *ex post* – w związku z czym nie oblicza już reprezentatywnych poziomów błędów dla wspólnych przedsięwzięć. Pierwsze oparte na analizie ryzyka audyty *ex post* nie zostały jeszcze przeprowadzone, ponieważ pierwsze płatności okresowe planowane są dopiero na 2024 r.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Programu EDCTP3 w dziedzinie Globalnego Zdrowia
(GH EDCTP3)

Odpowiedź Wspólnego Przedsięwzięcia

3.11.13. Politykę Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Programu EDCTP3 w dziedzinie Globalnego Zdrowia dotyczącą funkcji newralgicznych sfinalizowano i przyjęto 27 maja 2024 r.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Programu EDCTP3 w dziedzinie Globalnego Zdrowia korzysta obecnie z infrastruktury informatycznej Komisji Europejskiej i dąży do tego, by do końca 2024 r. zyskać niezależność pod względem informatycznym. Do tego momentu Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Programu EDCTP3 w dziedzinie Globalnego Zdrowia jest objęte ochroną na wypadek katastrofy lub cyberataku.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Programu EDCTP3 w dziedzinie Globalnego Zdrowia, wraz z innymi wspólnymi przedsięwzięciami, poczyniło ustalenia dotyczące zaplecza administracyjnego dla technologii informacyjno-komunikacyjnych (BOA ICT) zgodnie z art. 13 jednolitego aktu podstawowego. Ustalenia te obejmują zarządzanie ICT między wspólnymi przedsięwzięciami, zarządzanie wspólną infrastrukturą ICT, zarządzanie narzędziami i usługami ICT, a także zarządzanie bezpieczeństwem i zgodnością z przepisami (w tym cyberbezpieczeństwo). Wspólny roczny plan prac na 2024 r. (przyjęty 15 grudnia 2023 r.) obejmuje między innymi konkretne działania dotyczące przeglądu i aktualizacji planu ciągłości działania / planu przywrócenia gotowości do pracy po katastrofie (BCP/DRP) w 2024 r. Realizacją tego działania kieruje Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia (IHI JU) i w lipcu 2024 r. zamierza przedstawić projekt tych planów do konsultacji między wspólnymi przedsięwzięciami, a następnie ich przyjęcia.

Wspólne Przedsięwzięcie działające w ramach Euratomu

3.12. Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej (F4E)

Wstęp

3.12.1. Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER (międzynarodowego eksperymentalnego reaktora termojądrowego) i Rozwoju [Energii Termojądrowej \(F4E\)](#) zostało ustanowione w kwietniu 2007 r. na okres 35 lat⁷¹. Jednym z jego głównych zadań jest wnoszenie wkładu Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej („Euratom”) na rzecz Międzynarodowej Organizacji Energii Termojądrowej (ITER-IO) odpowiedzialnej za realizację projektu ITER. Główne urządzenia do syntezy jądrowej znajdują się w Cadarache we Francji, a siedziba Wspólnego Przedsięwzięcia mieści się w Barcelonie.

3.12.2. Jego członkami są Euratom, reprezentowany przez Komisję, oraz państwa członkowskie Euratomu.

3.12.3. W [tabeli 3.12.1](#) przedstawiono najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia.

Tabela 3.12.1 – Najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia

	2023	2022	Zmiana
Dostępny budżet – środki na płatności (mln euro) ⁽¹⁾	631,5	844,0	-25%
Dostępny budżet – środki na zobowiązania (mln euro) ⁽¹⁾	807,0	981,2	-18%
Stan zatrudnienia na dzień 31 grudnia ⁽²⁾	426	436	-2%

(1) Dostępny budżet obejmuje niewykorzystane środki z poprzednich lat, które zostały ponownie ujęte w budżecie Wspólnego Przedsięwzięcia na bieżący rok, dochody przeznaczone na określony cel i środki przydzielone na następny rok.

(2) W stanie zatrudnienia uwzględniono urzędników, pracowników zatrudnionych na czas określony i pracowników kontraktowych oraz oddelegowanych ekspertów krajowych.

Źródło: dane przekazane przez Wspólne Przedsięwzięcie.

⁷¹ Decyzja Rady 2007/198/Euratom powołująca Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej oraz przyznająca mu określone korzyści.

Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii
Termojądrowej (F4E)

3.12.4. Zmniejszenie budżetu na zobowiązania i płatności na 2023 r. odzwierciedla spowolnienie działalności operacyjnej Wspólnego Przedsięwzięcia F4E (zob. pkt [3.12.20–3.12.22](#)).

Informacje leżące u podstaw poświadczenia wiarygodności

3.12.5. W sekcji [3.1](#) sprawozdania opisano podejście kontrolne przyjęte przez Trybunał, podstawę do sporządzenia opinii Trybunału, zadania kierownictwa Wspólnego Przedsięwzięcia F4E i osób odpowiedzialnych za zarządzanie, a także zadania Trybunału dotyczące kontroli sprawozdania finansowego i transakcji leżących u jego podstaw. Podpisy zamieszczone na s. [180](#) stanowią integralną część opinii.

Poświadczenie wiarygodności przedstawione przez Europejski Trybunał Obrachunkowy Parlamentowi Europejskiemu i Radzie – sprawozdanie niezależnego kontrolera

Opinia

3.12.6. Trybunał zbadał:

- a) sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia F4E obejmujące sprawozdanie finansowe⁷² oraz sprawozdanie z wykonania budżetu⁷³ za rok budżetowy zakończony 31 grudnia 2023 r.,
- b) legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania, zgodnie z postanowieniami art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

⁷² Sprawozdanie finansowe składa się z bilansu, sprawozdania z finansowych wyników działalności, rachunku przepływów pieniężnych, zestawienia zmian w aktywach netto oraz opisu znaczących zasad (polityki) rachunkowości i informacji dodatkowej.

⁷³ Sprawozdanie z wykonania budżetu obejmuje sprawozdanie, które przedstawia zbiorczo wszystkie operacje budżetowe, i informację dodatkową.

Wiarygodność rozliczeń

Opinia na temat wiarygodności rozliczeń

3.12.7. W opinii Trybunału sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia F4E za rok zakończony 31 grudnia 2023 r. przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach jego sytuację finansową na dzień 31 grudnia 2023 r. oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto za zakończony w tym dniu rok budżetowy, zgodnie z przepisami regulaminu finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia i z regułami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji. Zasady te opierają się na powszechnie przyjętych międzynarodowych standardach rachunkowości sektora publicznego.

Legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw rozliczeń

Dochody

Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń

3.12.8. W opinii Trybunału dochody leżące u podstaw rozliczeń Wspólnego Przedsięwzięcia F4E za rok zakończony w dniu 31 grudnia 2023 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Płatności

Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń

3.12.9. W opinii Trybunału płatności leżące u podstaw rozliczeń Wspólnego Przedsięwzięcia F4E za rok zakończony 31 grudnia 2023 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Objaśnienie uzupełniające

3.12.10. Trybunał zwraca uwagę na notę 6.4.2 w sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia F4E za 2023 r., w którym oszacowało ono całkowity koszt realizacji swoich zobowiązań w zakresie dostaw w ramach projektu ITER („szacunkowy

Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej (F4E)

koszt końcowy”) na 21,2 mld euro (w wartościach z 2023 r.). Ponieważ w 2023 r. koszt końcowy nadal szacowany był w oparciu o cel pośredni i założenia co do kosztów sformułowane w 2016 r., zostanie on gruntownie zmieniony po zakończeniu prac nad nowymi założeniami i wymogami projektu ITER, gdy zostaną one zatwierdzone przez Radę ITER i oficjalnie przedstawione Wspólnemu Przedsięwzięciu F4E.

3.12.11. Trybunał zwraca uwagę na wprowadzenie do sprawozdania finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia F4E za 2023 r., w której stwierdzono, że nowy dyrektor F4E – mianowany w maju 2023 r. – został poproszony przez radę zarządzającą F4E o reorganizację obecnej struktury F4E, aby poprawić jej efektywność i lepiej dostosować ją do osiągnięcia obecnych i przyszłych celów, w tym celów związanych z przyszłymi założeniami projektu ITER.

3.12.12. Trybunał zwraca uwagę na lit. d) wprowadzenia do sprawozdania finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia F4E za 2023 r.: „wpływ sytuacji międzynarodowej”, w której to literze opisano silny i utrzymujący się wpływ inflacyjny problemów związanych z łańcuchem dostaw wywołanych przez pandemię COVID-19 i agresją Rosji na Ukrainę na działania Wspólnego Przedsięwzięcia F4E. Wspólne Przedsięwzięcie oszacowało, że łączny wpływ na jego szacunkowy koszt końcowy wyniesie 258 mln euro (według wartości z 2008 r.).

Trybunał nie wydał opinii zmodyfikowanej w związku z tymi kwestiami.

3.12.13. Przedstawione poniżej uwagi nie podważają opinii Trybunału.

Uwagi dotyczące szacowanego kosztu końcowego projektu ITER

3.12.14. Zgodnie z informacją dodatkową 6.4.2 „Inne – przyszłe zobowiązania” do rocznego sprawozdania finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia F4E za 2023 r. Wspólne Przedsięwzięcie oszacowało całkowity koszt realizacji swoich zobowiązań w zakresie dostaw na rzecz projektu ITER (szacunkowy koszt końcowy) na 21,2 mld euro (w wartościach z 2023 r.). Ta wartość szacunkowa obejmuje koszty Wspólnego Przedsięwzięcia związane z etapem budowy i działalności do 2035 r., a także z etapem likwidacji i dezaktywacji do 2042 r. i składają się z łącznych płatności dokonanych do końca 2023 r. (9,8 mld euro) oraz szacunków dotyczących przyszłych płatności (11,3 mld euro w wartościach z 2023 r.).

3.12.15. Zgodnie z wprowadzeniem do rocznego sprawozdania finansowego F4E Wspólne Przedsięwzięcie boryka się z silnym, utrzymującym się wpływem inflacyjnym problemów związanych z łańcuchem dostaw wywołanych przez pandemię COVID-19 i agresją

Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej (F4E)

Rosji na Ukrainę na swoje działania. Wspólne Przedsięwzięcie oszacowało, że łączny wpływ na jego szacunkowy koszt końcowy wyniesie 258 mln euro (według wartości z 2008 r.).

3.12.16. Ze względu na długotrwały proces aktualizacji obecnego poziomu bazowego ITER z 2016 r. F4E nadal, przy opracowywaniu szacunków dotyczących długoterminowego planowania przedstawionych w rocznym sprawozdaniu finansowym za 2023 r. (w tym szacunkowy koszt końcowy), opiera się na założeniach dotyczących kamienia milowego i kosztów z 2016 r., w których nie uwzględniono znacznych zmian technicznych i utrzymującego się wpływu inflacyjnego Wspólnego Przedsięwzięcia, jakie miały miejsce od tego czasu. W związku z tym szacunkowy koszt końcowy zawarty w rocznym sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia może być znacznie niedoszacowany i znacznie się zmienić po tym, gdy nowe podstawowe założenia i wymogi projektu ITER zostaną sfinalizowane, zatwierdzone przez Radę ITER i oficjalnie przekazane F4E.

Uwagi dotyczące znaczącej reorganizacji F4E

3.12.17. Na posiedzeniu nadzwyczajnym w lutym 2023 r. Rada Zarządzająca zatwierdziła sprawozdanie grupy roboczej wysokiego szczebla Rady Zarządzającej zajmującej się optymalizacją struktury organizacyjnej F4E. Jednocześnie Rada Zarządzająca mianowała nowego dyrektora wykonawczego F4E, który rozpoczął kadencję 16 maja 2023 r.

3.12.18. W lutym 2023 r. Rada Zarządzająca zatwierdziła wyniki sprawozdania grupy roboczej wysokiego szczebla ds. optymalizacji struktury organizacyjnej F4E. Jak wykazano w sprawozdaniu finansowym za 2023 r., Rada Zarządzająca zwróciła się do nowego dyrektora wykonawczego F4E o reorganizację obecnej struktury F4E w celu zwiększenia efektywności i lepszego dostosowania Wspólnego Przedsięwzięcia do osiągnięcia obecnych i przyszłych celów, w tym celów związanych z przyszłym poziomem bazowym ITER. W grudniu 2023 r. dyrektor wykonawczy F4E przedstawił Radzie Zarządzającej plan integracji F4E i ITER-IO, dokument przedstawiający długoterminową wizję Wspólnego Przedsięwzięcia na temat polityki kultury korporacyjnej, a także propozycję planowanych zmian w strukturze organizacyjnej. Propozycja ta obejmowała zmianę obecnej struktury organizacyjnej matrycy.

3.12.19. Ta trwająca reorganizacja doprowadzi do istotnej krótko- i średnioterminowej niestabilności i stworzy ryzyko operacyjne dla Wspólnego Przedsięwzięcia. W szczególności znaczące przekształcenie ról i obowiązków w organizacji może mieć wpływ na ciągłość działania Wspólnego Przedsięwzięcia, powodując dodatkowe opóźnienia w osiąganiu przez nie wyników. Ponadto może ono spowodować duże obciążenie pracą personelu Wspólnego Przedsięwzięcia. Konieczne będzie zatrudnienie dużej liczby pracowników w celu obsadzenia wolnych stanowisk kierowniczych wyższego szczebla oraz zapewnienia ponownego wyboru lub

Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej (F4E)

zastąpienia osób na stanowiskach kierowniczych wyższego i średniego szczebla. Sytuacja ta stwarza istotne nowe zagrożenia wynikające z reorganizacji.

Uwagi dotyczące zarządzania budżetem

Wykonanie budżetu operacyjnego na 2023 r.

3.12.20. W 2023 r. F4E zrealizowało 70% swoich zobowiązań operacyjnych, co odzwierciedla spowolnienie działań operacyjnych. Według Wspólnego Przedsięwzięcia wynikało to głównie z trwającego przeglądu założeń ITER z 2016 r., trudnych do przeprowadzenia, ale niezbędnych napraw komponentów na potrzeby projektu ITER dostarczonych już przez inne agencje krajowe oraz decyzji ITER-IO o tymczasowym zaprzestaniu działalności montażowej. W związku z tym w 2023 r. Wspólne Przedsięwzięcie dokonało przesunięcia zwrotnego 263,9 mln euro z pierwotnie planowanego wkładu Euratomu i 30 mln euro z wkładów państwa przyjmującego ITER.

3.12.21. Na koniec 2023 r. w następstwie tych przesunięć F4E wykorzystało 95% swoich operacyjnych środków na płatności. Mimo to kwota niewykorzystanych środków na płatności z tytułu działalności operacyjnej, która ma zostać przeniesiona do przyszłych budżetów operacyjnych, znacznie wzrosła: z 577,7 mln euro na koniec 2022 r. do 743,8 mln euro na koniec 2023 r. Według Wspólnego Przedsięwzięcia wynikało to przede wszystkim z trwających rozmów na temat specyfikacji technicznych, opóźnień w podpisywaniu umowy i wynegocjowanych obniżek cen umownych.

3.12.22. Na planowane działania operacyjne w 2023 r. miały wpływ ważne czynniki pozostające poza kontrolą Wspólnego Przedsięwzięcia, takie jak niezbędna naprawa dostarczonych przez agencje krajowe komponentów projektu ITER, decyzja ITER-IO o tymczasowym zaprzestaniu działalności montażowej oraz opóźnienia w długotrwałym procesie aktualizacji poziomów bazowych z 2016 r. Doprowadziło to do obniżenia wskaźników wykonania budżetu operacyjnego na 2023 r., co z kolei spowodowało znaczny wzrost przeniesień niewykorzystanych środków na zobowiązania do przyszłych budżetów.

Uwagi dotyczące systemów zarządzania i kontroli

Braki w planowaniu, monitorowaniu i sprawozdawczości w zakresie zasobów

3.12.23. Już w sprawozdaniu rocznym za 2019 r. dotyczącym wspólnych przedsięwzięć UE (pkt 3.9.19) oraz w sprawozdaniu rocznym dotyczącym wspólnych przedsięwzięć UE za 2021 r. (pkt 2.55–2.58) Trybunał zaobserwował dużą zależność F4E od usługodawców zewnętrznych i związane z tym ryzyko. W 2023 r. Służba Audytu Wewnętrznego Komisji przeprowadziła dogłębną kontrolę zarządzania zasobami ludzkimi i etyki F4E. Chociaż Służba Audytu Wewnętrznego odnotowała postępy poczynione od 2021 r., sformułowała dwa bardzo istotne zalecenia dotyczące zarządzania zleceniami zadań usługodawcom zewnętrznym.

3.12.24. W szczególności Służba Audytu Wewnętrznego zauważyła, że F4E nie ustanowiło scentralizowanej funkcji koordynacyjnej i zarządzania zleceniami zadań usługodawcom zewnętrznym ani metodyki oceny swoich zagregowanych potrzeb w zakresie zasobów ludzkich, w tym usługodawców zewnętrznych. Planując swoje ogólne potrzeby kadrowe (w tym zapotrzebowanie na usługodawców zewnętrznych), F4E nie wzięło pod uwagę odpowiednich szacunków związanego z tym obciążenia pracą ani wymaganych umiejętności i kompetencji. Decyzja Wspólnego Przedsięwzięcia w sprawie korzystania z usługodawców zewnętrznych czasem nie była zatem poparta odpowiednim uzasadnieniem wynikającym z potrzeb, ale raczej zależała od dostępnego budżetu.

3.12.25. Poza tym Trybunał stwierdził, że sprawozdania roczne F4E nie odzwierciedlały rzeczywistej sytuacji kadrowej. Jeśli chodzi o personel statutowy Wspólnego Przedsięwzięcia, to tylko 35 urzędników przedstawiono jako pracowników stałych, a 224 (tj. 58%) z obecnych 386 pracowników zatrudnionych na czas określony i kontraktowych było w istocie zatrudnionych na czas nieokreślony – faktycznie byli to zatem pracownicy zatrudnieni na czas nieokreślony. Stanowi to naruszenie art. 31 ust. 1 regulaminu finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia oraz zasady rachunkowości 16 dotyczącej przedstawiania informacji budżetowych w rocznym sprawozdaniu finansowym, która wymaga pełnej przejrzystości w zakresie ustanawiania i wdrażania budżetu, w tym planu zatrudnienia. Ponadto ze względu na brak oficjalnej jednolitej definicji usługodawców zewnętrznych Wspólne Przedsięwzięcie nie było w stanie prawidłowo ocenić ich wpływu na potrzeby pracowników statutowych. W związku z tym stosowane przez Wspólne Przedsięwzięcie narzędzie planowania, monitorowania i sprawozdawczości w zakresie zasobów nie zapewnia pełnego obrazu rzeczywistej sytuacji w zakresie zasobów Wspólnego Przedsięwzięcia ani skutecznego wykorzystania tego narzędzia.

Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej (F4E)

Brak kompleksowej oceny ryzyka dla usługodawców zewnętrznych

3.12.26. W 2023 r. F4E zlecało zadania usługodawcom zewnętrznym na poziomie bliskim korzystania z usług personelu statutowego (361 usługodawców zewnętrznych i 429 pracowników statutowych). W swoim najnowszym dostępnym rejestrze ryzyka Wspólne Przedsięwzięcie określiło jednak jedynie ryzyko niewystarczającego włączenia usługodawców zewnętrznych do personelu statutowego F4E i utraty wiedzy oraz nie uwzględniło innych potencjalnych zagrożeń związanych z wysokim poziomem zlecenia zadań usługodawcom zewnętrznym w perspektywie długoterminowej. Ryzyko to dotyczy zwiększenia zależności od wykonawców i ciągłości działania, niższej efektywności siły roboczej ze względu na zdecentralizowane zarządzanie, zmniejszenia zdolności w zakresie innowacji i zdolności adaptacyjnych, niestabilnego procesu zapewniania jakości, a także zwiększonego zagrożenia w zakresie bezpieczeństwa danych i poufności. Kontrola wewnętrzna Wspólnego Przedsięwzięcia może zatem nie dysponować odpowiednimi środkami łagodzącymi, aby przeciwdziałać temu ryzyku.

Niewystarczająca współpraca między jednostką ds. zarządzania ryzykiem i audytu wewnętrznego Wspólnego Przedsięwzięcia

3.12.27. Trybunał stwierdził, że komunikacja, współpraca i koordynacja między funkcjami F4E ds. zarządzania ryzykiem i audytu wewnętrznego były nieskuteczne. Jednostka audytu wewnętrznego Wspólnego Przedsięwzięcia nie była w stanie przedstawić zadowalających dowodów na to, że do planowania działań w zakresie audytu wewnętrznego regularnie wykorzystywane są informacje dotyczące zarządzania ryzykiem. Ramy kontroli wewnętrznej Wspólnego Przedsięwzięcia nie obejmują jeszcze zintegrowanego procesu zarządzania ryzykiem zgodnie z wymogami [ram Komisji opartych na zasadach kontroli wewnętrznej](#). Nieodpowiednia komunikacja i współpraca między funkcjami zarządzania ryzykiem a funkcjami audytu wewnętrznego może prowadzić do sytuacji, w której każda z nich ma ograniczoną wiedzę na temat działalności drugiej, co utrudni wspólnemu przedsięwzięciu skuteczne zarządzanie ryzykiem i osiągnięcie celów strategicznych.

Brak polityki kontroli wewnętrznej w odniesieniu do funkcji newralgicznych

3.12.28. Funkcje newralgiczne, zarówno potencjalne, jak i istniejące, należy określić i zarządzać nimi zgodnie z ramami kontroli wewnętrznej Wspólnego Przedsięwzięcia [opartymi na zasadach kontroli wewnętrznej Komisji Europejskiej](#). Do końca 2023 r. F4E nie opracowało jeszcze polityki zarządzania newralgicznymi funkcjami. Taka polityka zapewnia niezbędną kontrolę wewnętrzną, umożliwiającą wspólnemu przedsięwzięciu identyfikację newralgicznych funkcji, aktualizowanie ich oraz określenie odpowiednich środków kontroli w celu zapobiegania

Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii
Termojądrowej (F4E)

ryzyku niewłaściwych lub nieuczciwych działań takich jak nieuczciwa sprawozdawczość, utrata aktywów, ujawnianie informacji szczególnie chronionych i korupcja, lub w celu ograniczanie tego ryzyka.

Monitorowanie działań podjętych w związku z uwagami z ubiegłych lat

3.12.29. Przegląd działań naprawczych podjętych w wyniku uwag zgłoszonych przez Trybunał w ubiegłych latach przedstawiono w [załączniku](#).

Załącznik

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze i inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału
1	2019	<p>W wyniku ograniczeń wprowadzonych w planie zatrudnienia dotyczących pracowników etatowych Wspólne Przedsięwzięcie w coraz większym zakresie korzysta z pracowników kontraktowych lub pracowników tymczasowych świadczących usługi w ramach jego struktur.</p> <p>W 2019 r. liczba tych pracowników osiągnęła już około 62% pracowników etatowych Wspólnego Przedsięwzięcia. Sytuacja taka wiąże się z istotnymi zagrożeniami dla Wspólnego Przedsięwzięcia, jeżeli chodzi o zachowanie kluczowych kompetencji, brak jasno zdefiniowanych kanałów rozliczalności, potencjalne spory sądowe oraz mniejszą wydajność pracowników ze względu na zdecentralizowane zarządzanie.</p>	<p>W 2022 r. utworzono grupę roboczą, aby przeanalizować wysoki poziom wykorzystania zasobów zewnętrznych w celu lepszego planowania i uzasadnienia potrzeby ich wykorzystania. Grupa robocza opracowała politykę dotyczącą zlecania zadań zewnętrznym usługodawcom. Obecnie polityka ta jest na etapie zatwierdzania przez kierownictwo Wspólnego Przedsięwzięcia.</p> <p>W 2023 r. Służba Audytu Wewnętrznego przeprowadziła dogłębną kontrolę zarządzania zasobami ludzkimi i etyki F4E i sformułowała dwa bardzo istotne zalecenia dotyczące zarządzania zlecaniem zadań usługodawcom zewnętrznym (zob. pkt 3.12.23 i 3.12.24). Ponadto Trybunał stwierdził, że Wspólne Przedsięwzięcie nie przedstawiło w przejrzysty sposób informacji na temat stałego statusu swojego personelu statutowego, a brak definicji usługodawcy zewnętrznego nie pozwolił na poprawną ocenę wpływu na potrzeby personelu statutowego (zob. pkt 3.12.25).</p>	Kwestia otwarta

Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej (F4E)

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze i inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału
2	2021	W latach 2020 i 2021 Wspólne Przedsięwzięcie podlegało również regularnym rocznym ocenom przeprowadzanym przez ekspertów zewnętrznych i intensywnym audytom wewnętrznym obejmującym większość kluczowych obszarów jego działalności. Wdrażanie działań naprawczych, mających wyeliminować stwierdzone ryzyko w następstwie audytów i ocen, poskutkowało zwiększeniem obciążenia administracyjnego. Nie ma przy tym pewności, czy dodatkowe mechanizmy kontrolne były efektywne i doprowadziły do poprawy systemu.	Według stanu na koniec 2023 r. F4E zakończyło wdrażanie odpowiednich zaleceń zawartych w 9. i 10. ocenie rocznej. W 2023 r. Wspólne Przedsięwzięcie zakończyło wdrażanie pozostałych zaleceń z audytów przeprowadzonych przez Służbę Audytu Wewnętrznego.	Kwestia zamknięta
3	2021	Korzystanie z zasobów usługodawców zewnętrznych na nieproporcjonalnie dużą skalę zwiększyło trudności i ryzyko dotyczące środowiska pracy.	Wspólne Przedsięwzięcie F4E wprowadza obecnie różne inicjatywy, które mają doprowadzić do usprawnień w zakresie planowania kadr i zarządzania nimi w celu zmniejszenia zagrożeń i realizacji zaleceń Służby Audytu Wewnętrznego. Inicjatywy te mają też zaradzić trudnościom związanym ze środowiskiem pracy.	Kwestia otwarta
4	2022	Na koniec 2022 r. F4E wykorzystało 72% swojego budżetu na zobowiązania operacyjne. Choć Wspólne Przedsięwzięcie zmniejszyło swój budżet środków na płatności z tytułu działalności operacyjnej o 92 mln euro i przeniosło kolejne 9,5 mln euro do budżetu wynagrodzeń w celu	Sytuacja na koniec 2023 r. w odniesieniu do wykonania budżetu operacyjnego została przedstawiona w pkt 3.12.20–3.12.22 . Na koniec 2023 r. sytuacja dotycząca budżetu na wydatki administracyjne (tytuł 2) pozostała	Kwestia otwarta

Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej (F4E)

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze i inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału
		<p>sfinansowania zobowiązań ze swojego funduszu emerytalnego wobec Komisji, zrealizowało ono 91% swojego budżetu na płatności operacyjne.</p> <p>Niskie wskaźniki wykonania wynikały ze spowolnienia działalności operacyjnej zarówno na poziomie ITER-IO, jak i Wspólnego Przedsięwzięcia F4E, głównie ze względu na skutki kryzysu związanego z pandemią COVID-19, agresję Rosji na Ukrainę oraz niedawne techniczne problemy koncepcyjne na obecnym etapie montażu projektu ITER.</p> <p>Na koniec 2022 r. F4E zrealizowało 63% budżetu na wydatki administracyjne (tytuł 2) na ten rok. Jednocześnie wskaźnik anulowanych zobowiązań przeniesionych z poprzedniego roku był wysoki i wynosił średnio 20%.</p>	niezmieniona, przy wskaźniku wykonania wynoszącym 65% i wskaźniku anulowanych zobowiązań przeniesionych z poprzedniego roku na poziomie 21%.	
5	2022	Pod koniec 2022 r. kadra kierownicza wyższego szczebla we Wspólnym Przedsięwzięciu przechodziła okres poważnych zmian. W czerwcu 2022 r. dyrektor Wspólnego Przedsięwzięcia F4E odszedł ze stanowiska, a we wrześniu tego samego roku kierownik Działu ds. Szeroko Zakrojonej Koncepcji został wyznaczony na dyrektora generalnego ITER-IO. Poskutkowało to zmianami osobowymi na czterech z siedmiu	Na koniec 2023 r. kadra kierownicza wyższego szczebla we Wspólnym Przedsięwzięciu nadal znajdowała się w fazie transformacji. W grudniu 2023 r. nowy dyrektor wykonawczy F4E przedstawił Radzie Zarządzającej dokument dotyczący planowanych zmian w obecnej matrycowej strukturze organizacyjnej, znacznie zmniejszający liczbę departamentów i działów oraz wymagający ponownego wyboru	Kwestia otwarta

Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej (F4E)

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze i inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału
		stanowisk kierowniczych wyższego szczebla we Wspólnym Przedsięwzięciu. W 2022 r. trzy stanowiska kierownicze wyższego szczebla (w tym stanowisko dyrektora Wspólnego Przedsięwzięcia) zostały tymczasowo powierzone kierownikom wyższego szczebla w wyniku przesunięć wewnętrznych, a jedno stanowisko zajął nowo zatrudniony pracownik. Ponadto dwóch członków kadry kierowniczej wyższego szczebla (kierownik Działu Handlowego i kierownik Działu ds. Programu ITER) przeszło na emeryturę z końcem sierpnia 2023 r. Sytuacja ta stwarza zwiększone ryzyko dla należytego zarządzania i ciągłości działania Wspólnego Przedsięwzięcia F4E w momencie, gdy doświadczeni kierownicy wyższego szczebla będą mieli za zadanie wdrożyć nowe założenia ITER, które mają zostać zatwierdzone w 2024 r. i będą miały istotny wpływ na działalność Wspólnego Przedsięwzięcia.	i ewentualnego zastąpienia niektórych osób a stanowiskach kierowniczych wyższego i średniego szczebla (zob. pkt 3.12.18 i 3.12.19). W lipcu 2024 r. F4E rozpoczęło procedury naboru na nieobsadzone stanowiska kierownicze wyższego szczebla.	
6	2022	Pomimo szeroko zakrojonych działań w zakresie zarządzania ryzykiem we Wspólnym Przedsięwzięciu F4E w najnowszej ocenie ryzyka nie uwzględniono zagrożeń związanych z istotnymi zdarzeniami, zidentyfikowanymi już i mającymi wpływ na działalność Wspólnego Przedsięwzięcia w drugiej połowie 2022 r. Do	Wspólne Przedsięwzięcie F4E wdrożyło nową koncepcję identyfikacji zagrożeń, aby wesprzeć szybką konsolidację na poziomie podsumowania oraz zwiększyć widoczność zestawu działań w zakresie zarządzania ryzykiem. Wspólne Przedsięwzięcie przedstawiło komitetowi ds. administracji i zarządzania sprawozdanie na	Kwestia otwarta

Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej (F4E)

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze i inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału
		zdarzeń tych zaliczały się zmiany w kadrze kierowniczej wyższego szczebla, spowolnienie działalności operacyjnej skutkujące niższym wskaźnikiem wykonania budżetu, opóźnienia w zamówieniach oraz oczekiwana zmiana założeń ITER. Zaistniała sytuacja zagraża terminowemu podejmowaniu właściwych decyzji przez osoby na najwyższych stanowiskach kierowniczych Wspólnego Przedsięwzięcia F4E i może negatywnie wpłynąć na osiągnięcie celów pośrednich projektu.	temat ekspozycji na zagrożenia w poszczególnych programach w trakcie 18. posiedzenia komitetu w dniach 9-10 listopada 2023 r.	
7	2022	Przeprowadzona przez Trybunał analiza dokumentacji dotyczącej realizacji zamówienia TB04 wykazała uchybienia w zarządzaniu tym zamówieniem przez Wspólne Przedsięwzięcie. W szczególności F4E nie oceniło prawidłowo wpływu zmian wprowadzonych w umowie ani istotnych niezgodności ze strony wykonawcy w odniesieniu do realizacji zamówienia, co doprowadziło do różnych interpretacji i braku porozumienia między stronami co do zakresu robót, terminów realizacji i wymogów projektu. Ponadto eksperci prawni stwierdzili, że ze względu na sposób sformułowania odpowiednich postanowień umownych Wspólne Przedsięwzięcie nie mogło rozwiązać umowy i wykonać robót wyłączonych z zakresu umowy	W 2023 r. F4E przedsięwzięło środki w celu uniknięcia powtórzenia się problemów napotykanym podczas realizacji tej umowy. Wspólne Przedsięwzięcie wzmocniło postanowienia umowne nowego wzoru umowy i przygotowało warsztaty z udziałem pracowników F4E zajmujących się kwestiami prawnymi, handlowymi i technicznymi oraz zarządzaniem projektami, aby zwiększyć ich wiedzę w zakresie znaczenia właściwego zarządzania harmonogramem.	Kwestia zamknięta

Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej (F4E)

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze i inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału
		<p>we własnym zakresie ani zlecić ich innym wykonawcom. Ze względu na to, że wykonawca nie zarządzał odpowiednio czasem realizacji projektu, a F4E nie prowadziło rejestru czynności podejmowanych w ramach projektu, nie dało się jasno ustalić zobowiązań wykonawcy. Uchybienia te poważnie ograniczyły możliwość osiągnięcia celów zamówienia, a także – jeśli nie zostaną wyeliminowane – mogą wpłynąć na inne działania operacyjne Wspólnego Przedsięwzięcia F4E, biorąc pod uwagę fakt, że w wyniku aktualizacji założeń projektu ITER konieczne mogą być istotne zmiany realizowanych obecnie złożonych umów.</p>		

Odpowiedź Wspólnego Przedsięwzięcia

3.12.18. W grudniu 2023 r. dyrektor F4E przedstawił projekt nowej organizacji, zgodnie z pismem rady zarządzającej F4E JU określającym zadania. Rada zarządzająca stwierdziła, że jest to krok w dobrym kierunku. Po konsultacjach z personelem i jego przedstawicielami dyrektor F4E przedstawił radzie zarządzającej szczegółowy nowy schemat organizacyjny, który został zatwierdzony przez radę zarządzającą w dniu 12 kwietnia 2024 r. Nowa organizacja wzmocniła schemat organizacyjny, utworzyła dział ds. inżynierii i technologii syntezy jądrowej oraz usprawniła ogólną organizację.

3.12.19. Wspólne Przedsięwzięcie F4E zgadza się z oceną Europejskiego Trybunału Obrachunkowego. W swoim wniosku dotyczącym nowej organizacji, przedłożonym radzie zarządzającej, F4E podkreśliło skalę zmian organizacyjnych i wskazało radzie zarządzającej następujące zagrożenia:

- a) krótkotrwałe pogorszenie wydajności w niektórych obszarach.
- b) Niemożność osiągnięcia celu ograniczenia wskaźnika wakatów do 4% do końca 2024 r., biorąc pod uwagę liczbę dodatkowych procedur wyboru kadry kierowniczej, które będą potrzebne.
- c) W przypadku kierowników wyznaczonych zgodnie z procedurami zewnętrznymi – kompromis między posiadaniem nowej i zróżnicowanej wiedzy fachowej a wydłużeniem czasu potrzebnego na osiągnięcie pełnej operacyjności.

Jak zauważył Trybunał, reorganizacja ta ma miejsce w krytycznym dla projektu ITER okresie, w związku z przygotowywanym nowym scenariuszem bazowym i dążeniem do zwiększenia integracji między F4E a międzynarodową organizacją ITER, która też przechodzi poważną reorganizację.

Niemniej jednak potrzeba dogłębnej reorganizacji była jednym z celów pisma rady zarządzającej do nowego dyrektora F4E określającego zadania z jasnym harmonogramem wdrożenia. Jego terminowa realizacja powinna służyć nowym celom projektu ITER, a priorytetem jest zapewnienie ciągłości działania, zwłaszcza w odniesieniu do wkładu UE w kluczowe komponenty. Dalsze opóźnienia związane z nową organizacją stworzyłyby większe ryzyko.

3.12.24. W odpowiedzi na zalecenia Służby Audytu Wewnętrznego F4E przygotowało plan działania mający na celu wzmocnienie koordynacji dostaw usług energetycznych i zarządzania nimi oraz ogólną ocenę potrzeb w zakresie zasobów ludzkich w kontekście swoich misji i projektów.

3.12.25. F4E zgadza się uwzględnić w swoim kolejnym skonsolidowanym rocznym sprawozdaniu z działalności za 2024 r. (i kolejne lata) odsetek pracowników tymczasowych,

Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii
Termojądrowej (F4E)

którzy mają umowę na czas nieokreślony. F4E usprawnia również sprawozdawczość i monitorowanie ESP, które zostaną wdrożone do końca 2024 r. w odpowiedzi na zalecenie audytu Służby Audytu Wewnętrznego i zapewni ograniczenie ryzyka związanego z ich stosowaniem.

3.12.26. F4E w pełni uznaje długoterminowe ryzyko zidentyfikowane przez Trybunał, ale musi je zestawić z ryzykiem, że F4E nie będzie w stanie realizować swoich zadań na czas i na odpowiednim poziomie jakości ze względu na brak wyspecjalizowanego personelu, a także ze względu na wpływ nadmiernego obciążenia pracą na dobrostan pracowników. Zgodnie ze zwykłymi praktykami branżowymi w organizacjach realizujących projekty, korzystanie z dostawy usług energetycznych pozwala na elastyczność w zarządzaniu zmiennym obciążeniem pracą i uzyskanie specjalistycznego wsparcia technicznego, które nie byłoby potrzebne w przypadku długoterminowego personelu (np. wyspecjalizowani inspektorzy i kierownicy ds. jakości w fabrykach w całej Europie).

Oprócz rejestru ryzyka, F4E wzmocnia istniejące działania poprzez inicjatywy planowania zasobów w celu poprawy zarządzania, zdolności administracyjnych i przeciwdziałania ryzyku związanemu z dostawą usług energetycznych. Oprócz uwzględnienia ustaleń Trybunału i Służby Audytu Wewnętrznego, ryzyko to obejmuje zatrzymanie wiedzy i asymilację pracowników na poziomie korporacyjnym oraz rotację wynikającą z warunków finansowych dostawców usług energetycznych lub braku doświadczenia na poziomie kontraktu.

Jeśli chodzi o bezpieczeństwo i poufność danych, dostawcy usług energetycznych muszą podpisać umowy o zachowaniu poufności i przestrzegać norm bezpieczeństwa i higieny pracy.

Umowy ramowe dotyczące dostaw usług energetycznych obowiązują przez cztery lata, co umożliwi udział nowych dostawców usług, zmniejszając tym samym zależność.

3.12.27. F4E potwierdza, że dotychczasowe działania w zakresie zarządzania ryzykiem koncentrowały się na identyfikacji rodzajów ryzyka związanego z różnymi projektami i ich ocenie. Aby uwzględnić ryzyko na poziomie korporacyjnym, komórka audytu wewnętrznego opracowała własną identyfikację i ocenę ryzyka w celu zapewnienia odpowiedniego planu audytu opartego na analizie ryzyka.

Począwszy od czerwca 2024 r. funkcja zarządzania ryzykiem będzie publikować miesięczną kartę wyników dotyczącą ryzyk taktycznych związanych z projektami oraz kwartalną kartę wyników dotyczącą ryzyk strategicznych i przekrojowych. Karty wyników będą udostępniane kierownikowi Jednostki Audytu Wewnętrznego i omawiane z nim w trakcie nowo ustanowionych comiesięcznych spotkań dwustronnych. Z drugiej strony, wyniki raportów z audytu wewnętrznego (sporządzonych przez jednostkę audytu wewnętrznego i Służbę Audytu Wewnętrznego) będą poddawane przeglądowi na poziomie kierownictwa w celu dalszego wzmocnienia oceny ryzyka.

Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii
Termojądrowej (F4E)

3.12.28. F4E określi elementy polityki zarządzania wrażliwymi funkcjami. Funkcje wrażliwe zostaną zidentyfikowane i udostępnione do rozpatrzenia przez AIPN (organ powołujący). Zostaną one uwzględnione w powiązanych strategiach politycznych.

Niniejsze sprawozdanie zostało przyjęte przez Izbę IV, której przewodniczy Mihails Kozlovs, członek Trybunału Obrachunkowego, na posiedzeniu w Luksemburgu w dniu 17 września 2024 r.

W imieniu Trybunału Obrachunkowego

Tony Murphy
Prezes

Wykaz akronimów

BBI	Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Bioprzemysłu
CA	Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Ekologicznego Lotnictwa
CBE	Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Biotechnologicznej Europy Opartej na Obiegu Zamkniętym
CEF	Instrument „Łącząc Europę”
CIC	Wspólne Centrum Wdrażania Dyrekcji Generalnej Komisji ds. Badań Naukowych i Innowacji
Clean H2	Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czystego Wodoru
„Czyste Niebo”	Wspólne Przedsiębiorstwo „Czyste Niebo” / Wspólne Przedsięwzięcie „Czyste Niebo 2”
DG CNECT	Dyrekcja Generalna Komisji Europejskiej ds. Sieci Komunikacyjnych, Treści i Technologii
DG MOVE	Dyrekcja Generalna Komisji ds. Mobilności i Transportu
DG RTD	Dyrekcja Generalna Komisji ds. Badań Naukowych i Innowacji
ECCC	Europejskie Centrum Kompetencji w dziedzinie Cyberbezpieczeństwa
ECSEL	Wspólne Przedsięwzięcie „Podzespoły i układy elektroniczne w służbie wiodącej pozycji Europy”
EDCTP	Partnerstwo pomiędzy Europą a krajami rozwijającymi się w zakresie badań klinicznych
EU-Rail	Wspólne Europejskie Przedsięwzięcie Kolejowe
EURATOM	Europejska Wspólnota Energii Atomowej
EuroHPC	Wspólne Przedsięwzięcie w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali
7PR	siódmy program ramowy w zakresie badań i rozwoju technologicznego (na lata 2007–2013)
F4E	Wspólne Przedsięwzięcie „Fusion for Energy”
FCH	Wspólne Przedsiębiorstwo na rzecz Technologii Ogniw Paliwowych i Technologii Wodorowych / Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Technologii Ogniw Paliwowych i Technologii Wodorowych 2
GH EDCTP3	Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Programu EDCTP3 w dziedzinie Globalnego Zdrowia (następca Partnerstwa pomiędzy Europą a krajami rozwijającymi się w zakresie badań klinicznych 3)
IAS	Służba Audytu Wewnętrznej Komisji

IKAA	wkłady rzeczowe na rzecz działań dodatkowych
IKOP	wkłady rzeczowe na rzecz działalności operacyjnej
IHI	Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia
IMI	Wspólne Przedsiębiorstwo na rzecz Realizacji Wspólnej Inicjatywy Technologicznej w zakresie Leków Innowacyjnych / Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Drugiej Inicjatywy w zakresie Leków Innowacyjnych
ISA / MSRF	Międzynarodowe Standardy Rewizji Finansowej ustanowione przez Międzynarodową Federację Księgowych
ISSAI	Międzynarodowe Standardy Międzynarodowej Organizacji Najwyższych Organów Kontroli (INTOSAI)
ITER	międzynarodowy eksperymentalny reaktor termojądrowy
ITER-IO	Międzynarodowa Organizacja Energii Termojądrowej
KDT	Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Kluczowych Technologii Cyfrowych
WRF	wieloletnie ramy finansowe
S2R	Wspólne Przedsięwzięcie Shift2Rail (europejska inicjatywa w dziedzinie kolei)
SESAR	Wspólne Przedsięwzięcie w celu Opracowania Europejskiego Systemu Zarządzania Ruchem Lotniczym Nowej Generacji / Wspólne Przedsięwzięcie w celu Badań z zakresu Zarządzania Ruchem Lotniczym w Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej
SNS	Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inteligentnych Sieci i Usług
TFUE	Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej

PRAWA AUTORSKIE

© Unia Europejska, 2024 r.

Polityka Europejskiego Trybunału Obrachunkowego w zakresie ponownego wykorzystywania dokumentów została określona w [decyzji Trybunału nr 6-2019](#) w sprawie polityki otwartych danych oraz ponownego wykorzystywania dokumentów.

O ile nie wskazano inaczej (np. nie zamieszczono szczegółowych adnotacji o prawach autorskich), treści Europejskiego Trybunału Obrachunkowego będące własnością UE objęte są licencją [Creative Commons Uznanie autorstwa 4.0 Międzynarodowe \(CC BY 4.0\)](#). Oznacza to, że co do zasady ponowne wykorzystanie jest dozwolone, pod warunkiem że treści zostaną odpowiednio oznaczone i zostaną wskazane dokonane w nich zmiany. W przypadku ponownego wykorzystania treści Trybunału niedozwolone jest zmienianie ich oryginalnego znaczenia albo przesłania. Trybunał nie ponosi odpowiedzialności za jakiegokolwiek konsekwencje ponownego wykorzystywania.

Jeżeli konkretna treść wskazuje na możliwą do zidentyfikowania osobę fizyczną – tak jak w przypadku zdjęć, na których widoczni są pracownicy Trybunału – lub zawiera prace stron trzecich, wymagane jest uzyskanie dodatkowego zezwolenia.

W takim przypadku uzyskane dodatkowe zezwolenie na ponowne wykorzystanie określonej treści unieważnia i zastępuje wspomniane wcześniej zezwolenie ogólne. Powinny być w nim wyraźnie wskazane wszelkie ograniczenia dotyczące wykorzystania treści.

W celu wykorzystania lub powielenia treści niebędącej własnością UE konieczne może być wystąpienie o zgodę bezpośrednio do właścicieli praw autorskich.

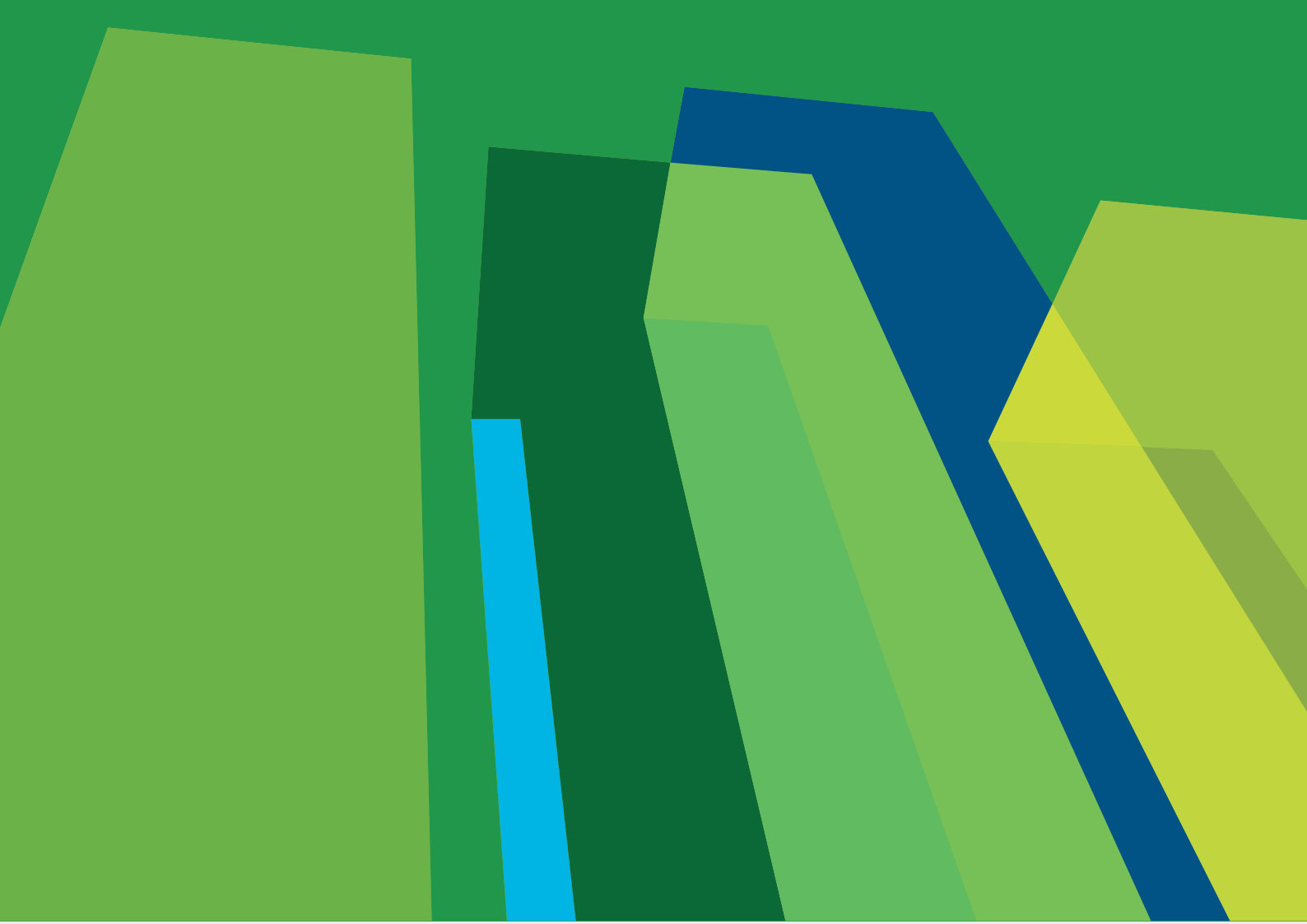
Oprogramowanie lub dokumenty objęte prawem własności przemysłowej, takie jak patenty, znaki towarowe, wzory użytkowe, znaki graficzne i nazwy, nie są objęte polityką Europejskiego Trybunału Obrachunkowego w zakresie ponownego wykorzystywania.

Na stronach internetowych instytucji Unii Europejskiej dostępnych w domenie europa.eu zamieszczane są linki do stron zewnętrznych. Trybunał nie ma kontroli nad ich zawartością i w związku z tym zachęca użytkowników, aby we własnym zakresie zapoznali się z polityką ochrony prywatności i polityką w zakresie praw autorskich obowiązującymi na tych stronach.

Wykorzystywanie znaku graficznego Europejskiego Trybunału Obrachunkowego

Znak graficzny Europejskiego Trybunału Obrachunkowego nie może być wykorzystywany bez uprzedniej zgody Trybunału.

PDF	ISBN 978-92-849-1774-7	ISSN 2812-0132	doi:10.2865/10560	QJ-AQ-24-001-PL-N
-----	------------------------	----------------	-------------------	-------------------

EUROPEJSKI
TRYBUNAŁ
OBRACHUNKOWY

Urząd Publikacji
Unii Europejskiej